

ANOTĀCIJA

Maģistra darba tēma ir „Vienkāršotie kriminālprocesi bez krimināllietas izskatīšanas tiesā”. Darba autore uzskatīja par aktuālu izpētīt šo tēmu, jo mūsdienu kriminālprocess nav iespējams bez tā vienkāršošanas, saistībā ar tiesu pārslogotību, un tādejādi vienkāršoto tiesvedību problēmai pēdējā laikā tiek piešķirta ļoti svarīga nozīme.

Darba mērķis ir izpētīt un izanalizēt tiesību normas, kas regulē vienkāršotos kriminālprocesus bez krimināllietas izskatīšanas tiesā, un apskatīt piemērus par attiecīgo normu piemērošanu tiesībsargājošo institūciju praksē.

Autore darbā izskatīja vienkāršotos kriminālprocesus bez krimināllietas izskatīšanas tiesā ar nosacījumiem un bez nosacījumiem.

Autore darbā izsaka savu viedokli par nepilnībām tiesību normās un uzskaita problēmas, piemērojot vienkāršotos kriminālprocesus bez krimināllietas izskatīšanas tiesā. Ka arī autore izvirza savus priekšlikumus problēmu novēršanai.

Rakstot darbu, autore izmantoja normatīvos aktus (Latvijas Republikas Kriminālprocesa likums, Krievijas Federācijas kriminālprocesa kodekss), zinātnisko un mācību literatūru, statistikas datus un materiālus, kas satur piemērus no darba prakses tiesībsargājošajās institūcijās, piemērojot vienkāršotos kriminālprocesus bez krimināllietas izskatīšanas tiesā.

Darba struktūru veido ievads, trīs nodaļas un nobeigums. Maģistra darba nobeigumā ir autores apkopotie secinājumi un izteiktie priekšlikumi par izpētāmo darba objektu. Maģistra darbam ir vairāki pielikumi, kas parāda vienkāršoto kriminālprocesa bez krimināllietas izskatīšanas tiesā piemērošanu praksē.

Atslēgvārdi: vienkāršotie kriminālprocesi bez krimināllietas izskatīšanas tiesā, kriminālprocesa izbeigšana, atbrīvojot personu no kriminālatbildības, kriminālprocesa izbeigšana, nosacīti atbrīvojot no kriminālatbildības, prokurora priekšraksts par sodu.

ANNOTATION

The subject of the Master Thesis is “Simplified Criminal Procedures without Criminal Proceedings in the Trail”. Author founds thesis subject current and important to do the research on simplified criminal procedure without criminal proceedings in the trail, especially because modern criminal procedure is not effective enough to deal with overburdened courts’ problem in Latvia. Therefore the simplified proceedings lately have been recognized as a very significant option.

The aim of authors work is to do the research and analyze judicial norms dealing with simplified criminal procedures without trail as well as contemplate examples taken from the practice of the law enforcement institutions’ dealing with mentioned norms and regulations.

In the master thesis author looks into the conditional and unconditional simplified criminal procedure without trail.

Author gives her opinion on the imperfections of certain judicial norms and identifies problems of simplified criminal procedure without criminal proceedings in the trail. In addition author gives the number of proposals in solving identified problems.

In the process of writing master thesis author looks into appropriate laws (Criminal Procedure Law of the Republic of Latvia, Criminal Procedure Code of the Russian Federation), specialized scientific and scholastic literature, statistics and materials from law enforcement institutions’ practice related to the simplified criminal procedure without criminal proceedings in the trail.

Master thesis consists of Introduction, three sections and conclusion. In the conclusive part authors give the summery of her own conclusions and proposals related to the subject of the thesis. The master thesis contains several appendixes, which illustrates practical part of the simplified criminal procedure without criminal proceedings in the trail.

Keyword: Simplified Criminal Procedures without Criminal Proceedings in the Trail, Termination of Criminal Proceedings, Releasing a Person from Criminal Liability, Termination of Criminal Proceedings, Conditionally Releasing from Criminal Liability, Injunction of a Prosecutor regarding a Punishment.

SATURA RĀDĪTĀJS

Ievads.....	5
1. Vienkāršoto kriminālprocesu vispārīgs raksturojums	8
1.1. Vienkāršoto kriminālprocesu būtība.....	8
1.2. Vienkāršoto kriminālprocesu vēsturiskais raksturojums.....	11
1.3. Vienkāršoto kriminālprocesu veidi, klasifikācija	14
2. Vienkāršotie kriminālprocesi bez krimināllietas izskatīšanas tiesā bez nosacījumiem.....	22
2.1. Kriminālprocesa izbeigšana, atbrīvojot personu no kriminālatbildības	22
2.2. Kriminālprocesa izbeigšana pret personu, kura būtiski palīdzējusi atklāt smagu vai sevišķi smagu noziegumu	45
3. Vienkāršotie kriminālprocesi bez krimināllietas izskatīšanas tiesā ar nosacījumiem	48
3.1. Kriminālprocesa izbeigšana, nosacīti atbrīvojot no kriminālatbildības.....	48
3.2. Prokurora priekšraksts par sodu	56
Kopsavilkums	63
Izmantotās literatūras un juridisko aktu saraksts	68
Pielikumi.....	72

IEVADS

Latvijā 90.gados palielinājās noziedzīgu nodarījumu skaits,¹ tā rezultātā tiesībsargājošās institūcijas, tai skaitā tiesas, bija pārslogotas ar darbu. Tas tika saistīts ar to, ka ievērojami pieauga tiesnešu slodze, un arī lietu skaits aizvien turpināja pieaugt. Tas notika gan saistībā ar to, ka pieauga tiesu kā pārkāpto tiesību aizstāvības iestāžu loma, gan arī saistībā ar preču un naudas attiecību attīstību, un saistībā ar izdarīto nozieguma skaita pieaugumu. Latvijas Republikas tiesas nebija spējīgas tikt galā ar pieaugošo slodzi. Rezultātā pieauga neizskatīto lietu atlikums tiesās, pieauga lietu skaits, kas tika izskatītas pārkāpjot procesuālos termiņus. Tas nozīmē, ka, pirmkārt, netika nodrošinātas reāli nostiprinātas Latvijas Konstitūcijā pilsoņu tiesības uz viņu tiesību un brīvību aizstāvību tiesā. Otrkārt, tiesu pārslodze, ņemot vērā, ka visas krimināllietas neatkarīgi no izdarītā nozieguma smaguma pakāpes un faktisko apstākļu noskaidrošanas sarežģītības pakāpes, tika izskatītas tiesā ievērojot praktiski vienas un tās pašas procesuālās prasības, noveda pie tā, ka visa tiesnešu uzmanība bija veltīta sīkām un nenozīmīgām lietām, kas savukārt kaitēja sarežģīto lietu izskatīšanas procesiem, jeb pie tā, ka no tiesnešu puses tika pārkāptas kriminālprocesuālās normas, proti, no viņu puses krimināllietu izskatīšanas procedūras patstāvīgi tika vienkāršotas.

Tajā laikā spēkā esošais Latvijas Kriminālprocesa kodekss tika pakļauts kritikai gan no sabiedrības puses, gan no likuma piemērotāju puses, jo Latvijas Kriminālprocesa kodeksa normas neatbilda mūsdienīga un ātra kriminālprocesa veikšanai. Tas viss ietekmēja kriminālprocesa norisi un kvalitāti. Bija nepieciešams veikt izmaiņas kriminālprocesuāli tiesiskajā reglamentācijā.

2005.gadā 1.oktobrī spēkā stājās Kriminālprocesa likums, kas paredzēja kriminālprocesu padarīt modernizētāku, efektīvāku, vienkāršāku un cilvēktiesības sargājošāku. Ir pagājuši septiņi gadi, šajā laika periodā Kriminālprocesa likuma normas tika grozītas un papildinātas, parādot to, ka Kriminālprocesa likums ir darbībā un to nepilnības tiek novērstas.

Kā vienu no izveidojušās situācijas risinājumiem, saistībā ar tiesu pārslogotību, var uzskatīt tiesvedības kārtības vienkāršošanu dažām krimināllietu kategorijām. Rezultātā ir iespējams panākt lietderīgāku valsts materiālo resursu izmantošanu, kas tiek iedalīti tiesas spriešanas īstenošanai, lietu izskatīšanas tiesās termiņu samazināšanu, kriminālsoda

---

¹ ANO Latvijā: Pārskats par tautas attīstību. 9.Nodaļa. Noziedzības pieaugums. Pieejams: <http://www.un.lv/down/1995/chapter9.htm> [aplūkots 2012.gada 20.aprīlī].

preventīvās ietekmes paaugstināšanu, pilsoņu tiesiskās aizsardzības paaugstināšanu. Tādā veidā, vienkāršoto tiesvedību problēmai pēdējā laikā tiek piešķirta ļoti svarīga nozīme.

Maģistra darba autore uzskatīja par aktuālu un interesantu detalizētāk apskatīt vienkāršotos procesus un, proti, vienkāršotos kriminālprocesus bez krimināllietas izskatīšanas tiesā, jo šie procesi nodrošina ātrāku un efektīvāku krimināltiesisko attiecību noregulēšanu, kā arī atklātu šo procesu iespējamās nepilnības tiesību normās un problēmas, piemērojot šīs tiesību normas praksē.

Darba pētīšanas **objekts** ir vienkāršoti kriminālprocesu bez krimināllietas izskatīšanas tiesā, savukārt **priekšmets** – vienkāršoto procesu bez krimināllietas izskatīšanas tiesā reglamentējošo normatīvo aktu analīze teorētiski-zinātniskajā un pirmstiesas prakses aspektā.

Maģistra darba **mērķis** ir izpētīt un izanalizēt tiesību normas, kas regulē vienkāršotos kriminālprocesus bez krimināllietas izskatīšanas tiesā, un apskatīt piemērus par attiecīgo normu piemērošanu tiesībsargājošo institūciju praksē.

Lai sasniegtu darba mērķi, ir izvirzīti sekojoši **uzdevumi**:

- izpētīt normatīvos aktus, kas regulē vienkāršotos kriminālprocesus bez krimināllietas izskatīšanas tiesā, piemērošanu;
- apkopot pieejamo literatūru un publikācijas par vienkāršotajiem kriminālprocesiem bez krimināllietas izskatīšanas tiesā;
- apskatīt vienkāršoto kriminālprocesu būtību un sniegt nelielu ieskatu vēsturiskajā attīstībā;
- analizēt vienkāršotos kriminālprocesus bez krimināllietas izskatīšanas tiesā bez nosacījumiem, proti:
  - kriminālprocesa izbeigšana, atbrīvojot personu no kriminālatbildības;
  - kriminālprocesa izbeigšana pret personu, kura būtiski palīdzējusi atklāt smagu vai sevišķi smagu noziegumu;
- analizēt vienkāršotos kriminālprocesus bez krimināllietas izskatīšanas tiesā ar nosacījumiem, proti:
  - kriminālprocesa izbeigšana, nosacīti atbrīvojot no kriminālatbildības;
  - prokurora priekšraksts par sodu;
- apskatīt un analizēt materiālus par vienkāršoto kriminālprocesu bez krimināllietas izskatīšanas tiesā piemērošanu tiesībsargājošo institūciju praksē;
- apkopot statistikas datus par vienkāršoto kriminālprocesu bez krimināllietas izskatīšanas tiesā piemērošanu Latvijā;
- izzināt problēmas, piemērojot vienkāršotos kriminālprocesus bez krimināllietas izskatīšanas tiesā, rast to iespējamus risinājumus.

Atbilstoši darba uzdevumiem ir izveidota darba struktūra, ko veido ievads, trīs nodaļas un nobeigums. Pirmā nodaļa „Vienkāršoto kriminālprocesu vispārīgs raksturojums”, kuru darba autore sadalīja trīs apakšnodaļās, kurās apskata vienkāršotā kriminālprocesa būtību, tā attīstību Latvijā, veidus, klasifikāciju un apkopo statistikas datus. Otrā nodaļa „Vienkāršotie kriminālprocesi bez krimināllietas izskatīšanas tiesā bez nosacījumiem” ir sadalīta divās apakšnodaļās. Pirmajā apakšnodaļā izskatīts jautājums par kriminālprocesa izbeigšanu, atbrīvojot personu no kriminālatbildības, bet otrajā - kriminālprocesa izbeigšana pret personu, kura būtiski palīdzējusi atklāt smagu vai sevišķi smagu noziegumu. Trešā nodaļa „Vienkāršotie kriminālprocesi bez krimināllietas izskatīšanas tiesā ar nosacījumiem”, ir sadalīta divās apakšnodaļās, kurās darba autore apskata kriminālprocesa izbeigšanu, nosacīti atbrīvojot no kriminālatbildības un prokurora priekšrakstu par sodu. Maģistra darba nobeigumā ir autores apkopotie secinājumi un izteiktie priekšlikumi par izpētāmo darba objektu. Maģistra darbam ir vairāki pielikumi, kas parāda vienkāršoto kriminālprocesu bez krimināllietas izskatīšanas tiesā piemērošanu praksē.

Darbā ir izmantotas sekojošas metodes: gramatiskā, vēsturiskā, sistēmiskā, teleoloģiskā, analītiskā, loģiskā, analīzes, sintēzes, indukcijas, dedukcijas, salīdzinošā, statistikas.

1. VIENKĀRŠOTO KRIMINĀLPROCESU VISPĀRĪGS RAKSTUROJUMS

1.1. Vienkāršoto kriminālprocesu būtība

Pagājušā gadsimta 90.gadu sākumā kā kriminālprocesa norises neefektivitātes iemesls nereti tiek minēta neatbilstība starp sabiedrības vajadzībām pēc sociālā taisnīguma nodrošinājuma ar kriminālprocesuāliem līdzekļiem un tiesībsargājošo iestāžu iespējām.²

Pirmstiesas un tiesu prakses izpētē atklāja atsevišķu negatīvu tendenču pieaugumu, un proti:³

- ar katru gadu palielinājās uz tiesu nosūtīto krimināllietu skaits;
- štata vietas tiesās netika pilnībā nokomplektētas;
- tiesnešu noslogotība krimināllietu izskatīšanā dažādu līmeņu tiesās ar katru mēnesi pieauga;
- arvien neapmierinošāks kļuva tiesu materiāli tehniskais nodrošinājums.

Minētie aspekti negatīvi ietekmēja kriminālprocesa norises kvalitāti. Problēmu varēja atrisināt, sagatavojot jaunu Kriminālprocesa likuma projektu, kurā būtu iekļautas mūsdienās starptautiski atzītas svarīgākās prasības procesam:

- 1) procedūras paātrināšana, kurai daudzas valstis piešķir īpašu nozīmi. Arī Latvijā pierādījies, ka sprieduma sabiedriskā nozīme ir apgriezti proporcionāla no nodarījuma pagājušajam laikam. Turklāt personas ilgstoša kriminālvajāšana, jo vairāk, ar turēšanu nebrīvē bez notiesājoša sprieduma, ir nopietns cilvēktiesību ierobežojums;
- 2) prioritāšu noteikšana un tām atbilstoša resursu sadale. Visas valstis cenšas atrast vismazāk darbietilpīgāko, lētāko un ātrāko ceļu mazāk bīstamu nodarījumu izlemšanai, lai izbrīvētu resursus smago noziegumu atklāšanai un latentās noziedzības samazināšanai;
- 3) alternatīvo sodu un kriminālsoda alternatīvu plašāka izmantošana. Cietumsods ir ne tikai visdārgākais, bet, kā pierāda pasaules un arī Latvijas pieredze, visneefektīvākais sods.⁴

Viens no kriminālprocesa reformas mērķiem bija kriminālprocesa vienkāršošana, kas vairāku gadu garumā izpaudusies divējādi – pirmkārt, kā atsevišķu kriminālprocesuālu

---

²Lodīte I. Vienkāršoto kriminālprocesa veidu piemērošanas efektivitāte. Latvijas Kriminālprocesa likuma piemērošanas pirmā gada problēmas. Zinātniski praktiskās konferences materiālu krājums. Rīga: LPA, 2006, 120.lpp.

³Turpat.

⁴Kazaka S. Kriminālprocess ir jāvienkāršo. Jurista Vārds, 2004. 8.jūnijs, nr. 21. Pieejams: www.juristavards.lv [aplūkots 2011.gada 19.novembrī].

institūtu vienkāršošana, otrkārt, kā jaunu vienkāršotu kriminālprocesa formu radīšana vai jau radīto vienkāršoto formu piemērošanas iespēju paplašināšana un pilnveide.⁵

2005.gadā 1.oktobrī ar jauno Kriminālprocesa likuma spēkā stāšanos reformas mērķis tika panākts. Process kļuva ātrāks, efektīvāks un modernizētāks.

Raksturojot vienkāršoto kriminālprocesi obligāti jāvelta uzmanību jēdziena „vienkāršotais process” skaidrojumam.⁶

Šī jēdziena izpratne juridiskajā literatūrā, tiesību aktos un to piemērošanas praksē ir dažāda.⁷ Tā, piemēram, krievu autors H. Rustamovs skaidro, ka vienkāršotais kriminālprocess ir likumiskā kārtībā noteikta krimināllietu izskatīšanas procedūra, kurai raksturīga ne tikai īss lietu izskatīšanas termiņš un atsevišķu procesuālo stadiju izlaišana, bet arī dažādu procesuālo institūtu un normu izņemšana ar mērķi procesu optimizēt.⁸ Salīdzinājumā ar krievu autoru Latvijas zinātniece un profesore Kristīne Strada – Rozenberga uzskata, ka „vienkāršotais kriminālprocess” būtu jāattiecinā uz ikvienu situāciju, kad tiek radīta iespēja.⁹

- 1) pārtraukt procesu situācijā, kad ir tiesiska iespēja to turpināt;
- 2) nonākt pie procesa galamērķa, izlaižot vai būtiski vienkāršojot noteiktu t.s. parastajā procesā obligātu procesa posmu;
- 3) vienkāršojot visu procesu kopumā, tādējādi saīsinot tā norises laiku.

Ārvalstu kriminālprocesi regulējošajos normatīvajos aktos, par prioritāti ir izvirzīta cilvēktiesību ievērošana, piemēram, Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijā sestajā pantā:¹⁰ ir noteikts, ka ikvienam ir tiesības, nosakot civilo tiesību un pienākumu vai viņam izvirzītās apsūdzības pamatotību, uz taisnīgu un atklātu lietas savlaicīgu izskatīšanu neatkarīgā un objektīvā likumā noteiktā tiesā. Tādējādi, mūsdienā daudzu valstu likumdevēji un praktiķi meklē ceļus kā saīsināt termiņus tiesvedībā, it sevišķi pirmstiesas procesā.

Latvijas Kriminālprocesa likumā paredzētas vienkāršotas kriminālprocesa formas, kas saīšina lietas izskatīšanu gan tiesās, gan pirmstiesas procesos.

Tātad piemērojot vienkāršoto kriminālprocesi tiek saīsināts termiņš no noziedzīga nodarījuma izdarīšanas līdz kriminālprocesa tiesiskam noslēgumam, tiek atvieglota procesa

⁵ Strada-Rozenberga K. Vienkāršotās procesa formas un to piemērošanas priekšnoteikumi Latvijas kriminālprocesā. Grām.: Meikališa Ā., Strada-Rozenberga K. Kriminālprocess. Raksti. 2005-2010. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2009, 662.lpp.

⁶ Lodīte I. Kriminālprocesuālie termiņi izmeklēšanā vienkāršotajos procesos. Grām.: Autoru kolektīvs. Kriminālprocesuālie termiņi pirmstiesas izmeklēšanā. Mācību līdzeklis. Rīga: Petrovskis & Co, 2006, 96.lpp.

⁷ Turpat.

⁸ Рустамов Х. Уголовный процесс-формы. Учебное пособие для студентов юридических факультетов высших учебных заведений. Москва: Юнити, 1998. с.154.

⁹ Strada-Rozenberga K. Vienkāršotās procesa formas un to piemērošanas priekšnoteikumi Latvijas kriminālprocesā. Grām.: Meikališa Ā., Strada-Rozenberga K. Kriminālprocess. Raksti. 2005-2010. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2009, 662.lpp.

¹⁰ Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija. Pieejams: <http://www.humanrights.lv/doc/regional/eckkons.htm> [aplūkots 2011.gada 19.novembrī].

norise, izslēdzot tās norādes, kas nevajadzīgi sarežģī procesa virzītāja darbu un kurām nav tiesiski pamatotas nepieciešamības līdz ar to ir iespēja taupīt laiku, cilvēciskos un materiālos resursus, ka arī iespēja veikt pilnvērtīgas, pierādījumu veidojošas procesuālās darbības pēc iespējas ātrāk; nepieciešamības gadījumā ieviest jaunas, mūsdienu noziedzīgai situācijai atbilstošas un adekvātas darbības u.c., tajā pašā laikā neaizmirst par cilvēktiesību ievērošanas nepieciešamību kā vienu no galvenajiem kriminālprocesuālo tiesību attīstības rādītājiem.¹¹

Vienkāršotās kriminālprocesuālās formas ir būtisks solis uz to, lai lietas iztiesāšanu un spriedumu šajā lietā pēc iespējas ātrāk tuvinātu noziedzīga nodarījuma izdarīšanas brīdim. Vainīgais un sabiedrība redz, ka noziedzīgajam nodarījumam neizbēgami ātri seko sods.¹²

Lai kriminālprocesa vienkāršotās formas nodalītu no citām līdzīgām kriminālprocesa formām (piemēram, no sevišķajiem procesiem), tām jāatbilst noteiktām kopējām pazīmēm:¹³

- 1) to piemērošanas ierobežotais raksturs, t.i., vienkāršotos procesus nevar piemērot visos gadījumos, bet tikai, pastāvot noteiktiem nosacījumiem;
- 2) to piemērošanas izvēles iespējas, t.i., procesa virzītājam atbilstoši konkrētai situācijai ir tiesības izvēlēties, piemērot vienkāršoto procesu vai veikt procesu vispārējā kārtībā;
- 3) personas, pret kuru vērsts process, uzskata izšķirošā loma (piekrišana šāda procesa piemērošanai) vai šķēršļu neradīšana tā piemērošanai (neizvairīšanās no izmeklēšanas).

Procesa virzītājs atbilstošu kriminālprocesa veidu izvēlas, lai kriminālprocess tiktu pabeigts saprātīgā termiņā, bez neattaisnotas novilcināšanās, bez neattaisnotas iejaukšanās personu dzīvē un nepamatotiem izdevumiem. Laikā, kad Latvijā visas tautsaimniecības nozares tiek orientētas uz taupību un resursu ekonomiju, kriminālprocesa kvalitāte nedrīkst ciest. Garantējot cilvēktiesību ievērošanu un likumības nodrošināšanu, procesa virzītājam ātri un korekti jāveic nepieciešamās procesuālās darbības likumdevēja noteiktajos termiņos, ko vienkāršotajās procesa formās nav iespējams pagarināt, lai atklātu noziedzīgo nodarījumu un sodītu, ja tas nepieciešams, personu, kas to izdarījusi.

Darba autore uzsver, ka nav nekāda pamata uzskatīt, ka vienkāršotais process veicina procesuālo formu neievērošanu, jo pie visa vienkāršotā procesa specifikas, procesuālā forma nevar būt ignorēta. Tāpat nevar pieļaut attieksmi pret vienkāršoto procesu kā pret

---

¹¹ Strada – Rozenberga K. Kriminālprocesa vienkāršošana: izpratne, tendences, problēmas. Jurista Vārds, 2004. 10.augusts, nr. 30. Pieejams: www.juristavards.lv [aplūkots 2011.gada 19.novembrī].

¹² Sergis P. Par vienkāršotām kriminālprocesuālajām formām. Jurista Vārds, 2003. 17.jūnijs, nr. 23. Pieejams: www.juristavards.lv [aplūkots 2011.gada 19.novembrī].

¹³ Lodīte I. Kriminālprocesuālie termiņi izmeklēšanā vienkāršotajos procesos. Grām.: Autoru kolektīvs. Kriminālprocesuālie termiņi pirmstiesas izmeklēšanā. Mācību līdzeklis. Rīga: Petrovskis & Co, 2006, 97.lpp.

nepilnvērtīgu. Procesuālā forma vienkāršotajā procesā spēlē to pašu lomu, ko vispārējā procesā: nodrošina justīcijas uzdevumus, procesa dalībnieku tiesību ievērošanu.

1.2. Vienkāršoto kriminālprocesu vēsturiskais raksturojums

Pievēršoties vienkāršoto procesu vēsturiskajam atspoguļojumam Latvijas normatīvajos aktos, autore uzsver, ka vienkāršotam procesam ir savs attīstības ceļš un pilnveidošanās. Vienkāršoto kriminālprocesu ieviešanai Latvijas kriminālprocesuālajā likumdošanā ir saistība gan ar citu Kontinentālās tiesību sistēmas Eiropas valstu tiesību normu pārņemšanu, gan ar optimāla kriminālprocesuālo attiecību noregulēšanas modeļa meklēšanu un izveidošanu Latvijā. Tāpat, ņemot vērā pozitīvo ārvalstu pieredzi vienkāršoto kriminālprocesa formu piemērošanā, no ASV ir pārņemta demokrātiska un vienkāršota kriminālprocesa forma – vienošanās par vainu.

Kriminālprocesuālās likumdošanas vēsturiskā attīstība liecina, ka procesuālās formas vienkāršošanai nav vis gadījuma raksturs, bet tā ir spilgti izteikta tendence.¹⁴

Latvijas pirmās brīvvalsts laikā saskaņā ar Kriminālprocesa likumiem pastāvēja divi tiesiski institūti, kurus varētu dēvēt par vienkāršotām kriminālprocesuālām formām. Kā vienu no tiem var minēt „*Tiesas pavēles*”, bet kā otru „*Lietu caurskatīšanu neatliekamības kārtībā*”. Tiesas pavēles bija ieviestas cariskajā Krievijā 1912.gadā, un, pārņemot no Krievijas kriminālprocesa normas, Latvija pārņēma arī šo institūtu. Šajā procesā atšķirībā no saīsinātā procesa mūsdienu izpratnē tika izdarītas visas nepieciešamās izmeklēšanas darbības parastā kārtībā. Mazsvarīgajās lietās miertiesās nenotika ne tikai tiesas izmeklēšana, bet arī tās pat netika nodotas iztiesāšanai. Šis tiesvedības veids nodrošināja noziedznieka īpaši ātru sodīšanu. Tiesas pavēles bija piemērojamas lietās par pārkāpumiem, kuri saskaņā ar Sodu likuma 3. panta trešo daļu bija atzīti par noziedzīgiem nodarījumiem, par kuriem likumā augstākais sods bija noteikts arests vai naudas sods. Lietu caurskatīšana neatliekamības kārtībā piemēroja gadījumā, ja policija noķēra personu noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas brīdī vai pēc tā izdarīšanas un ja persona tika apcietināta un nodarījums piekrita miertiesneša pārziņai.¹⁵

---

¹⁴ Lodīte I. Vienkāršoto kriminālprocesa veidu piemērošanas efektivitāte. Latvijas Kriminālprocesa likuma piemērošanas pirmā gada problēmas. Zinātniski praktiskās konferences materiālu krājums. Rīga: LPA, 2006, 120.lpp.

¹⁵ Sergiis P. Par vienkāršotām kriminālprocesuālajām formām. Jurista Vārds, 2003. 17.jūnijs, nr. 23. Pieejams: www.juristavards.lv [aplūkots 2011.gada 19.novembrī].

Kriminālprocesa vienkāršošanas iezīmes bija redzamas arī 1961.gada Latvijas PSR Kriminālprocesa kodeksā. Kā piemēru te var minēt pirmstiesas izmeklēšanas pabeigšanu protokola formā.¹⁶

Ar 1966.gada 31. oktobra LPSR Augstākās Padomes Prezidija dekrētu LPSR Kriminālprocesa kodeksā bija iekļauta 9.sadaļa "Tiesvedība lietās par huligānismu", kuru veidoja 34.nodaļa "Tiesvedība lietās par huligānismu un valsts vai sabiedriskās mantas izlaupīšanu sīkos apmēros". Tika noteikts, ka šīs kategorijas lietas ierosina nevis pirmstiesas izmeklēšanas iestādes, bet tieši tiesnesis vai tiesa un tās izskata paātrinātā kārtībā piecu dienu laikā. Formāla pirmstiesas izmeklēšana šajās lietās nenotika. Šādas lietvedības rezultāti tika fiksēti protokolā, kas bija par pamatu, lai materiālus izskatītu tiesā. Sakarā ar šo lietvedības formu sāka dēvēt par "*pirmstiesas materiālu sagatavošanu protokola formā*". Protokola formas atšķirības pamatā bija tas, ka materiāla sagatavošana tika izdarīta bez lēmuma pieņemšanas par krimināllietas ierosināšanu, saukšanu pie kriminālatbildības, atzišanu par cietušo un citiem procesuālajiem dokumentiem. 1985.gadā šī nodaļa tika grozīta un tika mainīts tās nodaļas nosaukums uz "*Lietas pirmstiesas sagatavošana protokola veidā*".¹⁷

Taču lielākās un būtiskākās izmaiņas tika ieviestas ar LPSR APP 1985. gada 20. februāra dekrētu. Ar 1985.gada grozījumiem būtiski tika paplašināts noziegumu loks, par kuriem tiesvedība notika atšķirīgi no vispārējās kārtības. Gadījumā, ja izziņas iestādes priekšnieks atzina par neiespējamu piemērot personai sabiedriskās ietekmēšanas līdzekļus, viņš sastādīto protokolu apstiprināja. Pēc tam visi materiāli tika uzrādīti likumpārkāpējam un protokols kopā ar materiāliem tika virzīts prokuroram.¹⁸

1991.gadā, sākoties tiesu reformai, atkal aktualizējās jautājums: kā vienkāršot procesuālo formu, nekaitējot kriminālprocesa mērķiem un uzdevumiem, krimināllietu izmeklēšanas un iztiesāšanas likumībai, procesa dalībnieku tiesību garantijām un, galvenokārt, apsūdzētā tiesībām uz aizstāvību.¹⁹

1993.gada 27.aprīlī ar LR likumu „Par grozījumiem un papildinājumiem Latvijas Civilprocesa kodeksā, Latvijas Kriminālprocesa kodeksā un Latvijas Kriminālkodeksā” no Latvijas KPK pilnīgi tika izslēgta 9. sadaļas 34. nodaļa „Lietas pirmstiesas sagatavošana

---

¹⁶ Lodīte I. Vienkāršoto kriminālprocesa veidu piemērošanas efektivitāte. Latvijas Kriminālprocesa likuma piemērošanas pirmā gada problēmas. Zinātniski praktiskās konferences materiālu krājums. Rīga: LPA, 2006, 121.lpp.

¹⁷ Sergis P. Par vienkāršotām kriminālprocesuālajām formām. Jurista Vārds, 2003. 17.jūnijs, nr. 23. Pieejams: www.juristavards.lv [aplūkots 2011.gada 19.novembrī].

¹⁸ Turpat.

¹⁹ Lodīte I. Vienkāršoto kriminālprocesa veidu piemērošanas efektivitāte. Latvijas Kriminālprocesa likuma piemērošanas pirmā gada problēmas. Zinātniski praktiskās konferences materiālu krājums. Rīga: LPA, 2006, 121.lpp.

protokola veidā” un tās vietā stājās pilnīgi jauna nodaļa ar nosaukumu „Saīsinātais process”, kurš stājās spēkā 1993.gada 1.jūlijā.²⁰

„Saīsināto procesu” varēja piemērot lietās par noziegumiem, par kuriem likumā tika paredzēta brīvības atņemšana uz laiku, kas nebija ilgāks par četriem gadiem, vai sods, kas nav saistīts ar brīvības atņemšanu, ka arī, ja sākotnējos materiālos par šiem noziegumiem bija ziņas par personu, kas tos izdarījusi. Abiem minētajiem nosacījumiem bija jāpastāv vienlaicīgi. Ja viena no tiem iztrūka, saīsināto procesu piemērot nevarēja.²¹

Bija svarīgi, lai tiecoties pēc kriminālprocesa efektivitātes, kuras prioritārais virziens ir kriminālprocesa vienkāršošana, netiktu aizmirsti tie principi un pasākumi, kas veicina kriminālprocesuālās darbības objektivitāti un kriminālprocesa dalībnieku tiesību un likumisko interešu nodrošinājumu. Reformējot kriminālprocesu kā jebkuru cilvēku darbības sfēru, nedrīkst rīkoties „asi”, bet gan saudzīgi jāizturas pret normām, kas jau laika gaitā ir pārbaudītas, ir jāievēro līdzsvars, lai saprātīgums nepārvērstos pretējā. Ir jāņem vērā ne tikai mūsu pašu vēsturiskā pieredze, bet arī pozitīvā ārvalstu pieredze, jo tam ir daudz attīstītākas demokrātiskās tradīcijas vienkāršoto kriminālprocesa formu piemērošanā.²²

Tomēr nekas procesu nepadarīs ātrāku, ja netiks mazināti birokrātiskie šķēršļi. Šī problēma nebija unikāla tikai Latvijai, bet ar procesa gausumu 20.gadsimta 70.–80.gados sastapuās lielākā daļa valstu, tāpēc 1987.gadā Eiropas Padomes Ministru komiteja pieņēma rekomendāciju Nr. R(87)18 „Par dalībvalstu kriminālās justīcijas vienkāršošanu”.²³

Rekomendācijā norādīts, ka vilcināšanās krimināllietu izskatīšanā dara negodu kriminālās justīcijas sistēmai un nelabvēlīgi ietekmē pienācīgu tiesas spriešanu. Norādīts, ka kriminālās tiesvedības novilcināšanu var novērst, ne tikai piešķirot īpašus resursus un tos pareizi izlietojot, bet arī nosakot skaidrākas prioritātes noziedzības apkarošanas politikas īstenošanā, ņemot vērā gan formu, gan saturu, ko var veikt:

- pielietojot atteikšanās no tiesvedības principu,
- izmantojot šādus līdzekļus attiecībā uz nenožīmīgiem un plaši sastopamiem nodarījumiem:
  - tā saukto saīsināto procesu,

²⁰ Sergis P. Par vienkāršotām kriminālprocesuālajām formām. Jurista Vārds, 2003. 17.jūnijs, nr. 23. Pieejams: www.juristavards.lv [aplūkots 2011.gada 19.novembrī].

²¹ Jefimeca S., Meikališa Ā. Saīsinātā kriminālprocesa rokasgrāmata. Rīga: LPA, 1995, 7.lpp.

²² Lodīte I. Vienkāršoto kriminālprocesa veidu piemērošanas efektivitāte. Latvijas Kriminālprocesa likuma piemērošanas pirmā gada problēmas. Zinātniski praktiskās konferences materiālu krājums. Rīga: LPA, 2006, 122.lpp.

²³ Eiropas Padomes Ministru komitejas 1987.gada 17.septembra rekomendācija Nr. R (87) 18 „Par dalībvalstu kriminālās justīcijas vienkāršošanu”. Pieejams: <http://www.coe.lv/tulkojumi.php?id=116> [aplūkots 2011.gada 21.novembrī].

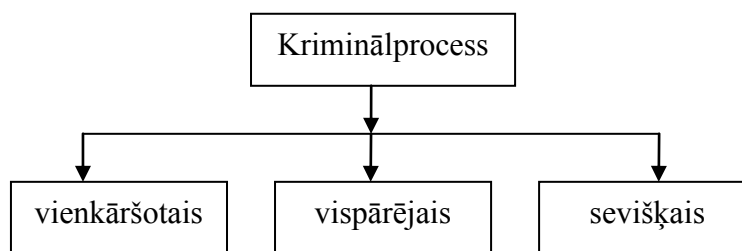
- krimināllietās kompetento iestāžu un citu iesaistīto iestāžu ārpus iespējamu tiesas izlīgumu kā alternatīvu tiesvedībai,
- tā saukto vienkāršoto procesu,
- parastā tiesas procesa vienkāršošanu.

Stājoties spēkā Kriminālprocesa likumam 2005.gadā 1.oktobrī, tika ņemti vērā rekomendācijas noteikumi. Jaunais Kriminālprocesa likums ir atrisinājis tam izvirzīto mērķi, paredzot procedūras vienkāršošanu un paātrināšanu, ieviešot dažādas pirmstiesas procesa vienkāršotas un sevišķas formas, proti – pirmstiesas process, izbeidzot kriminālprocesu, nosacīti atbrīvojot no kriminālatbildības; piemērojot prokurora priekšrakstu par sodu; piemērojot neatliekamības kārtību; piemērojot vienošanos u.c. Ieviešot principiāli jaunus kriminālprocesa risinājumus un atsakoties no vecajām procedūrām, būtiski paātrinājās kriminālprocesa norise, kā arī saīsinājās ilgstošie tiesas procesi.²⁴

1.3. Vienkāršoto kriminālprocesu veidi, klasifikācija

Kriminālprocesa veidus atkarībā no vispārējām atšķirībām to procesuālajā kārtībā var iedalīt: vispārējā kārtībā veiktos, vienkāršotos un sevišķos procesus.²⁵ (skatīt 1.shēmu).

Vienkāršoto procesa veidu grupas izveides pamatā galvenokārt ir tieši attiecīga procesa izveides un veikšanas mērķis – kriminālprocesa paātrināšana, vienkāršošana, kas var izpausties kā procesuālās kārtības būtiska vienkāršošana, kāda procesa posma izlaišana. Vienkāršoto procesu pazīme ir to fakultatīvais raksturs- respektīvi, procesa virzītājs izvērtē katru konkrēto situāciju un nolemj, ir vai nav iespējams procesu veikt vienkāršotā formā un tieši kurā no tām.²⁶

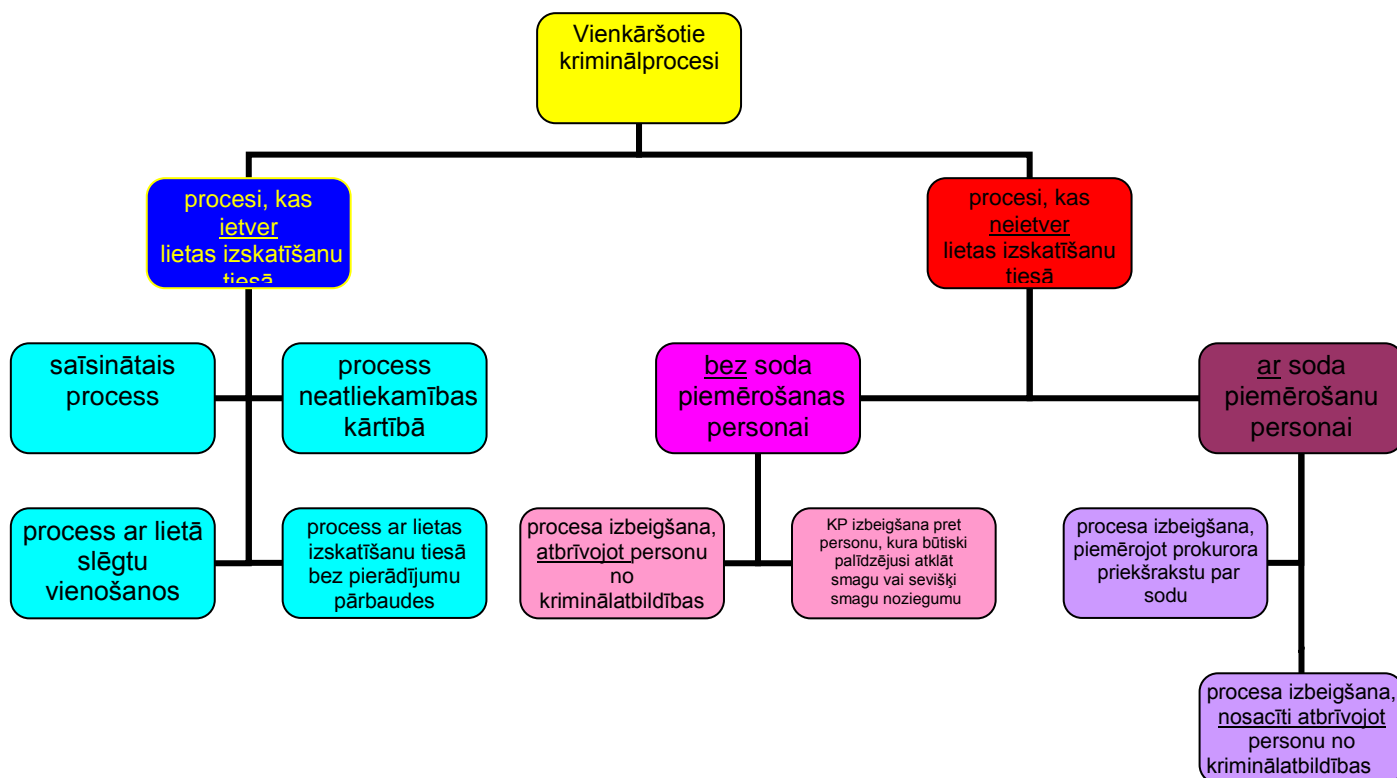
1.1. att. Kriminālprocesa veidi, atkarībā no vispārējām atšķirībām to procesuālajā kārtībā

²⁴ Meikališa Ā. Kriminālprocesuālā reforma Latvijā – galvenās tendences, problēmas un rezultāti. Grām.: Meikališa Ā., Strada-Rozenberga K. Kriminālprocess. Raksti. 2005-2010. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2009, 18.lpp.

²⁵ Meikališa Ā., Strada – Rozenberga K. Pārmaiņu laiks kriminālprocesā. Jurista Vārds, 2006. 14.marts, nr.11. Pieejams: www.juristavards.lv [aplūkots 2011.gada 21.novembrī].

²⁶ Turpat.

Nedaudz pievērsoties vienkāršoto formu klasifikācijai, jāatzīmē, ka to var īstenot, pamatojoties uz dažādiem kritērijiem. Viens no tiem – vai konkrētais kriminālprocess tiek vai netiek izskatīts tiesā.²⁷ (skatīt 1.2. att.)

1.2. att. Vienkāršoto kriminālprocesu klasifikācija

Pamatojoties uz šī kritērija, vienkāršotos kriminālprocesus var iedalīt divās lielās grupās:²⁸

- 1) procesi, kas ietver lietas izskatīšanu tiesā;
- 2) procesi, kas neietver lietas izskatīšanu tiesā.

Procesi, kas ietver lietas izskatīšanu tiesā ir:

- 1) saīsinātais process (KPL 428.-432.p.);
- 2) process neatliekamības kārtībā (KPL 424.-427.p. un 487.p.);
- 3) process ar lietā slēgtu vienošanos (KPL 433.-438.p. un 539-546.p.);

²⁷ Lodīte I. Kriminālprocesuālie termini izmeklēšanā vienkāršotajos procesos. Grām.: Autoru kolektīvs.

Kriminālprocesuālie termini pirmstiesas izmeklēšanā. Mācību līdzeklis. Rīga: Petrovskis & Co, 2006, 97.lpp.

²⁸ Turpat.

4) process ar lietas izskatīšanu tiesā bez pierādījuma pārbaudes (KPL 499.p.).

Maģistra darbā plaši tiks izskatīti un analizēti procesi, kas neietver lietas izskatīšanu tiesā.

Procesi, kas neietver lietas izskatīšanu tiesā pirmstiesas procesā var būt divējādi:

- 1) bez soda piemērošanas personai;
- 2) ar soda piemērošanu personai.

Kriminālprocesā likumā ir regulētas šādas kriminālprocesa formas, kas neparedz personas sodīšanu (bez soda piemērošanas):²⁹

- 1) procesa izbeigšana, atbrīvojot personu no kriminālatbildības (KPL 379.p.);
- 2) procesa izbeigšana pret personu, kura būtiski palīdzējusi atklāt smagu vai sevišķi smagu noziegumu (KPL 410.p.).

Ar soda piemērošanu tiek izdalīti, procesa izbeigšana, nosacīti atbrīvojot no kriminālatbildības (KPL 415.-419.p.) un absolūts jaunums Latvijas kriminālprocesa vēsturē ir likumā paredzētā iespēja izbeigt procesu pirmstiesas stadijā, piemērojot personai sodu. Tāpat sodīšanas iespēja tiek paredzēta arī ārpus tiesas. Šī vienkāršotā forma (ar sodu piemērošanu) ir Kriminālprocesā likumā 420.- 423.pantā regulētā procesa izbeigšana, piemērojot prokurora priekšrakstu par sodu.³⁰

Vienkāršoto kriminālprocesu piemērošana nenozīmē, ka persona var izvairīties no soda. Taču tam, ka persona, apzinoties tiesiskās sekas, brīvprātīgi atzīstas un piekrīt vienkāršotā procesa veidam, ir principiāli jāmaina procesa norise. Tādējādi vainīgais cenšas ātrāk atrisināt savu krimināltiesisko situāciju, vienlaikus ekonomējot valsts (arī savus) līdzekļus šo tiesisko attiecību noregulēšanai. Šāda rīcība, neapšaubāmi, ir sadarbošanās ar justīciju un pelna zināmu pretimnākšanu, atbildības mīkstināšanu.³¹

Pamatojoties uz Latvijas prokuratūras darba rezultātiem par 2011.gadu, statistikas dati ir sekojoši:³² 2011.gada prokuratūras iestādēs saņēma 12249 krimināllietas., tiesai tika nodotas 9327 lietas, kriminālprocess pabeigts ar izbeigšanu 2548 lietās.

Krimināllietas nosūtītas uz tiesu vispārējā kārtībā - 7413, 696 – saīsinātā procesa kārtībā, 879- neatliekamības kārtībā, 209 – slēdzot vienošanos. Prokurora priekšraksts par

---

²⁹ Lodīte I. Kriminālprocesuālie termini izmeklēšanā vienkāršotajos procesos. Grām.: Autoru kolektīvs. Kriminālprocesuālie termini pirmstiesas izmeklēšanā. Mācību līdzeklis. Rīga: Petrovskis & Co, 2006, 98.lpp.

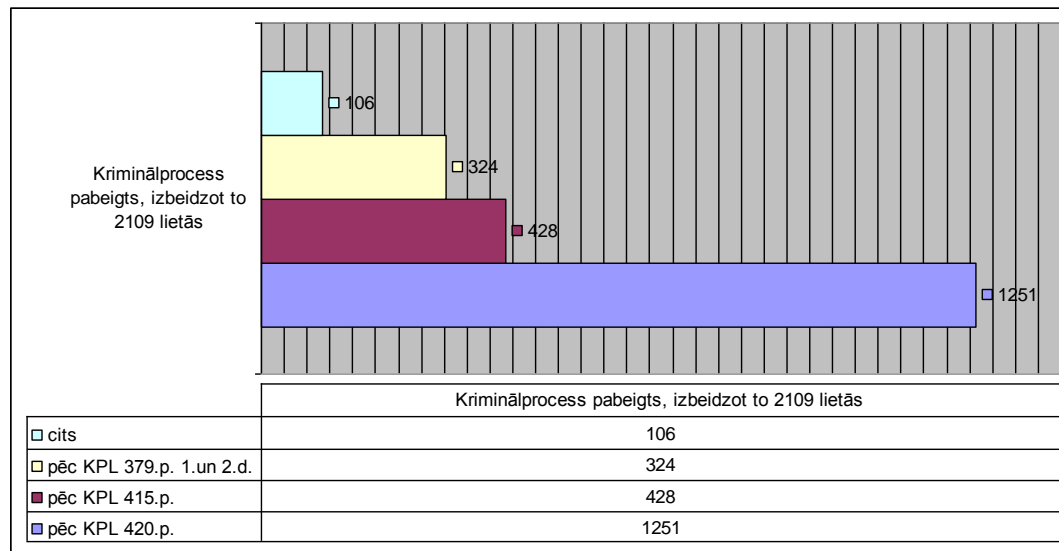
³⁰ Turpat.

³¹ Kazaka S. Personu sadarbības kriminālajā tiesvedībā aspekti. Administratīvā un Kriminālā Justīcija, 2005. nr.2, 29.lpp.

³² Latvijas Republikas prokuratūras darba rezultāti par 2011.gadu. Pieejams: http://prokuratura.gov.lv/upload_file/Faili/Statistika/Statistika_2011.pdf [aplūkots 2012.gada 01.martā].

sodu piemērots 1251 lietu, kriminālprocess izbeigts, nosacīti atbrīvojot no kriminālatbildības 428 lietu, izbeigti kriminālprocesi pēc KPL 379.p. 1. un 2.d- 324 lietu.

1.3. att. Kriminālprocesa pabeigšanas veidi prokuratūrā 2011.gadā

Apkopojot statistiskas datus ir redzams, ka 2011.gadā visvairāk no vienkāršotajiem procesiem ar lietas izskatīšanu tiesā tika piemērots – process neatliekamības kārtībā. Bez lietas izskatīšanas tiesā, vairāk tika piemērots – prokurora priekšraksts par sodu. Kā arī var redzēt, ka netika piemērots Kriminālprocesa likuma 410.pants, kas paredz kriminālprocesa izbeigšanu pret personu, kura būtiski palīdzējusi atklāt smagu vai sevišķi smagu noziegumu.

Vienkāršoto kriminālprocesu piemērošana nav iespējama ikvienā krimināllietā un katrā gadījumā. Lai vienkāršoto kriminālprocesu varētu piemērot, ir jāievēro virkne priekšnoteikumu, jānorāda, ka tos var iedalīt divās grupās:³³

- 1) objektīvie – saistīti ar objektīvi pastāvošiem apstākļiem, kas nav atkarīgi no procesā iesaistīto subjektu attieksmes un/vai izvēles konkrētā gadījumā;
- 2) subjektīvie – saistīti ar procesā iesaistītiem subjektiem, galvenokārt procesa virzītāju un noziedzīga nodarījuma izdarītāju, attieksmi un/vai izvēli.

Kā objektīvo vienkāršoto procesu piemērošanas nosacījumu var minēt noziedzīgā nodarījuma, par kuru notiek kriminālprocess, kaitīguma pakāpi. Parasti kriminālprocesa vienkāršotās formas praktiski nav iespējams piemērot par visiem noziedzīgiem nodarījumiem, bet tikai daļā gadījumu. Izvērtējot šo tiesisko priekšnoteikumu saistībā ar visām iepriekš

³³ Strada-Rozenberga K. Vienkāršotās procesa formas un to piemērošanas priekšnoteikumi Latvijas kriminālprocesā. Grām.: Meikalīša Ā., Strada-Rozenberga K. Kriminālprocess. Raksti. 2005-2010. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2009, 664.lpp.

nosauktajām kriminālprocesa vienkāršotajām formām, profesore K.Strada-Rozenberga ir izdarījusi secinājumus:³⁴

1) atteikšanās uzsākt krimināllietu vai krimināllietu izbeigšana, atbrīvojot personu no kriminālatbildības sakarā ar to, ka ar tās darbību/bezdarbību, kurā ir saskatāmas noziedzīga nodarījuma pazīmes, nav nodarīts tāds kaitējums, lai piespriestu kriminālsodu, Kriminālprocesa likumā formāli nav ierobežoti ar konkrētas kaitīguma pakāpes noziedzīgu nodarījumu, līdz ar to šīs iespējas izmantošana atstāta pilnīgi brīvai procesa virzītāja izvēlei, un to nosaka konkrētā faktiskā situācija. Tomēr ir visnotaļ grūti iedomāties, ka šī iespēja varētu plaši tikt pielietota, piemēram, sevišķi smagu noziegumu gadījumā;

2) atteikšanās uzsākt krimināllietu vai krimināllietas izbeigšana sakarā ar to, ka noziedzīga nodarījuma izdarītājs ir izlīdzis ar cietušo iespējama kriminālpārkāpuma, mazāk smaga nozieguma gadījumā, neliedzot iespēju izlīgt arī ar nepilngadīgu cietušo.

3) atteikšanās uzsākt krimināllietu vai krimināllietas izbeigšana, atbrīvojot no kriminālatbildības nepilngadīgo nav saistīta ar nepilngadīgā noziedzīgā nodarījuma kategoriju, bet gan ar apstākli, ka procesa virzītājs ir saskatījis tādas nepilngadīgā pārkāpēja personību raksturojošas ziņas, kas mīkstina viņa atbildību;

4) nosacīta krimināllietas/kriminālprocesa izbeigšana paredzēta kriminālpārkāpumu un mazāk smagu noziegumu gadījumā;

5) lietas izskatīšana tiesā bez pierādījumu pārbaudes iespējama visos Krimināllikumā paredzētajos noziedzīgo nodarījumu izdarīšanas gadījumos;

6) vienošanās process var tikt piemērots visu kategoriju noziedzīgu nodarījumu gadījumos;

7) saīsinātais process var tikt piemērots jebkuras kaitīguma pakāpes noziedzīga nodarījuma gadījumā;

8) prokurora soda priekšraksts var tikt piemērots kriminālpārkāpumu un mazāk smagu noziegumu gadījumos;

9) process neatliekamības kārtībā var notikt kriminālpārkāpuma, mazāk smaga vai smaga nozieguma gadījumos.

Kā objektīvu – ar objektīvu šajā gadījumā saprotot no subjekta darbības neatkarīgu apstākli – priekšnoteikumu vienkāršoto procesu piemērošanai likumā var ietvert arī norādes par personai, pret ko vērsts process, piemītošām pazīmēm. Piemēram, nosacīti izbeigt

---

³⁴ Strada-Rozenberga K. Vienkāršotās procesa formas un to piemērošanas priekšnoteikumi Latvijas kriminālprocesā. Grām.: Meikališa Ā., Strada-Rozenberga K. Kriminālprocess. Raksti. 2005-2010. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2009, 664.lpp.

krimināllietu nevar, ja tā iepriekš ir sodīta par tīšu noziedzīgu nodarījumu vai pēdējo piecu gadu laikā pret to nosacīti izbeigta krimināllieta.³⁵

Raksturojot kriminālprocesa vienkāršošanas subjektīvos tiesiskos priekšnoteikumus, jāatzīst, ka tādi ir vairāki. Daļa no tiem saistīta ar tās personas attieksmi, attiecībā pret kuru process notiek, daļa – ar procesa virzītāju un citām procesā iesaistītām personām. Iesākot vienkāršoto formu subjektīvo priekšnoteikumu apskatu ar tās personas attieksmi, nozīmi, pret kuru process vērsts, jānorāda, ka šīs attieksmes noskaidrošana nolūkā izlemt, vai ir/nav iespējams piemērot procesa vienkāršoto formu, ir svarīga divos aspektos:³⁶

- 1) vainas atzīšana;
- 2) piekrišana vienkāršotā procesa piemērošanai.

Likumdevējs vainas atzīšanu kā obligātu priekšnoteikumu ir paredzējis tikai daļā vienkāršoto formu. Kriminālprocesa likumā ir iekļautas tiešas norādes par vainas atzīšanu kā obligāta attiecīgā vienkāršotā procesa piemērošanas priekšnoteikumu šādos procesos:³⁷

- 1) lietas izskatīšana tiesā bez pierādījumu pārbaudes;
- 2) vienošanās process;
- 3) prokurora priekšraksts par sodu.

Vainas atzīšanas nepieciešamību var izsecināt no attiecīgā institūta būtības visos tajos gadījumos, kad notiek procesa izbeigšana nereabilitējošu apstākļu dēļ, tostarp krimināllietas/kriminālprocesa izbeigšana, personu atbrīvojot no kriminālatbildības, un krimināllietu/kriminālprocesu izbeidzot nosacīti.³⁸

Nākamais subjektīvais vienkāršoto procesu piemērošanas priekšnoteikums ir personas, pret kuru vērsts process, piekrišana šādas formas piemērošanai. Ne visu vienkāršoto procesu piemērošanai likumdevējs paredzējis obligātu personas piekrišanu. Kriminālprocesa likumā tieši iekļautas normas par piekrišanas nepieciešamību pie nosacītas krimināllietas izbeigšanas, lietas izskatīšanas tiesā bez pierādījumu pārbaudes, vienošanās procesa, prokurora priekšraksta par sodu.³⁹ Ir jāpiekrīt K.Strada-Rozenbergas uzskatam, ka personas piekrišana tomēr būtu nepieciešama visu vienkāršoto kriminālprocesa formu piemērošanas gadījumā. Vienkāršotās procesa formas vienmēr saistītas ar vienkāršotu/paātrinātu procesu, kas nereti saistīts ar tās personas tiesību ierobežošanu un/vai tiesību loka sašaurināšanu, pret kuru vērsts

---

³⁵ Strada-Rozenberga K. Vienkāršotās procesa formas un to piemērošanas priekšnoteikumi Latvijas kriminālprocesā. Grām.: Meikališa Ā., Strada-Rozenberga K. Kriminālprocess. Raksti. 2005-2010. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2009, 666.lpp.

³⁶ Turpat.

³⁷ Turpat.

³⁸ Turpat.

³⁹ Turpat.

process. Lai vienkāršotā procesa piemērošana būtu tiesiski pamatota, tomēr būtu nepieciešama attiecīgas personas piekrišana šādai savu tiesību sašaurināšanai.

Līdztekus personas attieksmei kā subjektīvs vienkāršoto procesa formu piemērošanas priekšnoteikums jāuzskata arī procesa virzītāja uzskats par konkrēta vienkāršotā procesa piemērošanas iespējamību. Šādas iespējamības izvērtējums var saistīties ar vairākiem aspektiem. Nozīmīgākais no tiem ir iespējamība iekļauties saīsinātos termiņos. Šis priekšnosacījums saistīts ar tiem procesiem, kuriem paredzēti saīsināti procesuālie termiņi, proti, saīsināto procesu un procesu neatliekamības kārtībā. Ievērojot, ka termiņu saīsināšana šajos gadījumos vispirms un visvairāk skar pirmstiesas procesu veicējus, tieši viņu uzskats šajos gadījumos ir izšķirīgs. Par šāda veida vienkāršotas procesa formas piemērošanu izšķiras pirmais procesa virzītājs, kurš procesu uzsāk, jo virzītājiem, kas iesaistīsies lietā vēlāk, vairs nebūs iespējas piemērot šīs formas, ja tas nav noticis no paša sākuma. Iespējamība piemērot šos procesus saistās ar dažādu apstākļu novērtējumu, tostarp un galvenokārt – lietas sarežģītība, apjomīgums, paredzamo darbību skaits un raksturs, iesaistīto personu attieksme u.tml. Būtisks aspekts ir arī pārliecība, ka personu nav nepieciešams sodīt vispār vai nav nepieciešams sodīt ar konkrēta veida sodu. Šis priekšnoteikums saistīts ar tām vienkāršotajām procesa formām, kuras paredz atteikties no kriminālvajāšanas un sodīšanas vai arī paredz sodīšanu, taču ierobežo to soda veidu skaitu, kuri var tikt piespriesti attiecīgās procesa formas piemērošanas gaitā. Piemēram, procesa virzītājs var izšķirties atbrīvot personu no kriminālatbildības, respektīvi, atzīt, ka nav nepieciešams viņu sodīt. Šādā situācijā atteikšanās var būt ar nosacījumu vai bez nosacījuma, kas izpaužas kā kriminālprocesa neuzsākšanas vai tā izbeigšana, personu atbrīvojot no kriminālatbildības bez jebkādiem noteikumiem, un personas atbrīvošana no kriminālatbildības nosacīti. Pēdējā gadījumā process galīgi tiks izbeigts tikai tādā gadījumā, ja persona izpildīs tai uzliktos pienākumus un noteiktā laikposmā atturēsies no noziedzīgām darbībām.⁴⁰

Kā pēdējo no vienkāršoto kriminālprocesu piemērošanas subjektīvajiem priekšnosacījumiem var minēt citu personu piekrišanas nepieciešamību vienkāršotās formas piemērošanai tās turpināšanai. Viens no dalībniekiem, kas tieši ieinteresēts lietas iznākumā, ir cietušais. Tādā veidā, kā arī ievērojot faktu, ka cietušais lietā piedalās kā aktīvais jeb ieinteresētais procesa dalībnieks, viņa intereses var tikt tieši aizskartas, piemērojot kādu vienkāršoto procesu. Tomēr Kriminālprocesa likums neparedz cietušā piekrišanas nepieciešamību kādas vienkāršotās formas piemērošanai. Atsevišķos gadījumos, piemēram, vienošanās process un prokurora priekšraksts par sodu ir tikai iekļauta norāde uz

---

⁴⁰ Strada-Rozenberga K. Vienkāršotās procesa formas un to piemērošanas priekšnoteikumi Latvijas kriminālprocesā. Grām.: Meikališa Ā., Strada-Rozenberga K. Kriminālprocess. Raksti. 2005-2010. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2009, 667-668.lpp.

nepieciešamību uzklaut cietušā stāvokli un/vai tā iespējas pārsūdzēt nolēmumu par vienkāršotās formas piemērošanu.⁴¹ Autore viennozīmīgi piekrīt K.Stradas-Rozenbergas uzskatam, ka obligātu cietušā piekrišanu likumā tiešām nevajadzētu iekļaut, taču iespēja izteikt savu attieksmi un nepieciešamība to izvērtēt būtu jāparedz visu vienkāršoto procesu gadījumā. Šāda viedokļa uzklautšana un tiesiski adekvāta izvērtēšana spētu nodrošināt procesuāli taisnīgu risinājumu.

Lēmumu par atsevišķu vienkāršoto procesu uzsākšanu/turpināšanu nevar pieņemt procesa virzītājs vienpersoniski, respektīvi – viņam jāiegūst piekrišana arī no kādas amatpersonas. Tas, piemēram, attiecas uz kriminālprocesa izbeigšanu, personu atbrīvojot no kriminālatbildības, kad izmeklētājam ir nepieciešama prokurora piekrišana, un uz nosacītu kriminālprocesa izbeigšanu, kur prokuroram arī nepieciešama virsprokurora piekrišana. Tāpat vairākas vienkāršotās formas paredz periodisku izvērtējumu tam, vai ir iespējams šo procesu turpināt vienkāršotā veidā, vai arī tas jāturpina vispārējā kārtībā, piemēram, saīsinātajā procesā par tā turpināšanu vispārējā vai saīsinātā kārtībā tiek lemts vairākas reizes, tostarp nosūtot lietu prokuratūrai, prokuratūrā u.tml.; vienošanās procesā tiesa var nosūtīt lietu atpakaļ procesa turpināšanai vispārējā kārtībā, ja secina, ka ir šķēršļi turpināt vienošanās procesu.⁴²

Darba autore secina, ka piemērojot, vienkāršotos kriminālprocesus samazinās pirmstiesas izmeklēšanas termiņi, tiesas netiek noslogotas ar neliela kaitējuma nodarījumiem un tādiem nodarījumiem, kuros personai nav nepieciešams piemērot ar brīvības atņemšanu saistītu sodu. Kopumā tiek atslogotas tiesas, kas uz doto brīdi ir ļoti aktuāli, ņemot vērā Latvijas tiesu pārslogotību. Ka arī darba autore uzskata, piemērojot vienkāršotos procesus, nevar pieļaut primāro principu neievērošanu: objektīvu un taisnīgu kriminālprocesa norisi, tiesības uz aizstāvību, nevainīguma prezumpcija, kā arī nevar pieļaut galveno mērķu nesasniegšanu - krimināltiesisko attiecību taisnīgu noregulējumu.

---

⁴¹ Strada-Rozenberga K. Vienkāršotās procesa formas un to piemērošanas priekšnoteikumi Latvijas kriminālprocesā. Grām.: Meikališa Ā., Strada-Rozenberga K. Kriminālprocess. Raksti. 2005-2010. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2009, 671.lpp.

⁴² Turpat.

2. VIENKĀRŠOTIE KRIMINĀLPROCESI BEZ KRIMINĀLLIETAS IZSKATĪŠANAS TIESĀ BEZ NOSACĪJUMIEM

2.1. Kriminālprocesa izbeigšana, atbrīvojot personu no kriminālatbildības

Tiesiskā valstī kriminālatbildība netiek uzskatīta par pašmērķi, bet gan par līdzekli personas, kuras ir izdarījuši noziedzīgas darbības, labošanai, un preventīvai citu pilsoņu ietekmēšanai. Mūsu sabiedrība ir ieinteresēta, lai sekmīga tiesiskās kārtības aizstāvība tiktu nodrošināta ar kriminālās represijas saprātīgiem, mērķtiecīgiem ekonomijas noteikumiem tādos gadījumos, kad labošanas un pāraudzināšanas sasniegšana ir iespējama ar citiem likumīgiem ceļiem un līdzekļiem. Šī pozīcija ir realizēta krimināltiesiskajās formās, kas paredz atbrīvošanu no kriminālatbildības. Atbrīvošana no kriminālatbildības institūtam krimināltiesībā ir patstāvīga nozīme. Uzdevumu īstenošana par personas, sabiedrības vai valsts interešu aizsardzību no noziedzīgiem apdraudējumiem paredz, ka tiesa piemēros personām, kuras ir vainīgas to izdarīšanā, sodus, kas paredzēti likumā. Tomēr var izveidoties tādi apstākļi, kad nav nepieciešams, lai vainīgā persona izciestu kriminālatbildības līdzekļu piemērošanas procesu (tostarp arī sodu). Turklāt, par sevi liek manīt nepieciešamība izrādīt noteiktajos gadījumos zināmu iecietību pret personām, kuras ir pārkāpušas krimināltiesisko aizliegumu un, ņemot vērā humānisma principu, paredzēt Krimināllikumā iespēju atbrīvot vainīgos ne tikai no soda, bet arī no kriminālatbildības kopumā.

Jebkuras valsts vispāratzīts postulāts kriminālprocesa tiesībā ir nolikums par to, ka personai, kas izdarījusi noziedzīgu nodarījumu, ir pienākums izciest valsts piespiedu mērus, kuri paredz personiskā, organizatoriskā vai mantiskā rakstura sodus. Kā viens no iedarbīgākajiem līdzekļiem, kas attur no noziedzīga nodarījuma izdarīšanas, izriet ne no bargākā soda, bet gan no soda neizbēgamības. Kriminālprocesa tiesībā ir paredzēti speciāli gadījumi, kad persona, kura izdarījusi noziedzīgo nodarījumu, var būt atbrīvota no kriminālatbildības.

Atbrīvošana no kriminālatbildības nozīmē, ka personu, kura izdarījusi noziedzīgu nodarījumu, ar kompetentas valsts institūcijas lēmumu atbrīvo no pienākuma tikt tiesātai un pakļautai tiesas noteiktajam valsts piespiedu līdzeklim – sodam.⁴³

---

⁴³ Krastiņš U., Liholaja V., Niedre A. Krimināllikuma Zinātniski –Praktiskais komentārs. 1-Vispārīgā daļa. Rīga: AFS, 2003, 187.lpp.

Latvijas kriminālprocesā tiesībās atbrīvošana no kriminālatbildības pirmstiesas procesa stadijā jau sen kļuva par vienu no tendencēm kriminālpolitikā, kas kļuva īpaši aktuāls 90.gados.⁴⁴

Viens no demokrātiskās sabiedrības rādītājiem ir personas atbrīvošana no kriminālatbildības. Sabiedrībā pastāv uzskats, - ja persona ir izdarījusi salīdzinoši nenozīmīgu likumpārkāpumu, viņu nevajadzētu bargi sodīt, jo īpaši, ja to izdara nepilngadīga persona.

Savukārt Krimināllikuma 1.panta pirmā daļa nosaka, ka pie kriminālatbildības saucama un sodāma tikai tāda persona, kura ir vainīga noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, tas ir, kura ar nodomu (tīši) vai aiz neuzmanības izdarījusi šajā likumā paredzētu nodarījumu, kam ir visas noziedzīga nodarījuma sastāva pazīmes.⁴⁵

Krimināltiesisko attiecību realizācija, kas ir saistīta ar personas atbrīvošanu no kriminālatbildības pieļaujama, ja ir pamatu esamība, kas paredzēti spēkā esošā Kriminālprocesa likumā. Šajā sakarā ir nepieciešams izskatīt un analizēt šos pamatus.

Kriminālprocesa likuma 379.panta pirmajā daļa 1.punktā noteikts, ka izmeklētājs ar uzraugošā prokurora piekrišanu, prokurors vai tiesa var izbeigt kriminālprocesu, ja izdarīts noziedzīgs nodarījums, kuram ir noziedzīga nodarījuma pazīmes, bet ar kuru nav radīts tāds kaitējums, lai piesprieztu kriminālsodu.⁴⁶

Šī norma neuzstāda noteiktus ierobežojumus personas atbrīvošanai no kriminālatbildības. Likumdevējs sīkāk neizskaidro frāzi „nav radīts tāds kaitējums, lai piesprieztu kriminālsodu”, jo, pēc autores domām, ar jebkuru noziedzīgu nodarījumu neatkarīgi no tā, vai tiek aizskartas privātas vai valsts intereses, tiek nodarīts morāls, fizisks vai materiāls kaitējums. Būtiski ir arī izvērtēt ar noziedzīgo nodarījumu nodarīto kaitējuma pakāpi. Likums paredz, ka procesa virzītājs ir tas, kurš izvērtē cik būtisks kaitējums ir nodarīts ar noziedzīgo nodarījumu un izlemj, vai kriminālprocesu izbeigt vai turpināt.

Tādejādi darba autore secina, ka procesa virzītājs ir tā persona, kurai dota iespēja lemt par kriminālprocesa gaitu, protams, izvērtējot katru gadījumu atsevišķi.

Autoresprāt likumdevējam ir nepieciešams konkretizēt termina „nav radīts tāds kaitējums” robežas. Likumdevējam būtu jānorāda kāds kaitējums būtu uzskatāms par maznozīmīgu. Lai turpmāk, piemērojot šo normu praksē, nerastos neskaidrības procesa virzītāja darbībā.

---

⁴⁴ Шешуков М. Тенденция упрощения уголовного судопроизводства в новом законодательстве Латвийской Республики. Балтийский юридический журнал, 2003. nr.1, c.35.

⁴⁵ Krimināllikums: LR likums. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=88966> [aplūkots 2012.gada 11.februārī].

⁴⁶ Kriminālprocesa likums: LR likums. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=107820> [aplūkots 2012.gada 11.februārī].

Ka arī nedrīkst aizmirst, ka, atbrīvojot personu no kriminālatbildības, obligāta ir noziedzīgu nodarījumu izdarījušās personas, vai tās pārstāvja piekrišana šādai procesa izbeigšanai.

Autore, sava maģistra darba ietvaros ir apskatījusi kriminālprocesu, kur acīmredzami procesa virzītāja ir nepareizi interpretējusi un pielietojuši augstākminēto normu, proti, Kriminālprocesa likuma 379.panta pirmās daļas 1.punktu.

Darba autore apskatījusi kriminālprocesa Nr.XXXXXXXXXXX materiālus, kas tika izbeigts, jo ar noziedzīgo nodarījumu nav radīts tāds kaitējums, lai piesprieztu personai kriminālsodu.

Kriminālprocess tika uzsākts 2010.gada 13.septembrī VP RRP Rīgas Centra iecirknī par SIA „XXX” piederošās automašīnas „Citroen C5” v/n..... bojāšanas faktu, kas notika Rīga, Brīvības ielā 162/2. Materiālais zaudējums – 10,- LVL.

Pirmstiesas izmeklēšanas laikā tika noskaidrots, ka 2010.gada 13.septembrī SIA „XXX” pārstāve M.O, personas kods xxxxxx-xxxxx, pienāca pie savas automašīnas „Citroen C5” v/n....., kura atradās pagalmā Rīga, Brīvības ielā 162/2, un konstatēja, ka automašīna ir bojāta. Par minēto faktu M.O. paziņoja policijai. Vainīgas personas kriminālprocesa izmeklēšanas laikā noskaidrotas netika.

2010.gada 13.decembrī VP RRP Rīgas Centra iecirkņa Kriminālpolicijas nodaļas inspektore A.A. izskatot kriminālprocesa Nr.XXXXXXXXXXXXX materiālus, pieņēma lēmumu par kriminālprocesa izbeigšanu.

Procesa virzītāja lēmumā norādīja, ka 2010.gada 13.septembrī tika uzsākts kriminālprocess Nr.XXXXXXXXXXXXX pēc Krimināllikuma 185.panta pirmās daļas par SIA „XXX” piederošās automašīnas „Citroen C5” v/n..... bojāšanas faktu, kas notika 2010.gada laikā no 10.septembra – līdz 13.septembrim plkst. 08:30 pēc adreses: Rīga, Brīvības ielā 162/2. Materiālais zaudējums – 10,- LVL.

Lēmumā aprakstošajā daļā aprakstīts, kas tika noskaidrots kriminālprocesa izmeklēšanas laikā, un proti, 2010.gada 13.septembrī plks. 08:30 SIA „XXX” pārstāve M.O. pienāca pie savas automašīnas „Citroen C5” v/n....., kura atradās pagalmā Rīga, Brīvības ielā 162/2, un konstatēja, ka uz automašīnas aizmugurējām labajām durvīm ar nezināmu priekšmetu ieskrāpēta svītra, bet uz bagāžnieka virsmas no kreisās puses ar nezināmu priekšmetu ieskrāpēti necenzēti vārdi, kā arī tika sabojāta durvju slēdzene. Par minēto faktu M.O. paziņoja policijai. Vainīgas personas kriminālprocesa izmeklēšanas laikā noskaidrotas netika.

Būdama nopratināta kā cietušā pārstāvis, M.O. paskaidroja, ka automašīnas „Citroen C5” v/n ..... īpašnieks ir SIA „XXX” un ka automašīnas bojājumi tika novērsti pašu spēkiem,

sakarā ar ko SIA „XXX” radīts zaudējums – 10,- LVL apmērā, kas SIA „XXX” ir maznozīmīgs un nav būtisks.

Tālāk lēmumā seko procesa virzītāja motīvu daļa, kurā, pamatojoties uz kriminālprocesa materiāliem, tiek norādīti procesa virzītāja secinājumi par kriminālprocesa izbeigšanas iespējamību. Proti, procesa virzītājs norādīja, ka ņemot vērā kriminālprocesa materiālus, ir redzams, ka notikumā ir noziedzīga nodarījuma pazīmes, bet ar automašīnas „Citroen C5” v/n ..... bojāšanas faktu nav radīts tāds kaitējums, lai piesprieztu kriminālsodu.

Visbeidzot, rezolutīvajā daļā norādīts, ka kriminālprocess tiek izbeigts, jo nav radīts tāds kaitējums, lai piesprieztu kriminālsodu.⁴⁷

Darba autore secina, ka procesa virzītāja ir nepareizi interpretējusi un pielietojusi Kriminālprocesa likuma 379.panta pirmās daļas 1.punktā noteikto normu. Proti, izskatītājā kriminālprocesā pēc autores domām nav noskaidroti visi lietas apstākļi, ka arī kriminālprocesa izmeklēšanas laikā vainīgās personas netika noskaidrotas, tādējādi nav noziedzīgā nodarījuma subjekta. Darba autore uzskata, ka šajā gadījumā nevar pieņemt lēmumu par personas atbrīvošanu no kriminālatbildības, tādējādi procesa virzītāja lēmums ir priekšlaicīgs un nepamatots.

Darba autore, iepazīstoties ar vairākiem kriminālprocesi, kas tika izbeigti pamatojoties uz Kriminālprocesa 379.panta pirmās daļas 1.punktu, secina, ka praksē pastāv gadījumi, kad procesa virzītājs patvaļīgi interpretē augstākminēto normu, proti, ka persona, kura būdama jau iepriekš sodīta par zādzībām, izdara jaunu zādzību ar ielaušanos dzīvoklī un nozog vairākas mantas. Procesu virzītājs šo personu atbrīvo no kriminālatbildības un kriminālprocesu izbeidz, norādot lēmumā uz to, ka zaglis savu vainu pilnībā atzīst un nodarīto nožēlo, kā arī mantas ar kopējo vērtību 140 LVL tiek atdotas cietušajām. Procesu virzītājs savu lēmumu pamato ar to, ka ir izdarīts noziedzīgs nodarījums, kuram ir noziedzīga nodarījuma pazīmes, bet ar kuru nav nodarīts tāds kaitējums, lai piesprieztu kriminālsodu. Darba autore uzskata, ka šāda normas piemērošana ir nepareiza un neiespējama, jo šajā gadījumā paredzēta atbildība par zādzību ar iekļūšanu dzīvoklī un tas ir smags noziedzīgs nodarījums. Pēc autores domām šajā gadījumā procesu virzītājam bija nepieciešams saukt personu pie kriminālatbildības.

Kā arī darba autore ir izskatījusi Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departamenta 2006.gada 13.februārī pieņemto lēmumu lietā SKK – 94/06 (krimināllieta Nr. 1152002505).

Proti, Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departaments izskatīja rakstveida procesā lietu sakarā ar Artūra Š., aizstāvja kasācijas sūdzību par Rīgas

---

⁴⁷ Sk. Pielikumu Nr. 1

apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģijas 2006.gada 3.janvāra lēmumu. Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departaments konstatēja, ka ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2005.gada 27.septembra spriedumu Artūrs Š., p.k., notiesāts pēc Krimināllikuma 312.panta ar brīvības atņemšanu uz 1 gadu. Saskaņā ar Krimināllikuma 51.pantu, minētajam sodam daļēji pievienots sods, kas nav izciests pēc 2004.gada 18.februāra Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesas sprieduma un pēc 2004.gada 30.novembra Siguldas pilsētas tiesas sprieduma. Galīgais sods noteikta brīvības atņemšana uz 2 gadiem un 1 mēnesi, atņemot transporta vadīšanas tiesības uz 4 mēnešiem un 22 dienām. Saskaņā ar pirmās instances tiesas spriedumu Artūrs Š., notiesāts par to, ka izvairījies no tiesas sprieduma izciešanas, ar kuru viņam atņemtas tiesības uz zināmu nodarbošanos – vadīt visu veidu transportlīdzekļus.

Izskatot lietu apelācijas kārtībā, ar Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģijas 2006.gada 3.janvāra lēmumu pirmās instances spriedums atstāts negrozīts. Par apelācijas instances tiesas spriedumu kasācijas sūdzību iesniedzis apsūdzētā A.Š., aizstāvis.

Aizstāvis kasācijas sūdzībā norādīja, ka apelācijas instances tiesas lēmums ir nelikumīgs, jo tiesa vadījies tikai no Krimināllikuma 55.panta desmitās daļas nosacījumiem, bet nav ņēmusi vērā Krimināllikuma 58.panta pirmās daļas nosacījumus, jo A.Š., noziedzīgā nodarījuma rezultātā nav radīts tāds kaitējums, lai piespriestu kriminālsodu. Nepiemērojot Krimināllikuma 58.panta pirmās daļas nosacījumus, tiesa ir pārkāpusi Krimināllikumu pēc tā jēgas un būtības. Tiesa piespriežot A.Š., sodu pēc Krimināllikuma 312.pantā paredzētā nodarījuma, ir pārkāpusi cilvēktiesības un Kriminālprocesa likuma normas, jo piespriestais sods ir cietsirdīgs un nav atbilstošs nodarījuma raksturam un bīstamībai. Aizstāve lūdz kasācijas sūdzību izskatīt mutvārdu procesā tiesas sēdē.

Izskatījis krimināllietas materiālus rakstveida procesā, apsvēris kasācijas sūdzības motīvus, Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departaments atzina, ka apelācijas instances tiesas lēmums atstājams negrozīts, bet kasācijas sūdzība noraidāma.

Senāta Krimināllietu departaments neatrada apstiprinājumu kasācijas sūdzībā norādītajiem Kriminālprocesa likuma un Krimināllikuma pārkāpumiem, ko būtu pieļāvusi apelācijas instances tiesa.

Saskaņā ar Krimināllikuma 58.panta pirmo daļu *tiesai ir tiesības no kriminālatbildības atbrīvot personu, kas izdarījusi noziedzīgu nodarījumu, kuram ir noziedzīgā nodarījuma pazīmes, bet ar kuru nav radīts tāds kaitējums, lai vajadzētu piespriest kriminālsodu. Taču tas nav pienākums.*

A.Š., sodīts pēc Krimināllikuma 312.pantā paredzētā noziedzīgā nodarījuma, par izvairīšanos no tiesas sprieduma izciešanas. Krimināllikuma 312.pantā iekļautā noziedzīgā

nodarījuma sastāvs ir formāls, kas satur pašas sodāmās darbības pazīmes, neatkarīgi no seku iestāšanās. Līdz ar to apelācijas instances tiesai nebija likumīga pamata Krimināllikuma 58.panta pirmās daļas piemērošanai.

Senāts atzina, ka apelācijas instances tiesa ir izvērtējusi visus lietas apstākļus apelācijas sūdzības robežās. Sods A.Š., tika noteikts, ievērojot soda noteikšanas vispārīgos principus, ņemot vērā noziedzīgā nodarījuma raksturu, apsūdzētā personību, atbildību pastiprinošos un atbildību mīkstinošos apstākļus.

Senāts nesaskatīja, ka A.Š., izraudzītais sods būtu pretrunā ar Latvijas Republikas normatīvajos aktos un starptautiskajos normatīvajos aktos atzītajām cilvēka tiesībām un brīvībām. Tas ir likumīgs, pamatots un atbilst Krimināllikuma 35. panta otrajā daļā izvirzītajam soda mērķim.

Apsūdzētā aizstāves lūgums kasācijas sūdzību izskatīt tiesas sēdē nav motivēts kā to nosaka Kriminālprocesa likuma 572. panta normas. Tādejādi pamatojoties uz iepriekš minēto un vadoties no Kriminālprocesa likuma 587.panta, Senāta Krimināllietu departaments nolēma Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģijas 2006.gada 3.janvāra lēmumu atstāt negrozītu, bet Artūra Š., aizstāvja kasācijas sūdzību noraidīt. Lēmums nav pārsūdzams.⁴⁸

Darba autore grib uzsvērt to, ka Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departaments ir pareizi interpretējis Krimināllikuma 58.panta pirmajā daļā noteikto. Tādejādi šī interpretācija attiecas arī uz Kriminālprocesa likuma 379.panta pirmās daļas 1.punktu, jo izmeklētājam, ar uzraugošā prokurora, prokuroram un tiesai, ir tiesības, nevis pienākums atbrīvot personu no kriminālatbildības, ja ir izdarīts noziedzīgs nodarījums, kuram ir noziedzīga nodarījuma pazīmes, bet ar kuru nav radīts tāds kaitējums, lai piespriestu kriminālsodu. Tādejādi aizstāvja kasācijas sūdzība pēc autores domām nav pareizi pamatota un motivēta.

Kriminālprocesa izbeigšana pret personu, kura ir vainīga nozieguma izdarīšanā, sakarā ar samierināšanos ar cietušo no senseniem laikiem tiek praktizēta anglo - sakšu tiesību sistēmā. Proti, šim atbrīvošanas no kriminālatbildības veidam ir stabilas tradīcijas amerikāņu tiesvedībā, tā saucamā vienošanās starp apsūdzēto un cietušo institūta ietvaros. Turklāt, to pilnīgi pamatoti nevar attiecināt uz sevišķu krimināltiesisko institūtu, drīzāk tam ir dominējošs kriminālprocesuālais raksturs, bet kopumā tas tiek uzskatīts par komplekso tiesisko institūtu.

Tā, Latvijas Kriminālprocesa likumā 379.panta pirmās daļas 2. punktā, ir noteikts, ka izmeklētājs ar uzraugošā prokurora piekrišanu, prokurors vai tiesa var izbeigt

---

⁴⁸ Sk. Pielikumu Nr. 2

kriminālprocesu, ja: persona, kas izdarījusi kriminālpārkāpumu vai mazāk smagu noziegumu, ir izlīgusi ar cietušo vai viņa pārstāvi.⁴⁹

Sabiedrībā arvien vairāk rodas konflikti, līdzko persona apzinās savas tiesības un patstāvību, vairākkārt pieaug vēlme pašam piedalīties tādu lēmumu pieņemšanā, kas ietekme personas dzīvi, arvien retāk cilvēki piekrīt citu diktētiem noteikumiem, tāpēc sabiedrībā ir izveidojusies situācija, ka izlīgums ir viens no efektīgākajiem strīdu risināšanas procesiem. Izlīgums ir viena no alternatīvo strīdu risināšanas metodēm.

Izlīguma tiesību institūts ir viena no kriminālprocesa vienkāršotajām formām, jo paredz iespēju samierināties cietušajam un noziedzīga nodarījuma izdarījušai personai un šādas samierināšanās rezultātā procesa virzītājām ir tiesības izbeigt kriminālprocesu. Tādā veidā tiek ievērots viens no primārajiem kriminālprocesuālajiem principiem – kriminālprocesa ātra un savlaicīga izmeklēšana, ka arī tiek taisnīgi noregulētas krimināltiesiskās attiecības.

Izlīgums ir brīvprātīgs sarunu process, kurā piedalās cietušais un likumpārkāpējs, un kuru vada neitrāla persona – starpnieks, palīdzot iesaistītajām pusēm vienoties par savstarpēji pieņemamu risinājumu. Starpnieks ir īpaši apmācīts cilvēks konfliktu risināšanā, kurš izlīguma procesā palīdz uzturēt miermīlīgas sarunas starp cietušo un likumpārkāpēju, neiesakot risinājumu, nevienu netiesājot, ievērojot vienlīdzīgu attieksmi, konfidencialitāti un neitralitāti.⁵⁰

Savukārt Kriminālprocesuālo terminu skaidrojošā vārdnīcā izlīgums skaidrots kā – vienošanās starp noziedzīgu nodarījumu izdarījušo personu un noziedzīgā nodarījumā cietušo personu (likumā noteiktos gadījumos arī tās likumisko pārstāvi) par to, ka, ņemot vērā noteiktus apstākļus (zaudējuma atlīdzība, citāds atbalsts no nodarījuma izdarījušās personas puses u.tml.) noziedzīgā nodarījumā cietusī persona neizvirza nekādas prasības pret noziedzīgu nodarījumu izdarījušo personu.⁵¹

Maģistra darba autore piedāvā savu definīciju, ka izlīgums ir ar noziedzīgu nodarījumu radīta konflikta vai domstarpību novēršana, starp noziedzīgu nodarījumu izdarījušo personu un cietušo, ar mērķi panākt pēc iespējas ātrāku un taisnīgāku krimināltiesisko attiecību noregulēšanu.

Izlīgšanas procedūra ir vērsta uz to, lai personas vienotos par seku novēršanu, kuras radušās ar noziedzīgo nodarījumu, un nav būtiski, vai šī vienošanās ietver materiāla vai morāla rakstura kompensācijas. Galvenais ir tas, ka viena no pusēm atzīst savu vainu vai kaut

---

⁴⁹ Kriminālprocesa likums: LR likums. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=107820> [aplūkots 2012.gada 25.februārī].

⁵⁰ Valsts probācijas dienests. Izlīgums. Pieejams: <http://www.probacija.lv/page.php?id=35> [aplūkots 2012.gada 25.februārī].

⁵¹ Meikališa Ā., Strada K. Izlīgums. Kriminālprocesuālo terminu skaidrojošā vārdnīcā. Rīga: Raka, 2000, 82.lpp.

gan neatzīst vainu, piekrīt nozieguma faktam, un abas puses ir gatavas vienoties par konflikta noregulēšanu.⁵²

Persona, kas izdarījusi kriminālpārkāpumu vai mazāk smagu noziegumu, var tikt atbrīvota no kriminālatbildības, ja ir noticis izlīgums ar cietušo vai viņa likumisko pārstāvi. Atsevišķos gadījumos izlīgums var būt kā atbildību mīkstinošs apstāklis. Izlīguma pamatā ir „taisnīguma atjaunošanas” pieeja, kuru pasaulē izmanto kā noziedzīga nodarījuma radītā ļaunuma mazināšanas vai likvidēšanas veidu. Noziedzīgs nodarījums tiek aplūkots nevis kā likumpārkāpums pret valsti, bet kā konflikts starp sabiedrības locekļiem. Šīs pieejas mērķis ir sniegt iesaistītajām pusēm iespēju pārrunāt noziedzīgā nodarījuma radītās sekas, lai mazinātu to ietekmi uz viņu dzīvi nākotnē. Īpaša nozīme dalībai izlīguma procesā ir jauniešiem, jo tikšanās ar cietušo ir efektīvs uzvedības korekcijas līdzeklis, kas var novērst atkārtotu noziedzīga nodarījuma izdarīšanu. Dalība izlīguma procesā liek jauniešiem izvērtēt savas uzvedības sekas un uzņemties atbildību par nodarīto.⁵³

Cietušajam izlīguma procesā tiek dota iespēja paust savu viedokli par notikušo, saņemt atvainošanos un zaudējumu atlīdzināšanu, kā arī neapšaubāmi gūt morālo gandarījumu. Savukārt personai, kas izdarījusi kriminālpārkāpumu vai mazāk smagu noziegumu izlīguma process liek pārdomāt savas rīcības sekas un uzņemties atbildību par nodarīto cietušajam. Izlīgums palīdz cietušajam saglabāt neitrālas attiecības ar likumpārkāpēju, kas kopumā veicina sabiedrības drošību.

Kriminālprocesa likumā 381.panta pirmajā daļā ir noteikts, ka izlīguma gadījumā cietušā un noziedzīgu nodarījumu izdarījušās personas samierināšanos var veicināt Valsts probācijas dienesta apmācīts starpnieks.⁵⁴ Kā arī Kriminālprocesa likuma 381.panta otrā daļa nosaka, ka procesa virzītājs, konstatējot, ka kriminālprocesā ir iespējams izlīgums un ir lietderīgi iesaistīt starpnieku, par to var informēt Valsts probācijas dienestu.⁵⁵

Darba autore secina, ka procesa virzītājam nav pienākums informēt Valsts probācijas dienestu par starpnieka iesaistīšanu un pats procesa virzītājs var veicināt izlīguma noslēgšanu, jo likumdevējs to neizslēdz. Tādā gadījumā procesa virzītājs būs kā starpnieks. Procesā virzītājam tas nav pienākums un praksē rodas jautājums, vai procesa virzītājam tas būtu jādara, vai procesa virzītājam būtu jāskaidro par izlīguma institūta iespējām un tā procesuālo nostiprinājumu. Tāpēc arī likumā tika ieviesta norma par Valsts probācijas dienesta iesaistīšanu.

---

⁵² Judins A. Izlīgums Latvijas krimināltiesībās. Rīga: Nordik, 2005, 11.lpp.

⁵³ Valsts probācijas dienests. Izlīgums. Pieejams: <http://www.probacija.lv/page.php?id=35> [aplūkots 2012.gada 02.martā].

⁵⁴ Kriminālprocesa likums: LR likums. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=107820> [aplūkots 2012.gada 02.martā].

⁵⁵ Turpat.

Valsts probācijas dienests kā starpnieks izlīguma veicināšanā pamatojās ne tikai uz Kriminālprocesa likumu, bet arī uz Valsts probācijas dienesta likumu. Valsts probācijas dienesta likumā 13.panta pirmajā daļā ir noteikts, ka Valsts probācijas dienests nodrošina iespēju cietušajam un personai, kura izdarījusi noziedzīgu nodarījumu, brīvprātīgi iesaistīties izlīgumā ar starpnieka palīdzību.⁵⁶ Darba autore uzskata, ka, Valsts probācijas dienesta likumā būtu lietderīgi formulēt tieši kādas personas var pildīt starpnieka pienākumus un kādiem kritērijiem šīm personām būtu jāatbilst.

Pēc darba autore domām viens no svarīgākajiem starpnieka pienākumiem ir izskaidrot cietušajam un personai, kas izdarījusi kriminālpārkāpumu vai mazāk smagu noziegumu, izlīguma institūta būtību, katras puses tiesības un pienākumus pie izlīguma slēgšanas un protams, izlīguma noslēgšanas tiesiskās sekas.

Izlīgumu paraksta abas puses – cietušais un persona, kas izdarījusi noziedzīgu nodarījumu, procesa virzītāja vai Valsts probācijas dienesta apmācīta starpnieka klātbūtnē, kuri apliecina pušu parakstus.⁵⁷

Likumdevējs paredz arī iespēju, ka cietušais un persona, kas izdarījusi kriminālpārkāpumu vai mazāk smagu noziegumu, var patstāvīgi bez starpnieka, vienoties par samierināšanos un iesniegt notariāli apliecinātu izlīgumu procesa virzītājam.

Darba autore secina, ka šobrīd iespējamās trīs situācijas izlīguma slēgšanā pirmstiesas procesā:

- izlīgums tiek slēgts procesa virzītāja klātbūtnē;
- izlīgums tiek slēgts iesaistot starpnieku no Valsts probācijas dienesta;
- izlīgums tiek slēgts pie notāra un tad, puses cietušais un persona, kas izdarījusi kriminālpārkāpumu vai mazāk smagu noziegumu, iesniedz procesa virzītājam notariāli apliecinātu izlīgumu.

Kriminālprocesu izbeigt uz izlīguma pamatā drīkst tikai tad, ja izlīgums noslēgts labprātīgi, puses saprot izlīguma noslēgšanas sekas un izlīguma nosacījumus.

Procesa virzītājam, novērtējot izlīguma panākšanu starp cietušo un likumpārkāpēju, kā arī lemjot par turpmākajām procesuālajām darbībām, precīzi jāievēro normatīvajos aktos noteiktais, kā arī kriminālprocesa principi un mērķi, tajā skaitā.⁵⁸

- izlīgums dod pamatu, nevis nosaka pienākumu izbeigt kriminālprocesu un atbrīvot personu no kriminālatbildības;

---

⁵⁶ Valsts probācijas dienesta likums: LR likums. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=82551> [aplūkots 2012.gada 02.martā].

⁵⁷ Kriminālprocesa likums 381.pants piektā daļa: LR likums. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=107820> [aplūkots 2012.gada 02.martā].

⁵⁸ Judins A. Izlīgums Latvijas krimināltiesībās. Rīga: Nordik, 2005, 55.lpp.

- nav pieļaujama personas atbrīvošana no kriminālatbildības uz izlīguma pamata, ja persona izdarījusi smagu vai sevišķi smagu noziegumu;

-veicinot izlīgšanas piemērošanu kriminālprocesā, jāņem vērā, ka nav pieļaujams, ka personas jebkādā veidā tiek ietekmēta un piespiesta, lai panāktu piekrišanu izlīguma uzsākšanai.

1999.gada 15.septembrī Eiropas Padomes Ministru komiteja pieņēma rekomendāciju Nr. R (99) 19 „Par starpniecību krimināllietās”. Šī rekomendācija attiecas uz jebkuru procesu, kas ļauj cietušajam un likumpārkāpējam, ja viņi tam pēc brīvas gribas piekrīt, aktīvi piedalīties ar noziedzīgu nodarījumu saistītu jautājumu risināšanā, izmantojot neitrālas trešās personas starpniecību.⁵⁹

Rekomendācijā tiek iekļauti pamatprincipi, kurus valstīm jāņem vērā, izlīguma gadījumos kriminālprocesa ietvaros. Principi ir sekojoši:⁶⁰

- starpniecība kriminālās justīcijas jomā ir iespējama tikai tad, ja puses tam pēc brīvas gribas piekrīt. Pusēm ir jābūt iespējai jebkurā starpniecības procesa brīdī atsaukt šādu piekrišanu;

- izlīguma sarunas ir konfidenciālas un nedrīkst vēlāk tikt izmantotas citādi kā ar pušu piekrišanu;

- starpniecībai krimināllietās ir jābūt visiem pieejamai;

- starpniecībai krimināllietās ir jābūt pieejamai visās kriminālprocesa stadijās;

- starpniecības dienestam ir jāatvēr pietiekami autonoma vieta kriminālās justīcijas sistēmā.

Kā arī rekomendācija nosaka, ka starpniecībā ir jāpiemēro galvenās procesuālās garantijas, īpaši pušu tiesības uz juridisku palīdzību un ja nepieciešams, tulka pakalpojumiem. Nepilngadīgajiem jāparedz arī tiesības uz vecāku palīdzību. Pirms puses dod savu piekrišanu starpniecībai, tās ir pilnībā jāinformē par savām tiesībām, starpniecības procesa raksturu un iespējamam viņu lēmuma sekām. Ne cietušo, nedz likumpārkāpēju nedrīkst ar negodīgiem līdzekļiem piespriet pieņemt starpniecības procedūru. Normāli starpniecībai jābalstās uz to, ka abas puses atzīst lietas pamatfaktus.⁶¹

Rekomendācija nosaka arī Starpniecības dienesta darbību. Starpniecības dienestiem ir jāvadās pēc vispāratzītiem standartiem. Starpniecības dienestam ir jābūt pietiekoši

---

⁵⁹ Eiropas Padomes Ministru komitejas 1999.gada 15.septembra rekomendācija Nr. R (99) 19 „Par starpniecību krimināllietās”. Pieejams: <http://www.sodi.lv/index.php?id=129&sadala=117&PHPSESSID=85e4f2b8c1ea9b> [aplūkots 2012.gada 02.martā].

⁶⁰ Turpat.

⁶¹ Turpat.

autonomiem, savu pienākumu veikšanā. Ir jāizstrādā kompetences standarti un ētiskie noteikumi, kā arī starpnieku atlases, apmācības un izvērtējuma procedūras.⁶²

Kriminālprocesa izbeigšana, pamatojoties uz izlīgumu, pastāv ne tikai Latvijā, bet arī citās pasaules valstīs. Piemēram, Krievijas Kriminālkodeksa 76.pantā ir noteikts, ka persona, kura pirmoreiz izdarījusi mazāk smagu vai smagu noziedzīgu nodarījumu, var būt atbrīvota no kriminālatbildības, ja šī persona ir izlīgusi ar cietušo un atlīdzinājusi nodarīto zaudējumu.⁶³ Krievijas Kriminālprocesa kodeksa 25.pants nosaka, ka tiesai, izmeklētājam ar izmeklēšanas iestādes priekšnieka piekrišanu un izziņas izdarītājam ar prokurora piekrišanu ir tiesības uz cietušā vai viņa likumiskā pārstāvja pamatota iesnieguma izbeigt krimināllietu pret personu, kura ir aizdomās turētā vai apsūdzētā mazāk smaga vai smaga noziedzīga nodarījuma izdarīšanā gadījumos kas ir paredzēti Krievijas Federācijas Kriminālkodeksa 76.pantā ja šī persona ir izlīgusi ar cietušo un atlīdzinājusi viņam nodarīto zaudējumu.⁶⁴

Salīdzinot mūsu valsts Kriminālprocesa likumu un Krievijas Federācijas Kriminālprocesa kodeksu attiecībā uz personas atbrīvošanu no kriminālatbildības uz izlīguma pamata, darba autore secina, ka viens no galvenajiem kritērijiem Krievijas Kriminālprocesa kodeksā, atbrīvojot personu no kriminālatbildības uz izlīguma pamata, ir tas, ka:

- persona ir izdarījusi mazāk smagu vai smagu noziedzīgu nodarījumu pirmoreiz;
- ir noticis izlīgums starp cietušo un personu, kas izdarījusi noziedzīgu nodarījumu;
- persona, kas ir izdarījusi noziedzīgo nodarījumu, ir atlīdzinājusi cietušajam nodarīto zaudējumu.

Darba autore secina, ka Latvijas Kriminālprocesā uz izlīguma pamata var izbeigt kriminālprocesu, atbrīvojot personu no kriminālatbildības, pat tad, ja persona jau iepriekš tika sodīta par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu, bet Krievijas likumdevēji ir noteikuši ierobežojumu, proti, izlīgumu var slēgt persona, kura ir izdarījusi mazāk smagu vai smagu noziedzīgu nodarījumu pirmoreiz, taču Latvijas likumdevēji ir ierobežojuši izlīguma slēgšanu attiecībā uz noziedzīga nodarījuma smaguma pakāpēm, proti, izlīgumu var slēgt tikai ja persona ir izdarījusi likumpārkāpumu vai mazāk smagu noziegumu, Krievijas Kriminālprocesa kodeksā ir iespēja noslēgt izlīgumu arī pie smaga nozieguma izdarīšanas.

Autoresprāt viens no būtiskākajiem faktoriem, kas paredzēts gan Latvijas Kriminālprocesa likumā, gan Krievijas Kriminālprocesa kodeksā, pieņemot lēmumu par

---

⁶² Eiropas Padomes Ministru komitejas 1999.gada 15.septembra rekomendācija Nr. R (99) 19 „Par starpniecību krimināllietās”. Pieejams: <http://www.sodi.lv/index.php?id=129&sadala=117&PHPSESSID=85e4f2b8c1ea9b> [aplūkots 2012.gada 02.martā]

⁶³ Уголовный кодекс Российской Федерации. Pieejams: http://www.ug-kodeks.ru/ug/ug-kodeks.ru/ugolovnij_kodeks_-_glava_11.html [aplūkots 2012.gada 02.martā].

⁶⁴ Уголовно - процессуальный кодекс Российской Федерации. Pieejams: <http://www.consultant.ru/popular/upkrf> [aplūkots 2012.gada 02.martā].

personas atbrīvošanu no kriminālatbildības, ir tas, ka persona, kura izdarījusi noziedzīgu nodarījumu, ir izlīgusi ar cietušo un atlīdzināja zaudējumus, kas radās noziedzīga nodarījuma dēļ.

Tāpat kā jebkura kriminālprocesa izbeigšana, arī kriminālprocesu izbeidzot uz izlīguma pamata, šādai procesa izbeigšanai ir nepieciešama personas, kura izdarījusi noziedzīgu nodarījumu, piekrišana.

Darba autore detalizētāk ir apskatījusi jautājumu par izlīgumu, ņemot par pamatu kriminālprocesa Nr. XXXXXXXXXXXXX materiālus.

2010.gada 21. janvārī VP RRP Rīgas Centra policijas iecirknī tika uzsākts kriminālprocess Nr. XXXXXXXXXXXXX pēc Krimināllikuma 231.panta otrās daļas (2010.gada 19. martā kriminālprocess tika pārkvalificēts uz Krimināllikuma 185. panta pirmo daļu) par durvju stikla bojāšanas faktu boulinga centrā „XXX”, Rīgā, Avotu ielā 3, kas notika 2010. gada 21. janvārī ap plkst. 01:30.

Pirmstiesas izmeklēšanas laikā tika noskaidrots, ka 2010.gada 21.janvārī ap plkst.23:00 jauniešu kompānija: Mārtiņš Š, p.k ..., Baiba J, p.k..., Raimonds Š, p.k ..., Elīna K, p.k..., Bruno I, p.k..., un Mārīte Š, p.k..., atnāca uz boulinga centru „XXX” Rīgā, Avotu ielā 3, kur jaunieši lietoja alkoholiskos dzērienus. Boulingā jauniešiem notika konflikts ar bārmeni, sakarā ar ko, viņš lika jauniešiem iziet ārā no boulinga telpas. Jaunieši izgāja ārā un pie izejas durvīm viņiem sākās kautiņš ar nepazīstamiem jauniešiem, kā rezultātā tika izsaukti „EVOR” apsardzes darbinieki. Apsardzes darbinieki izšķīra kautiņu, bet aizliedza jauniešiem ienākt iekšā zālē. Tad jaunieši ar spēku mēģināja atvērt ieejas durvis, kā rezultātā apsardzes darbinieki aizturēja visagresīvākos no jauniešiem Raimonu un Mārtiņu Š, kurus ievada iekšā boulinga zālē. Elīna K. un Mārīte Š. mēģināja ienākt iekšā boulinga zālē, lai uzzinātu, par ko tika aizturēti Raimonds un Mārtiņš Š, bet apsardzes darbinieki viņas neielaida zālē. Tad Elīna K. ar kāju iesita pa boulinga ieejas durvīm, kā rezultātā durvju stikls tika saplēsts. Neko nevienam nepaziņot par notikušo, Elīna K. aizbrauca mājās. Kad boulinga centra „XXX” viesmīle S.Lagzdiņa konstatēja durvju stikla bojāšanu, viņa nolēma, ka to izdarīja aizturētais Raimonds Š, to arī apgalvoja apsardzes darbinieki. Tad tika izsaukta policija un Raimonds, un Mārtiņš Š. tika nogādāti policijas iecirknī.

2010.gada 22.janvārī Raimonds Š. tika atzīts par aizdomās turēto, viņam tika piemērots drošības līdzeklis - uzturēšanās noteiktā dzīvesvietā. Būdam nopratināts kā aizdomās turētais, Raimonds Š. savu vainu izdarītajā durvju bojāšanā noliedza. 2010.gada 1.martā pārskatot boulinga centra „XXX” 2010.gada 21.janvāra videoierakstu, tika noskaidrots, ka durvju stiklu boulinga centrā „XXX” sabojāja Elīna K iesitot ar kāju pa stiklu. 2010.gada 16. martā kriminālprocess Nr. XXXXXXXXXXXXX tika izbeigts daļā attiecībā pret Raimonu Š.

2010.gada 16.martā Elīna K. tika atzīta par aizdomās turēto. Savu vainu izdarītajā viņa atzina pilnībā, izdarīto nožēlo. Elīna K. labprātīgi atlīdzināja boulinga centram “XXX” zaudējuma summu un 2010.gada 19.martā Elīna K. un cietušā pārstāve Olga Ļ. parakstīja izlīgumu. Pamatojoties uz kriminālprocesā slēgtu izlīgumu, procesa virzītājs 2010.gadā 19.martā pieņēma lēmumu par kriminālprocesa izbeigšanu, pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 379.panta otro daļu.⁶⁵

Darba autore lēmuma pieņemšanā procesuālus pārkāpumus nesaskata, uzskata, ka lēmums pieņemts pamatoti.

Darba autore procesa virzītāja lēmumu uzskata par pamatotu un motivētu. Autore piekrīt procesa virzītāja lēmumam, par kriminālprocesa izbeigšanu, atbrīvojot personu no kriminālatbildības, ja persona, kas izdarījusi kriminālpārkāpumu vai mazāk smagu noziegumu, ir izlīgusi ar cietušo vai viņa pārstāvi. Jo kriminālprocesā persona, kas izdarījusi noziedzīgu nodarījumu, ir labprātīgi izlīgusi ar cietušo pārstāvi un atlīdzinājusi zaudējuma summu.

Darba autore grib arī uzsvērt to, ka praksē biežāk izlīgumu arī noslēdz par noziedzīgiem nodarījumiem, kas attiecās uz satiksmes drošību, proti, ja ir pārkāpti Ceļu satiksmes noteikumi un iestājas sekas-cilvēka nāve.

Darba autore kā piemēru piedāvā apskatīt Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departamenta 2009.gada 12.maija lēmumu lietā SKK-161/2009 (krimināllietā Nr. 11210071208).

Proti, Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departaments izskatīja atklātā tiesas sēdē krimināllietu sakarā ar Jēkabpils rajona prokuratūras virsprokurores V. Belkovskas kasācijas protestu par Zemgales apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģijas 2009.gada 27.janvāra lēmumu. Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departaments konstatēja, ka ar Jēkabpils rajona tiesas 2008.gada 19.novembra lēmumu **G.F.**, personas kods [..], tika atbrīvots no kriminālatbildības par Krimināllikuma 260.panta otrajā daļā paredzēto noziedzīgo nodarījumu un kriminālprocess tika izbeigts.

2008.gada 4.augustā ap plkst. 11.³⁰ G.F. vadīja transportlīdzekli – automašīnu „GAZ 2705”, valsts reģistrācijas numurs [..], Jēkabpils rajona Aknīstes lauku teritorijā pa ceļu Vecumnieki-Nereta-Subate virzienā no Aknīstes uz Neretu. Ceļa 93.kilometrā, pārkāpjot MK noteikumu Nr. 571 „CSN 4. un 10. punkta prasības, kas nosaka, ka ceļu satiksmes dalībniekiem jāizpilda CSN un citu normatīvo aktu prasības, kas nosaka ceļu satiksmes dalībnieku pienākumus, jārīkojas tā, lai neradītu satiksmei bīstamas un satiksmi traucējošas situācijas un nenodarītu zaudējumus, pārkāpjot CSN 112.punkta prasības, kas nosaka, ka

---

⁶⁵ Sk. Pielikumu Nr. 3

transportlīdzekļa vadītājam jābrauc ar ātrumu, kas nepārsniedz noteiktos ierobežojumus, ņemot vērā ceļu satiksmes intensitāti, transportlīdzekļa un kravas īpatnības un stāvokli, kā arī ceļa un meteoroloģiskos apstākļus (īpaši redzamību braukšanas virzienā), pārkāpjot CSN 113.punkta prasības, kas nosaka, ka, ja izveidojas ceļu satiksmei bīstami šķēršļi vai citas briesmas, kuras transportlīdzekļa vadītājs spēj pamanīt, viņam jāsamazina braukšanas ātrums vai pilnīgi jāaptur transportlīdzeklis, vai, neradot bīstamību citiem ceļu satiksmes dalībniekiem, šķērslis jāapbrauc, pārkāpjot CSN 38.5.punktu, kas nosaka, ka, braucot ar mehānisko transportlīdzekli, kura konstrukcijā paredzētas drošības jostas, nevest pasažierus, kuri nav piesprādzējušies, G.F. veda aizmugures sēdekļi ar drošības jostu nepiesprādzētu pasažieri G.S., izvēlējās braukšanas ātrumu, neņemot vērā ceļa apstākļus – greidera atstātu grants seguma valnīti uz ceļa vidus, uzbrauca uz tā, radot satiksmei bīstamu situāciju, kā rezultātā automašīnu sanesa, tā nobrauca no ceļa un apgāzās, nepiesprādzētais pasažieris G.S. tika izmests no automašīnas un guva miesas bojājumus galvas apvidū – zemādas asinsizplūdumu kreisās uzacs daļa pārejošu uz kreisās acs augšējo plakstiņu, asinsizplūdumus uz galvas ādas muskuļa lēvera iekšējās virsmas, kreisās uzacs daļā un pakauša labajā pusē; plašus asinsizplūdumus zem cietā smadzeņu apvalka, virs abām smadzeņu pusložu izliektajām virsmām ar kopējo masu 110 g, asinsizplūdumu zem cietā smadzeņu apvalka smadzeņu starppusložu daļās, plašus lielperēkļainus asinsizplūdumus zem mīkstajiem smadzeņu apvalkiem, virs abu smadzeņu pusložu izliektām un sānu virsmām, kas pēc sava rakstura pieskaitāmi smagiem miesas bojājumiem, kuru rezultātā, sarežģīties ar smadzeņu tūsku, piebriešanu, saspiedumu un sekundāro asinsizplūdumu smadzeņu stumbrā, iestājās G.S. nāve”. Šādas G.F. darbības pirmās instances tiesa kvalificēja pēc Krimināllikuma 260.panta otrās daļas. Apelācijas instances tiesa pirmās instances tiesas lēmumu atstāja negrozītu.

Virsprokurore uzskatīja, ka Zemgales apgabaltiesas un Jēkabpils rajona tiesas lēmumi ir prettiesiski un pilnībā atceļami juridisku iemeslu dēļ, jo nav pareizi piemēroti Krimināllikuma Vispārīgās daļas panti, konkrēti Krimināllikuma 35. un 46. pants, nav ievēroti soda mērķi un soda noteikšanas vispārīgie principi. Lēmums nav atbilstošs tiesu prakses nostādņēm par vienveidīgu tiesību normu piemērošanu soda noteikšanā.

Protestā tika norādīts, ka ar G.F. atbrīvošanu no kriminālatbildības taisnīgums netiek atjaunots, tiesas nav pietiekoši izvērtējušas apstākļi, ka apsūdzētā darbību rezultātā iestājās smagas, neatgriezeniskas sekas – cietušā nāve. Lēmumos tas ir tikai pieminēts, bet vērtējums tam nav dots. Atjaunot stāvokli, kāds pastāvēja pirms noziedzīga nodarījuma izdarīšanas, šajā gadījumā vispār nav iespējams, tāpēc kasatore uzskatīja, ka apsūdzībā par Ceļu satiksmes noteikumu (turpmāk tekstā CSN) pārkāpšanu, vadot transportlīdzekli, ja ir iestājusies cilvēka nāve (tāpat kā slepkavība mīkstinošos apstākļos, nonāvēšana aiz neuzmanības u.c.

noziedzīgajos nodarījumos, kuros gājis bojā cilvēks) atbrīvošana no kriminālatbildības sakarā ar izlīgumu vispār nav piemērojama. Cietušais ir miris, viņa viedoklis par izlīgumu nav noskaidrojams. Lai gan saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 95.panta trešo daļu pārdzīvojošais laulātais var tikt atzīts par cietušo, tomēr viņš ir tikai cietušā, kuram ar pašu noziedzīgu nodarījumu radīts nekompensējams kaitējums viņa dzīvībai, interešu pārstāvētājs. L.S. var vērtēt viņai pašai radītā kaitējuma nozīmīgumu (apbedīšanas izdevumi, kapa piemineklis, u.tml.), arī savas morālās ciešanas sakarā ar vīra zaudējumu, nevis izlīgt par cita cilvēka – vīra, bojāeju. Pēc virsprokurores domām, tādu pilnvarojumu bojāgājušais L.S. nav devis.

Ar pirmās instances tiesas lēmumu apsūdzētais G.F. tika atbrīvots no kriminālatbildības par Krimināllikuma 260.panta otrajā daļā paredzēto noziedzīgo nodarījumu un kriminālprocess izbeigts, jo tiesas izmeklēšanas laikā cietusī L.S. un apsūdzētais G.F. iesnieguši tiesai paziņojumu par izlīgumu. Pirmās instances tiesa atzina, ka, izvērtējot apsūdzētā personību, viņa attieksmi pret nodarīto, ņemot vērā cietušās viedokli, ir pamats izbeigt kriminālprocesu, atbrīvojot apsūdzēto G.F. no kriminālatbildības. Tiesa secināja, ka lietas izskatīšanas gaitā nav iegūtas ziņas, kas liegtu izbeigt kriminālprocesu uz izlīguma pamata, atbilstoši Kriminālprocesa likuma 379.panta ceturtais un piektās daļas prasībām. Senāta Krimināllietu departaments atzīst par neatbilstošu likumam kasācijas protestā izteikto viedokli, ka nevar personu atbrīvot no kriminālatbildības sakarā ar izlīgumu par noziedzīgiem nodarījumiem pret satiksmes drošību, kā arī gadījumā, kad persona noziedzīgā nodarījuma rezultātā ir gājusi bojā.

Likumdevējs, pieņemot Krimināllikuma 58.panta otro daļu un Kriminālprocesa likuma 48.nodaļas normas, nav noteicis īpašus izņēmumus par atsevišķiem noziedzīgiem nodarījumiem, tajā skaitā par noziedzīgiem nodarījumiem pret satiksmes drošību.

Atbilstoši Krimināllikuma 7.panta trešajai daļai Krimināllikuma 260.panta otrajā daļā paredzētais noziedzīgais nodarījums ir klasificējams kā mazāk smags noziegums, tāpēc cietušā un apsūdzētā izlīguma gadījumā tiesa var piemērot Krimināllikuma 58.panta otrās daļas noteikumus.⁶⁶

Darba autore apskatot Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departamenta 2009.gada 12.maija lēmumu lietā SKK-161/2009, secina, ka katra atsevišķa gadījumā procesa virzītājam ir jāvērtē izlīguma iespējas, protams, ievērojot Kriminālprocesā noteiktās normas, lai tiktu ievērots taisnīguma princips.

Ka arī darba autore grib uzsvērt to, ka izlīgumu, proti, starp cietušo vai viņa pārstāvi un personu, kura ir izdarījusi kriminālpārkāpumu vai mazāk smagu noziedzīgu nodarījumu var pieļaut un piemērot tikai tad, ja nav konstatēts kriminālprocesu nepieļaujošais apstāklis,

---

⁶⁶ Sk. Pielikumu Nr. 4

respektīvi, Kriminālprocesa likuma 377.panta 9.punktā noteiktais, proti:⁶⁷ ja noticis cietušā un aizdomās turētā vai apsūdzētā izlīgums tādā kriminālprocesā, kuru var uzsākt tikai uz cietušās personas pieteikuma pamata.

Kriminālprocesa likuma 379.panta pirmajā daļā 3.punktā ir noteikts, ka izmeklētājs ar uzraugošā prokurora piekrišanu, prokurors vai tiesa var izbeigt kriminālprocesu, ja: noziedzīgu nodarījumu izdarījusi nepilngadīga persona, un ir konstatēti noziedzīga nodarījuma izdarīšanas īpašie apstākļi, un par nepilngadīgo personu iegūtas ziņas, kas mīkstina tās atbildību.⁶⁸

Maģistra darba autore gribētu vērst uzmanību „noziedzīga nodarījuma izdarīšanas īpašie apstākļi” jēdziena noskaidrošanai. Ar īpašiem noziedzīga nodarījuma izdarīšanas apstākļiem vispirms jau jāsaprot Krimināllikuma 47.pantā minētie atbildību mīkstinošie apstākļi, kas raksturo situāciju, kura veicinājusi noziedzīga nodarījuma izdarīšanu.⁶⁹

Par noziedzīga nodarījuma izdarīšanas īpašiem apstākļiem uzskatāma tā izdarīšana vardarbības iespaidā, materiālas vai citādas atkarības dēļ, smagu personisku vai ģimenes apstākļu dēļ. Par īpašiem apstākļiem tāpat atzīstama nepilngadīgā iesaistīšana noziedzīgā nodarījumā, viņa novešana līdz dzēruma stāvoklim, pamudināšana lietot narkotiskas vai psihotropas vielas, iesaistīšana nemedicīniskā ārstniecības un citu līdzekļu lietošana, kas izraisa apreibumu, ja šīs pret nepilngadīgo vērstās noziedzīgās darbības sekmējušas noziedzīga nodarījuma izdarīšanu.⁷⁰

Pie apstākļiem, kas raksturo personību un mīkstina nepilngadīgā atbildību, pieskaitāmi: personas pieteikšanās par vainīgu, vaļširdīga atzīšanās un izdarītā nožēlošana; noziedzīga nodarījuma atklāšanas un izmeklēšanas aktīva veicināšana; citas personas izdarītā nozieguma atklāšanas sekmēšana; nodarītā zaudējuma labprātīga atlīdzināšana vai radīta kaitējuma novēršana.⁷¹

Darba autore pievērš uzmanību tam, ka likumdevējs nav noteicis ierobežojumus attiecībā uz nepilngadīgās personas izdarītā noziedzīgā nodarījuma smaguma pakāpi. Tādejādi darba autore secina, ka izbeigt kriminālprocesu pret nepilngadīgo personu var, ja viņa izdara kriminālpārkāpumu vai mazāk smagu noziedzīgu nodarījumu, vai pat tad, kad nepilngadīga persona izdara smagu vai sevišķi smagu noziedzīgu nodarījumu. Līdz ar to, procesa

---

⁶⁷ Kriminālprocesa likums: LR likums. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=107820> [aplūkots 2012.gada 03.martā].

⁶⁸ Turpat.

⁶⁹ Krastiņš U., Liholaja V., Niedre. A. Krimināllikuma Zinātniski –Praktiskais komentārs. 1-Vispārīgā daļa. Rīga: AFS, 2003, 215.lpp.

⁷⁰ Turpat.

⁷¹ Turpat.

virzītājam, lai izbeigtu kriminālprocesu pret nepilngadīgo personu ir, jāņem vērā visus kriminālprocesa gaitā noskaidrotos faktus, ziņas par nepilngadīgo personu, kas mīkstina tās atbildību un jākonstatē noziedzīga nodarījuma izdarīšanas īpaši apstākļi. Procesa virzītājam ir jābūt spējīgam objektīvi izlemt, kas katra atsevišķā gadījumā būtu nepieciešams - kriminālprocesu izbeigt, atbrīvojot nepilngadīgo personu no kriminālatbildības, izbeigt kriminālprocesu un materiālus par nepilngadīgo personu nosūtīt audzinoša rakstura piespiedu līdzekļa piemērošanai vai pat sūtīt krimināllietu uz tiesu vispārējā kārtībā.

Kriminālprocesa likuma 379.panta otrā daļa nosaka, ka izmeklētājs ar uzraugošā prokurora piekrišanu vai prokurors var izbeigt kriminālprocesu un materiālus par nepilngadīgo nosūtīt audzinoša rakstura piespiedu līdzekļa piemērošanai.⁷² Autoresprāt, šī norma paredz, ka izmeklētājs ar uzraugošā prokurora piekrišanu vai prokurors var izbeigt kriminālprocesu, bet, lai nepilngadīgo personu labotu un atturētu no noziedzīga nodarījuma izdarīšanas turpmāk, izbeigta kriminālprocesa materiālus nosūta uz tiesu, lai lemtu jautājumu par audzinoša rakstura piespiedu līdzekļu piemērošanu.

Audzinoša rakstura piespiedu līdzekļi ir tādi piespiedu līdzekļi, kurus piemēro nepilngadīgajiem par tādu nodarījumu vai pārkāpumu izdarīšanu, par kuru likumā paredzēta kriminālatbildība vai administratīvā atbildība.⁷³

Audzinoša rakstura piespiedu līdzekļi tiek piemēroti, lai sasniegtu sekojošus mērķus: labot bērnus, likt viņiem saprast izdarītā noziedzīga nodarījuma nozīmi, sekas un radīto kaitējumu, veidot bērnam tiesisko apziņu, atturēt no pretlikumīgām darbībām, nostiprināt bērņā sabiedrībā pastāvošās vērtības un morāles.

Likums „Par audzinoša rakstura piespiedu līdzekļu piemērošanu bērniem” paredz, ka audzinoša rakstura piespiedu līdzekļus var piemērot bērniem vecumā no 11 līdz 18 gadiem. Bērniem var piemērot šādus audzinoša rakstura piespiedu līdzekļus:⁷⁴

- izteikt brīdinājumu;
- uzlikt par pienākumu atvairties cietušajām personām, ja tās piekrīt tikt ar vainīgo;
- nodot bērnu galvojumā vecākiem vai aizbildņiem, kā arī citām personām, iestādēm vai organizācijām; nodot bērnu galvojumā vecākiem vai aizbildņiem, kā arī citai personai, iestādei vai organizācijai var uz laiku no sešiem mēnešiem līdz vienam gadam, bet ne ilgāk kā līdz 18 gadu vecuma sasniegšanai;

⁷² Kriminālprocesa likums: LR likums. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=107820> [aplūkots 2012.gada 03.martā].

⁷³ Likums Par audzinoša rakstura piespiedu līdzekļu piemērošanu bērniem 2.pants: LR likums. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=68489> [aplūkots 2012.gada 03.martā].

⁷⁴ Likums Par audzinoša rakstura piespiedu līdzekļu piemērošanu bērniem 3.pants un 6.pants: LR likums. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=68489> [aplūkots 2012.gada 03.martā].

- uzlikt par pienākumu ar savu darbu novērst radītā kaitējuma sekas; šo piespiedu līdzekli var piemērot, ja bērns sasniedzis 15 gadu vecumu un ja darbs nav saistīts ar paaugstinātu risku viņa drošībai, veselībai, tikumībai un attīstībai;
- bērnam, kurš sasniedzis 15 gadu vecumu un kuram ir ienākumi, - uzlikt par pienākumu atlīdzināt nodarīto zaudējumu;
- noteikt uzvedības ierobežojumus;
- uzlikt par pienākumu veikt sabiedrisko darbu; uzlikt bērnam par pienākumu veikt sabiedrisko darbu var uz laiku no 10 līdz 40 stundām;
- ievietot bērnu sociālās korekcijas izglītības iestādē; sociālās korekcijas izglītības iestādē bērnu var ievietot uz laiku no viena gada līdz trim gadiem, bet ne ilgāk kā līdz 18 gadu vecuma sasniegšanai.

Papildus minētajiem audzinoša rakstura piespiedu līdzekļiem bērnam var uzlikt par pienākumu ārstēties no alkohola, narkotisko, psihotropo vai toksisko vielu vai citādas atkarības.⁷⁵

Darba autore grib vērst uzmanību tam, ka audzinoša rakstura piespiedu līdzekļu piemērošanu bērniem izskata tiesa. Tiesa lemjot jautājumu par audzinoša rakstura piespiedu līdzekļu piemērošanu, ņem vērā noziedzīga nodarījuma raksturu un bīstamību, nepilngadīgas personas raksturojošos datus, kā arī viņa atbildību mīkstināšos un pastiprinošos apstākļus.

ANO „Bērnu tiesību konvencijā”, kurai Latvija ir pievienojusies 1991.gada 4.septembrī ir noteikts, ka dalībvalstīm jāatzīst ikviena bērna, kas tiek turēts aizdomās, tiek apsūdzēts vai atzīts par vainīgu krimināllikuma pārkāpumā, tiesības uz tādu apiešanos, kura atbilst bērna pašcieņas un pašvērtības jūtu sekmēšanai, kas stiprina bērna cieņu pret citu personu cilvēka tiesībām un pamatbrīvībām un kas ņem vērā bērna vecumu un to, ka vēlams, lai tiktu sekmēta bērna reintegrācija un lai viņš sabiedrībā iegūtu konstruktīvu lomu.⁷⁶

Darba autore detalizētāk ir apskatījusi kriminālprocesa Nr.XXXXXXXXXXXXX materiālus, un proti, Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas prokuratūrā tika saņemta krimināllieta, kura tika uzsākta 2010.gada 16.aprīlī VP RRP Rīgas Brasas policijas iecirknī pēc Krimināllikuma 175.panta pirmās daļas paredzētā noziedzīgā nodarījuma pazīmēm. Par to, ka 2010.gada 16.aprīlī Rīgas 6.vidusskolā Aldim P., tika nozagts mobilais telefons Nokia 6230i.

Pirmstiesas izmeklēšanas laikā tika noskaidrots, ka minēto noziedzīgo nodarījumu izdarīja nepilngadīgais Raivo V. p.k...

⁷⁵ Likums Par audzinoša rakstura piespiedu līdzekļu piemērošanu bērniem 7.pants otrā daļa: LR likums. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=68489> [aplūkots 2012.gada 03.martā].

⁷⁶ ANO Bērnu tiesību konvencija. Cilvēka tiesības Starptautisko līgumu krājums 1.sējums (Pirmā daļa) Universālie līgumi. Apvienotās Nācijas. Ņujorka un Ženēva: 1994, 188.lpp.

2010.gada 28.jūnijā Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas prokuratūras prokurors pieņēmis lēmumu par kriminālprocesa izbeigšanu un materiālu par nepilngadīgo nosūtīšanu audzinoša rakstura piespiedu līdzekļu piemērošanai.

Attiecīgā lēmuma aprakstošajā daļā prokurors ir detalizētāk izanalizējis pirmstiesas izmeklēšanas gaitā noskaidroto, un proti, 2010.gada 16.aprīlī laika periodā no plkst.11.00 līdz plkst.12.00, pirmstiesas izmeklēšanā laikā, Raivo V. Rīgas 6. vidusskolās vestibilā pie dežurantes galdiņa, mantkārīgu motīvu vadīts, izmantojot situāciju, kad neviens no skolabiedriem viņam nepievērš uzmanību, slepeni nozaga Aldim P., lietošanā esošo mobilo telefonu Nokia 6230i Ls 179 vērtībā, kurā atradās SIM karte „Zelta Zivtiņa” Ls 0,99 vērtībā un atmiņas karte Ls 10 vērtībā, nodarot cietušajam – nepilngadīgā Alda P., mātei Norai P., p.k.... kopējo materiālo zaudējumu Ls 189,99.

Ar savām darbībām Raivo V. izdarīja noziedzīgu nodarījumu, kas paredzēts Krimināllikumā 175.p. pirmā daļā.

Lēmuma motīvu daļā prokurors pievērš uzmanību apsūdzēta raksturojošiem datiem. Prokurors norāda, ka nepilngadīgais Raivo P., sastāv policijas iecirknī nepilngadīgo likumpārkāpēju uzskaitē, viņam ir tikai 14.gadi, tādejādi Raivo P. piemērojami audzinoša rakstura piespiedu līdzekļi.

Lēmuma rezolutīvajā daļā prokurors norāda, ka kriminālprocess Nr.XXXXXXXXXXX tiek izbeigts un materiālus par nepilngadīgo Raivo V., nosūtīt Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesai audzinoša rakstura piespiedu līdzekļu piemērošanai.⁷⁷

Maģistra darba autore, prokurora lēmumu uzskata par pamatotu, izlemjot par materiālu nosūtīšanu audzinoša rakstura piespiedu līdzekļu piemērošanai, prokurors ir ņēmis vērā visus kriminālprocesā noskaidrotos apstākļus, kā arī nepilngadīgā Raivo V., raksturojošos datus.

Darba autore grib vērts uzmanību uz to, ka piemērojot audzinoša rakstura piespiedu līdzekļus nepilngadīgajiem, ir jāņem vērā, audzinoša rakstura piespiedu līdzekļa mērķus, ir jāsaprot, ka audzinoša rakstura piespiedu līdzekļi nav sods, tie nav vērsti uz nepilngadīgas personas sodīšanu, bet gan uz nepilngadīgas personas audzināšanu un labošanu.

Kriminālprocesa likuma 379.panta pirmajā daļā 4.punktā ir noteikts, ka izmeklētājs ar uzraugošā prokurora piekrišanu, prokurors vai tiesa var izbeigt kriminālprocesu, ja kriminālprocesu nav iespējams pabeigt saprātīgā termiņā.

Darba autore uzskata, ka piemērojot, šo normu praksē ir nepieciešams izprast, kas ir „saprātīgs termiņš”. Kriminālprocesa likumā 14.panta pirmajā daļā ir noteikts:⁷⁸ ka ikvienam

---

⁷⁷ Sk. Pielikumu Nr. 5

ir tiesības uz kriminālprocesa pabeigšanu saprātīgā termiņā, tas ir, bez neattaisnotas novilcināšanas. Kriminālprocesa pabeigšana saprātīgā termiņā ir saistīta ar lietas apjomu, juridisko sarežģītību, procesuālo darbību daudzumu, procesā iesaistīto personu attieksmi pret pienākumu pildīšanu un citiem objektīviem apstākļiem. Autoresprāt šī norma tika veidota, ņemot vērā Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijā sestajā pantā noteikto:⁷⁹ ka ikvienam ir tiesības, nosakot civilo tiesību un pienākumu vai viņam izvirzītās apsūdzības pamatotību, uz taisnīgu un atklātu lietas savlaicīgu izskatīšanu neatkarīgā un objektīvā likumā noteiktā tiesā. Konvencija detalizētāki apraksta cilvēka tiesības uz lietas taisnīgu izskatīšanu, akcentu liekot uz lietas savlaicīgu izskatīšanu.

Piemēram, 2010.gada 30.aprīlī Krievijas Federācijā stājās spēkā likums „Par kompensāciju par tiesību pārkāpšanu uz tiesvedību saprātīgajā termiņā vai uz tiesību pārkāpšanu uz tiesas akta izpildīšanu saprātīgajā termiņā”, līdz ar ko Krievijas Federācijas Kriminālprocesa kodeksā iekļauts 61.pants ar nosaukumu „Kriminālās tiesvedības saprātīgais termiņš”. Tā rašanas iemesli, ir tādi, ka Krievijas Federāciju vairākkārt kritizēja Eiropas Cilvēktiesību tiesa par pārmērīgiem tiesvedības termiņiem.⁸⁰

Atgriežoties pie nacionālajām tiesību normām ir jāpievērš uzmanība, Kriminālprocesa likuma 389.panta noteikumiem. Kriminālprocesa likuma 389.pantā ir paredzēti personas tiesību ierobežošanas termiņi kriminālprocesā. Šiem termiņiem ir uzlikts divpusējs pienākums:⁸¹

1. stimulēt procesa virzītāju ātrākai pirmstiesas pabeigšanai;
2. garantēt kriminālprocesā iesaistītajām personām, ka viņu tiesību ierobežošana saistībā ar pirmstiesas procesu nebūs nepamatoti ilgstoša.

Termiņš ir noteikts visam pirmstiesas procesam kopumā, atsevišķi neizdalot termiņus izmeklēšanai un kriminālvajāšanai. Šis sadalījums, ņemot vērā konkrētos lietas apstākļus, nosakāms sadarbojoties izmeklētājam un uzraugošajam prokuroram.⁸²

Kriminālprocesa likuma 389.panta pirmā daļa nosaka, ka, no brīža, kad pirmstiesas procesā tiek iesaistīta persona, kurai ir tiesības uz aizstāvību, vai arī persona, kuras tiesības rīkoties ar mantu ir ierobežotas ar procesuālajām darbībām, pirmstiesas kriminālprocess pret

---

⁷⁸ Kriminālprocesa likums: LR likums. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=107820> [aplūkots 2012.gada 10.martā].

⁷⁹ Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija. Pieejams: <http://www.humanrights.lv/doc/regional/eckkons.htm> [aplūkots 2012.gada 10.martā].

⁸⁰ Beliha G. Tiesības uz kriminālprocesa pabeigšanu saprātīgā termiņā: materiālais aspekts. Administratīvā un Kriminālā Justīcija. Rīga: Baltijas starptautiskā akadēmija, 2011, nr.2/3, 52.lpp.

⁸¹ Kazaka S. Tiesības uz kriminālprocesa pabeigšanu saprātīgā termiņā: procesuālais aspekts. Administratīvā un Kriminālā Justīcija. Rīga: Baltijas starptautiskā akadēmija, 2011, nr.2/3, 76.lpp.

⁸² Turpat.77.lpp.

šo personu jāpabeidz vai jāatceļ visi drošības līdzekļi un tiesību ierobežojumi attiecībā uz mantu šādā termiņā:⁸³

- par kriminālpārkāpumu — sešu mēnešu laikā;
- par mazāk smagu noziegumu — deviņu mēnešu laikā;
- par smagu noziegumu — divpadsmit mēnešu laikā;
- par sevišķi smagu noziegumu — divdesmit divu mēnešu laikā.

Kriminālprocesā par smagu vai sevišķi smagu noziegumu izmeklēšanas tiesnesis personas tiesību ierobežošanas termiņu var pagarināt vēl par sešiem mēnešiem, bet ne vairāk kā par trim mēnešiem vienā pagarinājumā, ja procesa virzītājs nav pieļāvis vilcināšanos vai procesa ātrāka pabeigšana nav bijusi iespējama tā īpašas sarežģītības dēļ.⁸⁴

Nosakot šādus personas tiesību ierobežošanas termiņus, likumdevējs ir vadījies no tā, ka šāds termiņš būtu pietiekams lielākajam vairumam kriminālprocesu. Darba autore grib piekrist Baltijas Starptautiskās akadēmijas asociētās profesores S. Kazakas viedoklim:⁸⁵ ka personas tiesību ierobežošanas termiņiem jābūt tādiem, lai maksimāli tiktu realizēti divi uzdevumi. Pirmkārt, šiem termiņiem jābūt minimāliem, lai tie stimulētu procesa virzītāju ātrāk pabeigt pirmstiesas procesu. Otrkārt, šiem termiņiem vienlaikus jābūt arī pietiekamiem, lai procesa virzītājs varētu veikt visas nepieciešamās darbības un pabeigt pirmstiesas procesu norādītajos termiņos.

Kriminālprocesa likuma 389.pantā ir noteikts, kad personas tiesību ierobežošanas termiņš ir iztecējis, pirmstiesas process jāpabeidz vai jāatceļ visi drošības līdzekļi un tiesību ierobežojumi attiecībā uz mantu. Ja pirmstiesas process nevar tikt pabeigts norādītajā termiņā, tad ir jāatceļ visi norādītie tiesību ierobežojumi. Tādējādi, persona savu statusu nezaudē un saglabā arī savas tiesības uz kriminālprocesa pabeigšanu saprātīgā termiņā. Līdz ar to ir svarīgi izprast galvenos faktoros, kas ietekmē procesa norises atbilstību saprātīgajam termiņam, t.i., bez neattaisnotas novilcināšanās. Ir nepieciešams vērtēt lietas juridiskā sarežģītība. Sarežģītība var būt saistīta kā ar faktiskajiem jautājumiem, tā ar tiesiskajiem aspektiem. Svarīgs aspekts, lemjot par saprātīgā termiņa ievērošanu, ir arī procesā iesaistīto personu attieksme pret pienākumu izpildīšanu un viens no svarīgākajiem aspektiem ir valsts kompetento iestāžu uzvedība.⁸⁶

Kriminālprocesa likuma 379.panta pirmās daļas 4.punkta norma pēc autores domām var būt par pamatu, tam, lai procesa virzītājs izmeklējot kriminālprocesus, tas ir veicot

⁸³ Kriminālprocesa likums: LR likums. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=107820> [aplūkots 2012.gada 10.martā].

⁸⁴ Kazaka S. Tiesības uz kriminālprocesa pabeigšanu saprātīgā termiņā: procesuālais aspekts. Administratīvā un Kriminālā Justīcija. Rīga: Baltijas starptautiskā akadēmija, 2011, nr.2/3, 78.lpp.

⁸⁵ Turpat.

⁸⁶ Turpat. 83.lpp.

procesuālās darbības un pieņemot procesuālos lēmumus, nepamatoti nevilcina pirmstiesas procesu un ievēro saprātīguma principu.

Darba autore piekrīt viedoklim, ka tiesību uz procesa pabeigšanu saprātīgā termiņā pārkāpums ir konstatējams tad, ja procesā ir bijuši periodi, kuros valsts vara nav mērķtiecīgi un saprātīgi nodarbojusies ar šā procesa virzību, lai arī ir bijusi iespēja to darīt. Tieši šis ir izšķirošais kritērijs termiņa saprātīguma vērtēšanai, nevis lietas sarežģītība vai apjoms.⁸⁷

Darba autore savā darbā piedāvā apskatīt Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departamenta 2007.gada 11.janvāra lēmumu lietā SKK-15/2007 (krimināllietā 11088058904).

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departaments izskatīja rakstveida procesā lietu sakarā ar apsūdzētā A.B. kasācijas sūdzību par Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģijas 2006.gada 20.septembra spriedumu, un konstatēja, ka ar Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 2005.gada 29.decembra spriedumu A.B., personas kods [..], tika atzīts par vainīgu noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, kas paredzēts Krimināllikuma 125.panta 3.daļā un sodīts ar brīvības atņemšanu uz 5 gadiem un policijas kontroli uz 3 gadiem. Ar Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģijas 2006.gada 20.septembra spriedumu Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 2005.gada 29.decembra spriedums atcelts daļā par soda noteikšanu. A.B. sodīts pēc Krimināllikuma 125.panta 3.daļas ar brīvības atņemšanu uz 4 gadiem un policijas kontroli uz 2 gadiem. Pārējā daļā pirmās instances tiesas spriedums tika atstāts negrozīts. Apsūdzētais A.B. iesniedzis kasācijas sūdzību un tās papildinājumus, kur norādīja, ka viņam neesot pretenzijas pret tiesu spriedumiem, bet kasācijas sūdzību iesniedz, lai pēc lietas izskatīšanas kasācijas instances tiesā viņš varētu sūdzēties Eiropas Cilvēktiesību tiesā. Viņš gribot vērst uzmanību uz likumu pārkāpumiem pirmstiesas izmeklēšanā un iztiesāšanā, prokuroru rīcībā, kriminālprocesa pabeigšanu saprātīgā termiņā. Taču vienlaicīgi apsūdzētais A.B. norāda, ka, atzīstoties nozieguma izdarīšanā, viņš esot aprunājis sevi, uz atzīšanos esot mudinājusi arī aizstāve. Liecinieku liecības, uz kuru pamata viņš atzīts par vainīgu, esot pretrunīgas. Tiesas sēdēs neesot bijuši visi liecinieki, arī cietušais piedalījies tikai vienā tiesas sēdē. Tiesa neesot noskaidrojusi liecinieku liecību pretrunu iemeslus. Pēc tiesu spriedumiem iznākot, ka viņš vienlaicīgi tiekot meklēts un notiesāts, jo pirmstiesas izmeklēšanas laikā izdalīta lieta pret divām personām – Aleksandru un vīrieti ar iesauku „Ptaha”. Apelācijas instances tiesa kā atbildību mīkstinošu apstākli neesot atzinusi viņa veselības stāvokli. Apsūdzētais A.B. uzskatīja, ka apelācijas instances tiesa esot pieļāvusi Kriminālprocesa likuma 574., 575.pantā paredzētos pārkāpumus. Taču apsūdzētais

---

⁸⁷ Rozenbergs J. Tiesības uz kriminālprocesa pabeigšanu saprātīgā termiņā. Jurista Vārds, 2011. 5.jūlijs, nr.27. Pieejams: www.juristavards.lv [aplūkots 2012.gada 10.martā].

nenorādīja, kādus tieši šajos pantos paredzētos pārkāpumus tiesa ir pieļāvusi. Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departaments atzīst, ka apelācijas instances tiesas spriedums jāatstāj negrozīts, bet apsūdzētā A.B. kasācijas sūdzība jānoraida. Pirmstiesas izmeklēšana krimināllietā ilga no 2004.gada 18.aprīļa līdz 16.jūlijam, pirmās instances tiesas lietvedībā lieta atradās no 2004.gada 20.jūlija līdz 2006.gada 16.aprīlim, apelācijas instances tiesas lietvedībā – no 2006.gada 19.aprīļa līdz 5.decembrim. Līdz 2005.gada 30.septembrim spēkā bija Latvijas Kriminālprocesa kodekss, bet no 2005.gada 1.oktobra spēkā ir Kriminālprocesa likums. Kriminālprocesa likumā atšķirībā no Latvijas Kriminālprocesa kodeksa kā viens no kriminālprocesa pamatprincipiem ir tiesības uz kriminālprocesa pabeigšanu saprātīgā termiņā, tas ir, bez neattaisnotas novilcināšanas. Kriminālprocesa likuma 389.pantā noteikti pirmstiesas procesa termiņi. Lietas izskatīšanā pirmās instances tiesā likumā ir noteikts krimināllietas iztiesāšanas uzsākšanas laiks. Lietas iztiesāšanas ilgums tiesā nav saistīts ar galīgo nolēmumu. Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 68., 70.pantu aizdomās turētajam, apsūdzētajam ir tiesības iesniegt pieteikumu par kriminālprocesa izbeigšanu, ja tiek pārkāpts likumā noteiktais pirmstiesas procesa pabeigšanas termiņš. Šādas tiesības nebija paredzētas Latvijas Kriminālprocesa kodeksā. Kriminālprocesa pabeigšana saprātīgā termiņā ir saistīta ar lietas apjomu, juridisko sarežģītību, procesuālo darbību daudzumu, procesā iesaistīto personu attieksmi pret pienākumu izpildīšanu. Pirmās instances tiesā lietas izskatīšana vairākkārt tika atlikta sakarā ar aicināto personu neierašanos uz tiesas sēdi, tiesneša slimību, apsūdzētā A.B. veselības stāvokli. Neattaisnota kriminālprocesa novilcināšana lietā nav konstatēta. Par pirmās instances tiesas spriedumu apelācijas sūdzību bija iesniedzis apsūdzētais A.B. Apelācijas instances tiesai nav radušās šaubas par apsūdzētā A.B. vainīgumu viņam inkriminētajā noziedzīgajā nodarījumā, kas kvalificēts pēc Krimināllikuma 125.panta 3.daļas. Pirmās instances tiesa ir pārbaudījusi un novērtējusi lietā iegūtos pierādījumus, un uz to pamata izdarījusi secinājumu par apsūdzētā A.B. vainīgumu. Ka arī Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģijas 2006.gada 20.septembra spriedumu atstāja negrozītu, bet apsūdzētā A.B. kasācijas sūdzību noraidīja.⁸⁸

Darba autore uzskata, ka Kriminālprocesā likumā nav konkrēti noteikti saprātīgi termiņi, bet ir noteikti kritēriji, uz kuriem balstoties, arī veidojās gan pirmstiesas izmeklēšanas laiks, gan iztiesāšanas laiks.

---

⁸⁸ Sk. Pielikumu Nr. 6.

2.2. Kriminālprocesa izbeigšana pret personu, kura būtiski palīdzējusi atklāt smagu vai sevišķi smagu noziegumu

Darba autore pievērsīsies Kriminālprocesa likuma 410.panta izskatīšanai. Kriminālprocesa likuma 410.panta pirmā daļa nosaka, ka ģenerālprokurors ar savu lēmumu var izbeigt kriminālprocesu pret personu, kura būtiski palīdzējusi atklāt smagu vai sevišķi smagu noziegumu, kas ir smagāks vai bīstamāks par šīs personas pašas izdarīto noziedzīgu nodarījumu.⁸⁹

Darba autore grib pievērst uzmanību tam, ka likumdevējs sīkāk nepaskaidro, kas būtu jāsaprot ar būtisku palīdzību. Tādējādi ģenerālprokuroram vienpersoniski jāizvērtē vai sniegta būtiska palīdzība ir nozīmīga, lai nebūtu šaubas, ka tieši ar šīs personas palīdzību ir iegūti procesā visi nepieciešami un būtiski pierādījumi, kas dod pamatu saukt pie kriminālatbildības personas, kas ir izdarījušas smagus vai sevišķi smagus noziedzīgus nodarījumus.

Likumdevējs ir noteicis arī vairākus ierobežojumus šāda veida atbrīvošanai no kriminālatbildības. Proti, noziedzīgam nodarījumam jābūt smagākam vai bīstamākam par šīs personas pašas izdarīto noziedzīgu nodarījumu. Ka arī, šī norma nav piemērojama personai, kura tiek saukta pie kriminālatbildības par [Krimināllikuma](#) 116., 117., 118., 125., 159., 160., 176., 190.¹, 251., 252. un 253.¹ pantā paredzēto sevišķi smago noziegumu izdarīšanu vai kura pati izveidojusi vai vadījusi organizētu grupu vai bandu. Tas nozīmē, ka no kriminālatbildības nevar atbrīvot personas, kas tiek sauktas pie kriminālatbildības par slepkavību, tīšu smagu miesas bojājumu nodarīšanu, izvarošanu, vardarbīgu dzimumtiesmes apmierināšanu, laupīšanu, preču un vielu, kuru aprīte ir aizliegta vai speciāli reglamentēta, pārvietošanu pāri Latvijas valsts robežai, pamudināšanu lietot narkotiskās un psihotropās vielas un narkotisko un psihotropo vielu neatļautu izgatavošanu, iegādāšanos, glabāšanu, pārvadāšanu un pārsūtīšanu realizācijas nolūkā un neatļautu realizēšanu.

Darba autore grib uzvērt to, ka šī norma tika grozīta, ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009. Pirms tam šī norma noteica, ka Kriminālprocesa likuma 410.panta noteikumus nevarēja piemērot personai, kura tika saukta pie kriminālatbildības par sevišķi smagu noziedzīgu nodarījumu. Tādējādi, likumdevējam bija nepieciešams lemt par grozījumu pieņemšanu, kurus sagatavoja pēc ģenerālprokuratūras ierosinājuma.

---

⁸⁹ Kriminālprocesa likums: LR likums. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=107820> [aplūkots 2012.gada 10.martā].

Proti, 2007.gadā ģenerālprokurors Jānis Maizītis ierosināja sekojošus grozījumus, ka ģenerālprokurors ar savu lēmumu var izbeigt kriminālprocesu pret personu, kura būtiski palīdzējusi atklāt smagu vai sevišķi smagu noziegumu, kas ir tikpat smags, smagāks vai bīstamāks par šīs personas pašas izdarīto noziedzīgu nodarījumu. Šā panta noteikumus nav paredzēts piemērot personai, kura tiek saukta pie kriminālatbildības par sevišķi smagu noziegumu izdarīšanu, kas paredzēti Krimināllikuma 116., 117., 118., 125., 159., 160., 251., 252. un 253.¹ pantā, - par slepkavību, tīšu smagu miesas bojājumu, izvarošanu, vardarbīgu dzimumtiesmes apmierināšanu, narkotisko un psihotropo vielu neatļautu izgatavošanu, iegādāšanos, glabāšanu, pārvadāšanu, pārsūtīšanu un pamudinājumu tās lietot.⁹⁰

Uz to brīdi, Augstākās tiesas priekšsēdētājs Andris Guļāns atzina, ka grozījumi principā ir atbalstāmi un nepieciešami, lai pastiprinātu cīņu ar noziedzību, īpaši organizēto. Viņa prāt rūpīgi jāizpēta un jāanalizē informācija par to, kā vienošanās starp prokuroru un noziedznieku tiek realizēta citās Eiropas Savienības valstīs un uz kuriem kriminālnoziedzīgiem tā tiek attiecināta. Diskusija nepieciešama arī par to, kas šīs prokuratūras un likumpārkāpēja vienošanās kontrolēs – pati ģenerālprokuratūra vai varbūt tomēr tiesa.⁹¹

Darba autore secina, ka ģenerālprokurora ierosināti grozījumi tomēr tika ierobežoti un tajā pašā laikā papildināti, proti, netika ietverta grozījumu daļa, kas attiecās uz kriminālprocesu izbeigšanu pret personu, kura būtiski palīdzējusi atklāt smagu vai sevišķi smagu noziegumu, kas ir tikpat smags, tādējādi Kriminālprocesa likuma 410.panta pirmā daļa palika nemainīga. Bet tika grozīta Kriminālprocesa likuma 410.panta otrā daļa, un klāt ģenerālprokurora ierosinātiem grozījumiem, ka Kriminālprocesa likuma 410.panta pirmās daļas noteikumi netiek piemēroti tikai tām personām, kuras tiek sauktas pie kriminālatbildības par tādu sevišķi smagu noziegumu izdarīšanu, kas paredzēti Krimināllikuma deviņos pantos, tika iekļautas vēl divas materiālas normas, tas ir Krimināllikuma 176.pants un 190.¹pants.

Darba autore secina, ka pieņemot grozījumus tika paplašināts to personu loks, attiecībā uz kurām ģenerālprokurors var pieņemt lēmumu par kriminālprocesa izbeigšanu. Tomēr, autoresprāt, šī norma būtu vēl jāpapildina ar nosacījumiem, proti, izbeidzot kriminālprocesu pret personu, būtu jānosaka pārbaudes laiks un būtu jāuzliek pienākumi, jo pēc autores domām to, ka, persona ir sadarbojusies un palīdzēja atklāt citu noziegumu, nedod personai tiesības izvairīties no atbildības par pašas izdarīto noziedzīgo nodarījumu.

---

⁹⁰ Seima ieklausījies Augstākās tiesas viedoklī par Kriminālprocesa likuma grozījumiem. Pieejams: <http://www.at.gov.lv/information/about-notable-events/2007/april/20070420/> [aplūkots 2012.gada 10.martā].

⁹¹ Turpat.

Maģistra darba autore, pamatojoties uz apskatīto apakšnodaļās, secina, ka izbeidzot kriminālprocesu, atbrīvojot personu no kriminālatbildības bez nosacījumiem, likumdevējs procesa virzītājam ir iedevis plašas tiesības, nevis pienākumus izbeigt kriminālprocesu, ja pastāv šīs nodaļas ietvaros minētie apstākļi. No minētā izriet, ka procesa virzītājam katrā konkrētā gadījumā jāpieņem objektīvs lēmums, ievērojot Kriminālprocesa 379.panta pirmās daļas un Kriminālprocesa 410.panta noteiktos gadījumus, lai izbeigtu kriminālprocesu.

Gadījumā, kad kriminālprocess tiek izbeigts, ja ar noziedzīgu nodarījumu nav radīts tāds kaitējums, lai piespriestu kriminālsodu, darba autore uzskata, ka šāds kriminālprocess tiek izbeigts pēc procesa virzītāja iekšējas pārlicības, protams, ņemot vērā arī likumpārkāpēja un cietušā attieksmi. Bet, kā jau darba autore minējusi, lai izvairītos no šīs normas nepareizas iztulkošanas un pielietošanas, ka arī, lai nerastos neskaidrības procesa virzītāja darbībā, likumdevējam ir nepieciešams detalizētāki noteikt termina „nav radīts tāds kaitējums” robežas.

Kas attiecās uz izlīgumu kriminālprocesā, gandrīz vienmēr kriminālprocess tiek izbeigts, ja procesā ietvaros ir noslēgts izlīgums starp cietušo un noziedzīgo nodarījumu izdarījušo personu. Autore grib pievērst uzmanību tam, ka procesa virzītājam jābūt pārlicinātam, ka izlīgums ir noslēgts labprātīgi, ka cietušais netika ietekmēts, ka visi radītie zaudējumi cietušajam ir atlīdzināti, tādejādi persona, kura izdarījusi noziedzīgu nodarījumu, ir izpildījusi saistības.

Gadījumos, kad procesa virzītājs atbrīvo no kriminālatbildības nepilngadīgo personu, viņam jāņem vērā ziņas par nepilngadīgo personu, kas mīkstina tās atbildību un jākonstatē noziedzīga nodarījuma izdarīšanas īpaši apstākļi, kā arī nepilngadīgai personai var būt piemēroti audzinoša rakstura piespiedu līdzekļi. Darba autore secina, ka audzinoša rakstura piespiedu līdzekļi nav soda veids, bet gan kā sabiedrības aizsargājošs līdzeklis, kas ļauj nepilngadīgai personai izvērtēt savas prettiesiskās darbības, labotos, lai turpmāk izvairītos no šīm prettiesiskām darbībām.

Attiecība uz normu par kriminālprocesa izbeigšanu, ja kriminālprocesu nav iespējams pabeigt saprātīgā termiņā, darba autore grib uzsvērt, to, ka procesa virzītājam katra procesa stadijā ir, jāievēro termiņi, nav pieļaujama procesa novilcināšana, pamatojoties un atrunājoties ar lielu lietu apjomu vai sarežģītību.

Runājot par kriminālprocesa izbeigšanu pret personu, kura būtiski palīdzējusi atklāt smagu vai sevišķi smagu noziegumu, kas ir smagāks vai bīstamāks par šīs personas pašas izdarīto noziedzīgo nodarījumu, darba autore jau minēja, ka piekrīt tam, ka normai bija nepieciešami grozījumi, tomēr pēc autores domām norma ir jāpapildina ar nosacījumiem, kuri attiektos uz personas atbrīvošanu no kriminālatbildības.

3. VIENKĀRŠOTIE KRIMINĀLPROCESI BEZ KRIMINĀLLIETAS IZSKATĪŠANAS TIESĀ AR NOSACĪJUMIEM

3.1. Kriminālprocesa izbeigšana, nosacīti atbrīvojot no kriminālatbildības

Sabiedrībā visai plaši ir izplatīts viedoklis, ka nosacīta atbrīvošana no kriminālatbildības, ka arī piemērojot sodus ar nosacījumiem, neievietojot personu brīvības atņemšanas iestādes, palielina noziedzību, radot iespēju personām turpināt kriminālsodāmu pārkāpumu izdarīšanu. Darba autore uzskata, ka sodu izpildes sistēmai jābūt tādai, lai palīdzētu cilvēkam, kurš izdarījis noziedzīgu nodarījumu. Iebiedēšana nav līdzeklis, ar kuru var veikt personas uzvedības korekciju, un atturēt viņu no jaunu noziedzīgu nodarījumu izdarīšanas.

Lielākajā daļā no valstīm, kur tādā vai citādākā veidā tiek vienkāršota kriminālā tiesvedība, par pēdējo instanci, kas izlemj jautājumu par to vai ir jāpiemēro vai nav jāpiemēro vienkāršotā kārtība, tiek uzskatīta tiesa, tomēr ir arī savādākā pieeja, kad jautājums par vienkāršotas kārtības piemērošanu ir atstāts izlemšanai pēc apsūdzības iestādes ieskatiem, šādos gadījumos lieta, līdz tiesas instancei nenonāk.⁹²

Kā viena no kriminālprocesuāli vienkāršotajām formām, kriminālprocesa izbeigšana, nosacīti atbrīvojot no kriminālatbildības ietver sevī zināmu daudzumu priekšnosacījumu, kas dod pamatu šīs normas veiksmīgai piemērošanai. Izbeidzot kriminālprocesu, nosacīti atbrīvojot no kriminālatbildības personai tiek uzlikti pienākumi un nosacījumi, kurus zināmā laika periodā ir jāizpilda un tikai tad persona pilnībā tiks atbrīvota no kriminālatbildības. Šāds kriminālprocesa izbeigšanas veids pēc autores domām disciplinē vainīgo personu, kā arī personas noziedzīgas darbības netiek atstātas bez ievēribas no tiesībsargājošo institūciju puses.

Kriminālprocesa likumā ir izdalīta atsevišķa nodaļa, kura ir veltīta pirmstiesas procesa īpatnībām, izbeidzot kriminālprocesu, nosacīti atbrīvojot personu no kriminālatbildības.

Kriminālprocesa likumā 415.panta pirmajā daļā ir noteikts, ka ja prokurors, ņemot vērā izdarītā noziedzīga nodarījuma raksturu un radīto kaitējumu, personu raksturojošos datus un citus lietas apstākļus, iegūst pārliecību, ka apsūdzētais turpmāk neizdarīs noziedzīgus

---

⁹² Упрощенные производства: проблемы теории, законодательного регулирования и правоприменения. Pieejams: <http://law.edu.ru/book/book.asp?bookID=1409033> [aplūkots 2012.gada 06.aprīlī].

nodarījumus, prokurors var kriminālprocesu izbeigt, nosacīti atbrīvojot no kriminālatbildības.⁹³

No šī panta izriet, ka pirmstiesas procesā izbeigt kriminālprocesu, nosacīti atbrīvojot no kriminālatbildības var tikai prokurors un tikai pret apsūdzēto, tas ir, pret personu, kura ar procesa virzītāja lēmumu ir saukta pie kriminālatbildības. Kā arī šajā pantā nepārprotami ir noteikts, ka izbeigt kriminālprocesu, nosacīti atbrīvojot no kriminālatbildības ir iespējams tikai tad, ja prokurors ir ieguvis pārliecību, ka apsūdzētais neizdarīs jaunus noziedzīgus nodarījumus. Līdz ar to, prokuroram pārliecība jāiegūst, izvērtējot visus lietas apstākļus, izdarītā noziedzīga nodarījuma raksturu un radīto kaitējumu, kā arī personu raksturojošos datus.

Lai iegūtu personu raksturojošos datus, prokurors var pieprasīt Valsts probācijas dienestam sagatavot izvērtēšanas ziņojumu.

Izvērtēšanas ziņojuma mērķis ir:⁹⁴

- sniegt vispusīgu, objektīvu informāciju, uz kuras pamata tiks izlemts jautājums par probācijas klientam nosakāmo sodu vai pienākumiem uzraudzības ietvaros, ņemot vērā viņa domāšanas veidu, uzvedību, attieksmi un noziedzīga nodarījuma izdarīšanu veicinošos sociālos apstākļus;
- sniegt informāciju par aizskarto cietušā tiesību vai likumisko interešu atjaunošanu vai tās iespēju.

Tiesa un prokuratūra var pieprasīt 3 dažādu veidu izvērtēšanas ziņojumus: pilno, daļējo vai mutisko ziņojumu. Uz jautājumu koncentrētajos un mutiskajos ziņojumos izvērtē šaurāku jautājumu loku kā pilnā ziņojumā.⁹⁵

Izvērtēšanas ziņojuma mērķis ir sniegt informāciju procesa virzītājam procesā nozīmīgu lēmumu pieņemšanai.⁹⁶ Izvērtēšanas ziņojums sastāv no vairākām sadaļām. Izvērtēšanas ziņojumā tiek atspoguļots – probācijas klienta pašreizējie apstākļi – klienta ģimenes dzīves vēsture un sociālie apstākļi, izglītība, darba vēsture, ienākumi un finanšu vadība, kā arī intereses un draugi; iepriekšējie noziedzīgi nodarījumi un soda izpildes gaita – iepriekšējie likumpārkāpumi; cietušā sniegta informācija un kopsavilkums, kurā probācijas dienesta darbinieks izsaka savu viedokli par probācijas dienesta klientu, kā arī viedokli kādu pienākumu viņam uzlikt.⁹⁷ Izvērtēšanas ziņojumu apstiprina Valsts probācijas dienesta

⁹³ Kriminālprocesa likums: LR likums. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=107820> [aplūkots 2012.gada 06.aprīlī].

⁹⁴ Valsts probācijas dienesta likums 15.pants trešā daļa: LR likums. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=82551> [aplūkots 2012.gada 06.aprīlī].

⁹⁵ Valsts probācijas dienests. Pieejams: <http://www.probacija.lv/page.php?id=33> [aplūkots 2012.gada 06.aprīlī].

⁹⁶ Kronberga I. Kāda ir probācijas dienesta nozīme kriminālsodu izpildes reforma. Jurista Vārds, 2003. 7.oktobrī, nr.36. Pieejams: <http://www.juristavards.lv> [aplūkots 2012.gada 06.aprīlī].

⁹⁷ Sk. Pielikumu Nr. 7

vadītājs, viņa vietnieks vai Valsts probācijas dienesta teritoriālās struktūrvienības vadītājs. Šeit ir jāpiebilst, ka, uz doto brīdi, pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma pārejas noteikumu 24.punktu prokurors un tiesa no 2009.gada 1.jūlija līdz 2012.gada 31.decembrim pieprasa un Valsts probācijas dienests sniedz izvērtēšanas ziņojumu tikai par tām personām, kuras apsūdzētas noziedzīga nodarījuma izdarīšanā pret dzimumneaizskaramību un tikumību, kā arī par apsūdzētajiem, kuri noziedzīga nodarījuma izdarīšanas brīdī bija nepilngadīgi.⁹⁸

Kriminālprocesa izbeigšana, nosacīti atbrīvojot no kriminālatbildības, pieļaujama tikai tad, ja personu apsūdz par kriminālpārkāpuma vai mazāk smaga nozieguma izdarīšanu.⁹⁹ Kriminālpārkāpums ir nodarījums, par kuru Krimināllikumā sevišķajā daļā paredzēta brīvības atņemšana uz laiku, ne ilgāku par diviem gadiem vai vieglāks sods.¹⁰⁰ Savukārt mazāk smags noziegums ir tīšs nodarījums, par kuru Krimināllikumā sevišķajā daļā paredzēta brīvības atņemšana uz laiku, ilgāku par diviem gadiem, bet ne ilgāku par pieciem gadiem, kā arī nodarījums, kurš izdarīts aiz neuzmanības un par kuru Krimināllikumā paredzēta brīvības atņemšana uz laiku, ilgāku par diviem gadiem, bet ne ilgāku par desmit gadiem¹⁰¹

Turklāt kriminālprocesa izbeigšana, nosacīti atbrīvojot no kriminālatbildības, pieļaujama tikai tad, ja persona agrāk nav sodīta par tīšu noziedzīgu nodarījumu un pret personu pēdējo piecu gadu laikā kriminālprocess nav izbeigts, nosacīti atbrīvojot no kriminālatbildības. Kā arī kriminālprocesa izbeigšana, nosacīti atbrīvojot no kriminālatbildības, pieļaujama tikai tad, ja šādai procesa izbeigšanai piekrīt amatā augstāks prokurors un izdara par to atzīmi kriminālprocesa reģistrā.¹⁰²

Šāds kriminālprocesa izbeigšanas veids ir pieļaujams tikai ar apsūdzētā brīvprātīgu un nepārprotami izteiktu piekrišanu.¹⁰³ Proti, apsūdzētais atzīst savu vainu un piekrīt noziedzīga nodarījuma kvalifikācijai.¹⁰⁴

Šādus ierobežojumus likumdevējs ir noteicis, jo apsūdzētais no kriminālatbildības tiek atbrīvots bez soda piemērošanas, un kā vienīgas sekas izdarītajam noziedzīgajam nodarījumam ir prokurora noteiktais pārbaudes laiks un uzliktie pienākumi.

---

⁹⁸ Kriminālprocesa likums: LR likums. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=107820> [aplūkots 2012.gada 06.aprīlī].

⁹⁹ Kriminālprocesa likums 415.pants trešās daļas 1.punkts: LR likums. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=107820> [aplūkots 2012.gada 06.aprīlī].

¹⁰⁰ Krimināllikums 7.pants otrā daļa: LR likums. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=88966> [aplūkots 2012.gada 06.aprīlī].

¹⁰¹ Krimināllikums 7.pants trešā daļa: LR likums. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=88966> [aplūkots 2012.gada 06.aprīlī].

¹⁰² Kriminālprocesa likums 415.pants trešā daļa 2., 3., 4.,punkts: LR likums. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=107820> [aplūkots 2012.gada 06.aprīlī].

¹⁰³ Kriminālprocesa likums 415.pants ceturrtā daļa: LR likums. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=107820> [aplūkots 2012.gada 06.aprīlī].

¹⁰⁴ Kriminālprocesa likums 417.pants pirmā daļa: LR likums. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=107820> [aplūkots 2012.gada 06.aprīlī].

Krimināllikumā 58.¹panta trešajā daļā ir noteikts, ka nosacīti atbrīvojot no kriminālatbildības, prokurors personai nosaka pārbaudes laiku no trim līdz astoņpadsmit mēnešiem. Pārbaudes laiks sākas ar prokurora lēmuma spēkā stāšanās dienu.¹⁰⁵

Šajā gadījumā prokurors nosakot pārbaudes laiku, ņem vērā noziedzīgā nodarījuma raksturu un personu raksturojošās ziņas.

Izbeidzot kriminālprocesu, nosacīti atbrīvojot no kriminālatbildības, prokurors var uzlikt apsūdzētajam ar viņu piekrišanu sekojošus pienākumus:¹⁰⁶

- atvainoties cietušajam;
- noteiktā termiņā novērst radīto kaitējumu;
- nemainīt dzīvesvietu bez Valsts apbācības dienesta piekrišanas (šo nepiemēro līdz 2012.gada 31.decembrim – Krimināllikuma pārejas noteikumu 7.punkts);
- periodiski reģistrēties Valsts apbācības dienestā un piedalīties probācijas programmās saskaņā ar Valsts probācības dienesta norādījumiem (šo nepiemēro līdz 2012.gada 31.decembrim – Krimināllikuma pārejas noteikumu 7.punkts);
- informēt par dzīvesvietas maiņu;
- atturēties no noteiktas rīcības vai nodarbošanās veidiem;
- ārstēties no alkohola, narkotisko, psihotropo, toksisko vielu vai citas atkarības.

Pievēršoties pienākumu analīzei, kurus prokurors var uzlikt, nosacīti atbrīvojot no kriminālatbildības, darba autore uzsver to, ka prokuroram ir tiesības, nevis pienākums uzlikt kādu no iepriekš minētajiem pienākumiem. Prokuroram ir jāizvērtē visus kriminālprocesā noskaidrotos apstākļus, noziedzīga nodarījuma raksturu un radīto kaitējumu, personu raksturojošus datus un ir jāizlemj vai ir lietderīgi uzlikt vai neuzlikt pienākumus. Prokurors pēc sava ieskata, kā arī ņemot vērā Probācības dienesta izvērtēšanas ziņojumā sniegto informāciju, var uzlikt arī vairākus no likumā minētajiem pienākumiem.

Pienākums atvainoties cietušajam, pēc autores domām ir ļoti lietderīgs, jo apsūdzētais apzinās nodarīta noziedzīga nodarījuma prettiesiskumu un nožēlo izdarīto. Tomēr autoresprāt šo pienākumu būtu nepieciešams papildināt ar norādi – ja cietušais tam piekrīt. Jo var pastāvēt gadījumi, kad cietušais nevēlās pieņemt atvairošanos un kontaktēties ar likumpārkāpēju. Otrais pienākums ir noteiktā termiņā novērst radīto kaitējumu. Šis termiņš, ņemot vērā nosacītās atbrīvošanas no kriminālatbildības īpatnības, nedrīkst būt ilgāks par astoņpadsmit mēnešiem, jo tik ilgs var būt pārbaudes laiks. Uzliekot par pienākumu noteiktā termiņā novērst radīto kaitējumu, prokuroram jānorāda konkrēts kaitējuma atlīdzināšanas apmērs,

¹⁰⁵ Krimināllikums: LR likums. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=88966> [aplūkots 2012.gada 06.aprīlī].

¹⁰⁶ Krimināllikums 58.¹pants ceturtā daļa: LR likums. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=88966> [aplūkots 2012.gada 06.aprīlī].

atlīdzināšanas veids un kaitējuma atlīdzības saņēmējs.¹⁰⁷ Trešais pienākums ir nemainīt dzīvesvietu bez Valsts probācijas dienesta piekrišanas. Tātad šajā gadījumā kontrole par apsūdzētā pienākuma pildīšanu tiks uzlikta Valsts probācijas dienestam. Ceturtais pienākums ir periodiski reģistrēties Valsts probācijas dienestā un piedalīties probācijas programmās. Valsts probācijas dienesta likumā ir minēts, ka viena no Valsts probācijas dienesta funkcijām ir nodrošināt probācijas programmu izstrādi¹⁰⁸, taču nav izskaidrots, kas ietilpst šādas programmas ietvaros, vai kādās programmās būtu jāpiedalās nosacīti atbrīvotam no kriminālatbildības. Piektais pienākums, ko var uzlikt prokurors ir informēt par dzīvesvietas maiņu, šis pienākums ir ļoti svarīgs, jo mūsdienu cilvēki meklējot darbu un vadoties pēc citiem mērķiem var pārvietoties un tādējādi dažkārt mainīt dzīvesvietas un, lai nosacītajā laikā apsūdzētais būtu pieejams, viņam ir nepieciešams uzlikt par pienākumu informēt par savu jaunu dzīvesvietu. Sestais pienākums ir atturēties no noteiktas rīcības vai nodarbošanās veidiem. Šis pienākums pēc autores domām ir lietderīgs, jo tādejādi apsūdzēto var atturēt no jauna noziedzīga nodarījuma izdarīšanas. Pēdējais pienākums ir ārstēties no alkohola, narkotisko, psihotropo, toksisko vielu vai citas atkarības. Šāda pienākuma uzlikšana arī sekmē apsūdzēto atturēšanos no prettiesisko darbību veikšanas, jo lielāka daļa noziedzīgu nodarījumu tiek izdarīta alkohola vai narkotisko vielu iespaidā.

Prokurors pieņemot lēmumu par kriminālprocesa izbeigšanu, nosacīti atbrīvojot no kriminālatbildības, lēmumā norāda:¹⁰⁹

- par kāda noziedzīga nodarījuma izdarīšanu persona apsūdzēta;
- kriminālprocesa izbeigšanas pamatojumu;
- pārbaudes laiku;
- apsūdzētajai personai uzliktos pienākumus;
- institūciju, kurai uzdots kontrolēt attiecīgas personas uzvedību;
- piemērota drošības līdzekļa atcelšanu.

Personai, attiecībā, uz kuru izbeidz kriminālprocesi, nosacīti atbrīvojot no kriminālatbildības, izsniedz lēmuma kopiju, izskaidro, kādas sekas ir šādai kriminālprocesa izbeigšanai, un informē par tās tiesībām iepazīties ar krimināllietas materiāliem. Persona ar parakstu apliecina, ka piekrīt noziedzīga nodarījuma kvalifikācijai un labprātīgi apņemas pildīt lēmumā minētos pienākumus.¹¹⁰

¹⁰⁷ Baumanis J. Kriminālprocesa izbeigšana, nosacīti atbrīvojot no kriminālatbildības. Jurista Vārds, 2006. 10.janvāris, nr. 2. Pieejams: <http://www.juristavards.lv> [aplūkots 2012.gada 06.aprīlī].

¹⁰⁸ Valsts probācijas dienesta likums 6.pants 2.punkts: LR likums. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=82551> [aplūkots 2012.gada 06.aprīlī].

¹⁰⁹ Kriminālprocesa likums 416.pants: LR likums. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=107820> [aplūkots 2012.gada 06.aprīlī].

¹¹⁰ Kriminālprocesa likums 417.pants pirmā daļa: LR likums. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=107820> [aplūkots 2012.gada 06.aprīlī].

Cietušajam pie kriminālprocesa izbeigšanas, nosacīti atbrīvojot no kriminālatbildības ir tiesības saņemt lēmuma kopiju par kriminālprocesa izbeigšanu, iepazīties ar krimināllietas materiāliem un pārsūdzēt prokurora pieņemto lēmumu.

Lēmums par kriminālprocesa izbeigšanu, nosacīti atbrīvojot personu no kriminālatbildības stājas spēkā, ja 10 dienu laikā no paziņojuma saņemšanas dienas cietušais nav to pārsūdzējis vai arī viņa sūdzība noraidīta. Amatā augstāka prokurora lēmums nav pārsūdzams.¹¹¹ Lēmums par kriminālprocesa izbeigšanu pilnā apjomā stājas spēkā pēc pārbaudes laika izbeigšanas un noteikto pienākumu izpildes.¹¹²

Kriminālprocesa likuma 418.panta trešajā daļā ir noteikti pieci gadījumi, kad izbeigtu kriminālprocesu pret personu var atjaunot, un tie ir:¹¹³

- persona nav izpildījusi tai uzliktos pienākumus;
- pārbaudes laikā persona izdarījusi jaunu tīšu noziedzīgu nodarījumu;
- prokurors lēmumu pieņēmis interešu konflikta situācijā;
- persona ar pretlikumīgu darbību ietekmējusi liecinošās personas sniegt nepatiesas liecības vai citādi viltojusi pierādījumus;
- atklāti jauni apstākļi, kuri prokuroram nebija zināmi lēmuma pieņemšanas brīdī un kuri apstiprina, ka persona faktiski izdarījusi smagu vai sevišķi smagu noziegumu, ka šo apstākļu nezināšanas rezultātā kļūdaini kvalificēts kā kriminālpārkāpums vai mazāk smags noziegums.

Prokurors, kurš pieņēmis lēmumu par kriminālprocesa izbeigšanu, nosacīti atbrīvojot no kriminālatbildības, pēc pārbaudes termiņa izbeigšanas, pamatojoties uz personas uzvedību, kontrolējušās institūcijas sniegto informāciju, izdara lēmumā atzīmi par nosacījuma izpildi un lēmuma stāšanās spēkā pilnā apjomā.¹¹⁴

Pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 415.¹pantu pirmo daļu, var izbeigt kriminālprocesu, nosacīti atbrīvojot no kriminālatbildības personu, kuru apsūdz smaga nozieguma izdarīšanā un kura būtiski palīdzējusi atklāt smagu vai sevišķi smagu noziegumu, kas ir smagāks vai bīstamāks par šīs personas pašas izdarīto noziedzīgo nodarījumu. Šādu lēmumu var pieņemt virsprokurors ar amatā augstāka prokurora piekrišanu.¹¹⁵

¹¹¹ Kriminālprocesa likums 417.pants trešā daļa: LR likums. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=107820> [aplūkots 2012.gada 06.aprīlī].

¹¹² Kriminālprocesa likums 418.pants pirmā daļa: LR likums. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=107820> [aplūkots 2012.gada 06.aprīlī].

¹¹³ Kriminālprocesa likums: LR likums. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=107820> [aplūkots 2012.gada 06.aprīlī].

¹¹⁴ Kriminālprocesa likums 419.pants pirmā daļa: LR likums. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=107820> [aplūkots 2012.gada 06.aprīlī].

¹¹⁵ Kriminālprocesa likums: LR likums. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=107820> [aplūkots 2012.gada 06.aprīlī].

Pieņemot lēmumu virsprokuroram jāņem vērā, ka šī norma nav piemērojama personai, kura tiek saukta pie kriminālatbildības par Krimināllikuma 125., 159., 160., 176., 190.¹, 251., 252. un 253.¹ pantā paredzēto smago noziegumu izdarīšanu vai kura pati bijusi nozieguma organizētāja.¹¹⁶

Darba autore ir apskatījusi, ka kriminālprocesi tiek izbeigti ārvalstīs, atbrīvojot personas no kriminālatbildības ar nosacījumiem. Piemēram, Beļģijas Kriminālizmeklēšanas kodeksā 1984. gadā tika ieviests (1994. gadā tika grozīts un papildināts) 216. bis pants, saskaņā ar kuru, lai izvairītos no lietas iztiesāšanas procesa tiesā visās lietās par noziegumiem, par kuriem ir paredzēts brīvības atņemšanas sods uz laiku līdz 5 gadiem un apsūdzētais, kurš nenoliedz savu vainu un ir nomaksājis valsts kasē katrā noteiktajā gadījumā atsevišķi nosakāmo summu (ja ar noziegumu ir nodarīts kaitējums tikai valsts interesēm), kā arī ir pilnībā atlīdzinājis zaudējumus cietušajam (ja kaitējums ir nodarīts privātpersonas interesēm), tiek atbrīvots no kriminālatbildības izbeidzot lietu pirmstiesas kriminālprocesā. Aptuveni trešdaļa no visām krimināllietām, kas tiek saņemtas no policijas prokuratūrā, tiek atrisinātas tieši šādā veidā. Šāda procedūra, kas ir ieguvusi nosaukumu „transakcija”, no 1983. gada eksistē un plaši tiek piemērota Nīderlandē. Turklāt, tiesību zinātņu speciālisti atzīmē, ka norādītā institūta plaša piemērošana ir novedusi pie tā, ka ir pieaudzis to gadījumu skaits, kad personas pašas sevi nepatiesi apmelo, un proti tāpēc, Nīderlandē tiek apspriests jautājums par norādītās vienkāršotās procedūras atcelšanu, jo personas, kuras ir aizturējusi policija un kuras tiek turētas aizdomās par nodarījumu izdarīšanu, kas netiek uzskatīti par smagiem, uzskata pat par labāku atzīt savu vainu nozieguma, ar kuru viņiem nav nekādas saistības, izdarīšanā. Aizdomās turētājiem ir vieglāk samaksāt ne pārāk lielu, pēc Eiropas kritērijiem, sodu, un tikt atbrīvotiem no kriminālatbildības vienkāršotās procedūras ietvaros, nekā apmaksāt advokāta pakalpojumus un pierādīt savu nevainīgumu ilgstošas lietas iztiesāšanas laikā.¹¹⁷

Darba autore detalizētāk ir apskatījusi kriminālprocesu, kas tika izbeigts, nosacīti atbrīvojot personu no kriminālatbildības.

Kriminālprocess tika uzsākts 2011.gada 11.decembrī Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Rīgas Ziemeļu iecirknī pēc Krimināllikuma 185.panta pirmās daļas, t.i., par automašīnas VW Passat Variant reģ.Nr... bojāšanas faktu, kas notika Rīgā, Martas Rinkas ielā 9, 2011.gada 11.decembrī. Izmeklēšanas laikā noskaidrots, ka noziedzīgo nodarījumu

---

¹¹⁶ Kriminālprocesa likums 415.¹pants otrā daļa: LR likums. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=107820> [aplūkots 2012.gada 06.aprīlī].

¹¹⁷ Пиук А. Проблемы применения упрощенных форм разрешения уголовных дел в судопроизводстве российской федерации в свете типологии современного уголовного процесса. Монография. Томск: Томский государственный университет, 2011. Pieejams: http://kalinovsky-k.narod.ru/b/piuk_2011/3-1.html [aplūkots 2012.gada 07.aprīlī].

izdarījusi Alīna O, personas kods ..... 2011.gada 29.decembrī Alīnai O., Kriminālprocesa likuma 406.pantā paredzētajā kārtībā izsniegta apsūdzība noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, kas paredzēts Krimināllikuma 185.panta pirmajā daļā, par to, ka viņa izdarīja svešas mantas tīšu bojāšanu. 2011.gada 29.decembrī prokurors pieņēma lēmumu par kriminālprocesa izbeigšanu, nosacīti atbrīvojot no kriminālatbildības. Lēmums ir sastādīts, pamatojoties uz vispārējiem lēmuma sastādīšanas noteikumiem. Lēmums sastādīts ievērojot lēmumam nepieciešamo struktūru, tas sastāv no ievada daļas, aprakstošās daļas, motīvu un rezolūtīvās daļas. Darba autore nedaudz detalizētāk apskatīs lēmuma pieņemšanas pamatotību un būtību.

Lēmumā aprakstošajā daļā prokurors norāda – par kādu noziedzīgu nodarījumu persona Alīna O., apsūdzēta, respektīvi, 2011.gada 11.decembrī ap plkst. 04:30 Alīnai O., atrodoties savā dzīvesvietā, esot alkohola ietekmē, sakarā ar iepriekš notikušu strīdu ar vīru Vladislavu O., būdama agresīvi noskaņotai, radās noziedzīgs nodoms, kas vērsts uz svešas mantas tīšu bojāšanu – vīram lietošanā nodotās automašīnas bojāšanu. Īstenojot savu noziedzīgo nodomu Alīna O., no savas dzīvesvietas paņēma āmuru un devās uz viņai zināmo Martas Rinkas ielu 9, Rīgā, kur bija novietota Gaļinai O., piederošā, Vladislavam O., lietošanā nodotā automašīna VW Passat Variant reģ.Nr..... Atnākot pie tās Alīna O., tīši, ar līdzpaņemto āmuru ne mazāk kā trīs reizes iesita pa minētās automašīnas priekšējo stiklu Ls 40,00 vērtībā un vienu reizi tīši iesita pa minētās automašīnas aizmugurējo sānu stiklu Ls 30,00 vērtībā kā rezultātā minētie automašīnas logu stikli tika sabojāti, tādā veidā padarot to vērtības samazinājumu tādā mērā, ka tos vairs nevarēja pilnvērtīgi izmantot pēc mantas nozīmes bez atbilstoša remonta un atjaunošanas. Ar savām darbībām Alīna O., nodarīja Gaļinai O., materiālo zaudējumu pavisam kopā Ls 70,00 apmērā. Tādejādi Alīna O., izdarīja noziedzīgu nodarījumu, kas paredzēts Krimināllikuma 185.panta pirmajā daļā. Prokurors norāda, ka saņēmusi apsūdzības kopiju, apsūdzētā Alīna O., liecināja, ka savu vainu viņai inkriminētajā noziedzīgajā nodarījumā pēc Krimināllikuma 185.panta pirmās daļas atzīst pilnībā. Noziegumu izdarīja tādā veidā kā norādīts apsūdzībā, proti, 2011.gada 11.decembrī būdama dusmīga paņēma āmuru un ar to sadauzīja viņas vīra lietošanā nodoto automašīnu. Alīna O., ir pilnībā atlīdzinājusi radīto kaitējumu. Par izdarīto noziegumu ļoti nožēlo. Apņemas turpmāk neizdarīt noziegumus un tamlīdzīgu rīcību nepieļaut. Gadījumā, ja tiks nosacīti atbrīvota no kriminālatbildības, apņemas ievērot viņai uzliktos pienākumus.¹¹⁸

Lēmuma motīvu daļā prokurors norāda, ka ņemot vērā apsūdzētās Alīnas O., personību raksturojošos datus, to, ka viņa ir izdarījusi mazāk smagu noziegumu, vaļsirdīgi atzinusies, nožēlojusi izdarīto, labprātīgi atlīdzinājusi radīto kaitējumu, materiālu pretenziju kriminālprocesā nepastāv, nav iepriekš tiesāta un nav administratīvi sodīta, ir pamats uzskatīt,

---

¹¹⁸ Sk. Pielikumu Nr.8

ka apsūdzētā Alīna O., turpmāk neizdarīs noziedzīgus nodarījumus. Līdz ar to atzīstams, ka kriminālprocesu var izbeigt, nosacīti atbrīvojot no kriminālatbildības, ar pārbaudes laiku uz četriem mēnešiem.

Prokurors, ievērojot likuma prasības, norāda Kriminālprocesa likuma pantus, pamatojoties uz kuriem, kriminālprocess tiek izbeigts, nosacīti atbrīvojot personu no kriminālatbildības.

Visbeidzot, lēmuma rezolutīvajā daļā prokurors norāda, ka kriminālprocess tiek izbeigts, nosacīti atbrīvojot no kriminālatbildības Alīnu O., prokurors nosaka Alīnai O., pārbaudes laiku četrus mēnešus, ka arī prokurors uzliek par pienākumu Alīnai O., informēt prokuroru par dzīvesvietas maiņu.¹¹⁹

Darba autore uzskata, ka lēmums par kriminālprocesa izbeigšanu, nosacīti atbrīvojot no kriminālatbildības ir pieņemts pamatoti ievērojot visas likuma prasības. Pieņemot attiecīgo lēmumu prokurors ievēroja likumdevēja noteiktos ierobežojumus, kas būtu jāievēro pie kriminālprocesa izbeigšanas, nosacīti atbrīvojot no kriminālatbildības – prokurors ir ņēmis vērā noziedzīga nodarījuma raksturu un radīto kaitējumu, personu raksturojošos datus un citas lietas apstākļus, un ir ieguvis pārliecību, ka apsūdzētais turpmāk neizdarīs noziedzīgus nodarījumus. Turklāt, prokurors ir uzlicis apsūdzētajam vienu no Krimināllikuma 58.¹panta ceturtās daļas minētajiem pienākumiem.

Kriminālprocesa izbeigšana, nosacīti atbrīvojot no kriminālatbildības ir viena no vienkāršotajām procesa formām bez lietas izskatīšanas tiesā. Šāda veida kriminālprocesa izbeigšanai ir uzlikti virkne ierobežojumu un nosacījumu, kurus procesa virzītājam – prokuroram ir jāņem vērā pieņemot lēmums par kriminālprocesa izbeigšanu, nosacīti atbrīvojot no kriminālatbildības. Pēc autores domām šāds kriminālprocesa izbeigšanas veids disciplinē personu, kaut arī viņai netiek piemērots sods. Nosakot pārbaudes laiku un uzliekot pienākumus, persona tiek atturēta no jauna noziedzīga nodarījuma izdarīšanas un, pildot uzliktos pienākumus, personai jāsakaras ar izdarītā noziedzīgā nodarījuma sekām.

3.2. Prokurora priekšraksts par sodu

Nākamais vienkāršotais kriminālprocess bez krimināllietas izskatīšanas tiesā ar nosacījumiem ir prokurora priekšraksts par sodu. Latvijas Kriminālprocesa likumā, kurš stājās spēkā 2005.gadā 1.oktobrī, tika ievesti jauni vienkāršoto kriminālprocesu veidi un viens no tiem bija arī prokurora priekšraksts par sodu.

---

¹¹⁹ Sk. Pielikumu Nr.8

Ieviešot šo vienkāršoto kriminālprocesa veidu, likumdevējs ņēmis vērā arī Eiropas Padomes Ministru komitejas rekomendāciju Nr. R (87) 18 „Par dalībvalstu kriminālās justīcijas vienkāršošanu”. Rekomendācijā norādīts, ka tādu nodarījumu lietās, kas ir maznozīmīgas to apstākļu dēļ un kurās lietas fakti šķiet pienācīgi noskaidroti, un izskatās, ka apsūdzētā persona noteikti ir arī vainīgā persona, var tikt piemērots vienkāršotais process, kas izpaužas kā tiesu iestādes realizētas rakstveida procesuālās darbības, atsakoties no iztiesāšanas stadijas, kas nobeidzas ar sodīšanai līdzvērtīgiem lēmumiem, kāds var būt, piemēram, soda noteikšanas process. Soda noteikšanas lēmumā vajadzētu būt tādiem elementiem, kas ļautu apsūdzētajam pietiekami apzināties tā akceptēšanas sekas. To būtu, jāizskaidro apsūdzētajam skaidrā un noteiktā veidā, un jādod tam pietiekams laiks juridiskās palīdzības saņemšanai, ja tas to vēlētos. Soda noteikšanas procesa iespējamajām sankcijām vajadzētu aprobežoties ar mantiskām sankcijām un tiesību atņemšanu, izņemot jebkādu cietumsodu.¹²⁰

Kriminālprocesa likumā 35.nodaļa ir veltīta pirmstiesas kriminālprocesa īpatnībām, piemērojot prokurora priekšrakstu par sodu.

Prokurora priekšraksts par sodu paredz to, ka pabeigt kriminālprocesu, noregulējot krimināltiesiskās attiecības, ir iespējams arī ārpusstiesas kārtības.

Būtisks ir tas, ka piemērojot priekšrakstu par sodu, prokuroram ir jāņem vērā sekojoši priekšnosacījumi:

- ja persona izdarījusi kriminālpārkāpumu vai mazāk smagu noziegumu;
- prokurors, ņemot vērā izdarītā noziedzīga nodarījuma raksturu un radīto kaitējumu, personu raksturojošus datus un citus lietas apstākļus, ir guvis pārliecību, ka šai personai nevajadzētu piemērot ar brīvības atņemšanu saistītu sodu, taču to nevar atstāt nesodītu;
- apsūdzētais savu vainu atzīst, ir kompensējis cietušajam radīto kaitējumu, kā arī atlīdzinājis valsts izmaksāto kompensāciju un piekrīt kriminālprocesa izbeigšanai, piemērojot viņam sodu.¹²¹

Kriminālprocesa likumā 420.panta trešajā daļā ir noteikts, ka, ja viena persona izdarījusi vairākus noziedzīgus nodarījumus, priekšrakstu par sodu var piemērot tikai par visiem tās noziedzīgiem nodarījumiem. Kā arī ja par vienu noziedzīgu nodarījumu apsūdzētas vairākas

---

¹²⁰ Eiropas Padomes Ministru komitejas 1987.gada 17.septembra rekomendācija Nr. R (87) 18 „Par dalībvalstu kriminālās justīcijas vienkāršošanu”. Pieejams: <http://www.coe.lv/tulkojumi.php?id=116> [aplūkots 2012.gada 07.aprīlī].

¹²¹ Kriminālprocesa likums 420.pants pirmā un piektā daļa: LR likums. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=107820> [aplūkots 2012.gada 07.aprīlī].

personas, priekšrakstu par sodu var piemērot personai, kurai šāda piemērošana iespējama saskaņā ar Kriminālprocesa likumu.¹²²

Ja prokurors kriminālvajāšanas laikā konstatē priekšnosacījumus priekšraksta par sodu piemērošanai, viņš pārliecinās, vai:¹²³

- pierādījumi ir pietiekami, lai novērstu saprātīgas šaubas par to, ka tieši šis apsūdzētais izdarījis noziedzīgu nodarījumu;
- apsūdzētais piekrīt prokurora priekšraksta par sodu piemērošanai (ieteicāms šo piekrišanu fiksēt, piemēram, apsūdzētā nopratināšanas protokolā).

Ja prokurors ir konstatējis, ka var pabeigt kriminālprocesu, nosakot personai sodu, viņš sastāda prokurora priekšrakstu par sodu, kurā iekļauj lēmumu par kriminālprocesa izbeigšanu un rezolutīvajā daļā norāda sodu. Prokurors savā priekšrakstā par sodu apsūdzētajai personai var piemērot naudas sodu vai piespiedu darbu, taču ne vairāk kā pusi no maksimālā Krimināllikumā paredzētā naudas soda vai piespiedu darba ilguma.¹²⁴

Naudas sods ir naudas summa, ko prokurors uzliek samaksāt valsts labā 30 dienu laikā kā pamatsodu.¹²⁵ Naudas sodu prokurors var piemērot ne vairāk kā pusi no Krimināllikuma Sevišķās daļas attiecīgajā pantā paredzētā maksimālā naudas soda apmēra, ievērojot Latvijas Republikā noteikto minimālo mēnešalgas apmēru brīdī, kad sastādīts priekšraksts par sodu, un norādot priekšrakstā par sodu šā naudas soda summu Latvijas Republikas naudas vienībās. Minimālais naudas sods ir trīs Latvijas Republikā noteikto minimālo mēnešalgu apmērā.¹²⁶ Naudas soda samaksu prokurors, var sadalīt termiņos vai atlikt uz laiku, kas nav ilgāks par vienu gadu no dienas, kad priekšraksts par sodu stājies likumīgā spēkā.¹²⁷

Piespiedu darbs ir piespiedu iesaistīšana sabiedrībai nepieciešamajos darbos, ko persona, kurai piespiedu darbs noteikts ar prokurora priekšrakstu par sodu, izcieš kā sodu, veicot dzīvesvietas apvidū piespiedu darba izpildes institūcijas noteiktos darbus no pamatdarba vai mācībām brīvajā laikā un bez atlīdzības. Piespiedu darbu nosaka uz laiku no četrdesmit līdz divsimt astoņdesmit stundām. Prokurors, priekšrakstā par sodu nosakot piespiedu darbu, var piemērot ne vairāk kā pusi no šajā pantā paredzētā maksimālā piespiedu

---

¹²² Kriminālprocesa likums 420.panta ceturrtā daļa: LR likums. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=107820> [aplūkots 2012.gada 07.aprīlī].

¹²³ Kerno S. Kriminālvajāšana. Grām.:Autoru kolektīvs G. Kūtra zinātniskajā redakcijā. Rokasgrāmata prokuroriem kriminālprocesā. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2010,186.lpp.

¹²⁴ Kriminālprocesa likums 421.panta pirmā un otrā daļa: LR likums. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=107820> [aplūkots 2012.gada 07.aprīlī].

¹²⁵ Krimināllikums 41.pants pirmā daļa: LR likums. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=88966> [aplūkots 2012.gada 07.aprīlī].

¹²⁶ Kerno S. Kriminālvajāšana. Grām.:Autoru kolektīvs G. Kūtra zinātniskajā redakcijā. Rokasgrāmata prokuroriem kriminālprocesā. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2010,187.lpp.

¹²⁷ Krimināllikums 41.pants piektā daļa: LR likums. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=88966> [aplūkots 2012.gada 07.aprīlī].

darba ilguma.¹²⁸ Tātad maksimālais stundu skaits ko var piemērot prokurors, ir 140 stundas. Pēc autores domām piemērojot personai sodu – piespiedu darbu, apsūdzētais netiek *atrauts* no sabiedrības, viņš nezaudē profesionālās iemaņas, emocionālos kontaktus un iespēju gādāt par savu ģimeni ikdienā, kā arī samazinās atkārtotu likumpārkāpumu skaits.

Prokurors var piemērot arī papildsodus — tiesību ierobežošanu vai probācijas uzraudzību saskaņā ar Krimināllikumā noteikto.¹²⁹

Tiesību ierobežošana ir tiesību atņemšana uz noteiktu vai visu veidu uzņēmējdarbību, uz noteiktu profesionālu vai cita veida nodarbošanos, uz noteiktu amatu ieņemšanu vai speciālā likumā paredzēto atļauju vai tiesību iegūšanu.¹³⁰ Uzraudzības procesu Valsts probācijas dienests organizē, izvērtējot uzraudzības perioda ilgumu un likumpārkāpējam uzliktos pienākumus, apzinot likumpārkāpēja problēmas, interesi problēmas risināt un mainīties, izvērtējot kriminālo pagātņi un recidīva risku. Ņemot vērā visus minētos apstākļus, tiek noteikta uzraudzības intensitāte, veicot klienta riska un vajadzību novērtējumu. Šis novērtējums ietver informāciju par klienta dzīvi pirms konkrētās sodāmības, kā arī izsmeļošu šī brīža situācijas aprakstu, kas raksturo noziedzīgā nodarījuma riskus un klienta vajadzības veiksmīgai integrācijai sabiedrībā. Veicot šo novērtējumu, uzmanība tiek koncentrēta uz patreizējo klienta (likumpārkāpēja) stāvokli. Pēc novērtējuma veikšanas uzraudzības klienti tiek iedalīti zema, vidēja un augsta riska kategorijās. Par augsta riska klientiem tiek uzskatīti tie klienti, kuriem ir lielāka varbūtība atkārtoti izdarīt likumpārkāpumu, līdz ar to viņiem tiek piemērota augsta uzraudzības intensitāte. Uzraudzības intensitāti (veidu) veido uzraudzības vienības un tās var būt: tikšanās ar klientu, dzīvesvietas apsekošana, pārbaude vai klients apmeklē darbu (sazināšanās ar darba devēju), pārbaude vai klients apmeklē izglītības iestādi (ja klients ir nepilngadīga persona), piedalīšanās probācijas programmās utt. Atkarībā no klienta riska pakāpes, tiek izvērtētas un piemērotas uzraudzības vienības un to biežums.¹³¹ Pēc autores domām primārais šī papildsoda mērķis ir panākt, lai apsūdzētais atkārtoti neizdarītu noziedzīgus nodarījumus.

Kriminālprocesa likumā 422.panta pirmajā daļā ir noteikts, ka personai, pret kuru pabeidz kriminālprocesu ar prokurora priekšrakstu par sodu, izsniedz šā priekšraksta kopiju un informē par tiesībām iepazīties ar krimināllietas materiāliem, izskaidro kriminālprocesa pabeigšanas sekas. Persona parakstās, ka piekritt noziedzīga nodarījuma kvalifikācijai un

¹²⁸ Krimināllikums 40.pants pirmā daļa: LR likums. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=88966> [aplūkots 2012.gada 07.aprīlī].

¹²⁹ Kriminālprocesa likums 421.pants trešā daļa: LR likums. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=107820> [aplūkots 2012.gada 07.aprīlī].

¹³⁰ Krimināllikums 44.pants pirmā daļa: LR likums. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=88966> [aplūkots 2012.gada 07.aprīlī].

¹³¹ Valsts probācijas dienests. Uzraudzība. Pieejams: <http://www.probacija.lv/page.php?id=33> [aplūkots 2012.gada 07.aprīlī].

apņemas izpildīt priekšrakstā noteikto sodu. Apsūdzētais savu piekrišanu var izteikt nekavējoties vai piecu darba dienu laikā no kopiju saņemšanas dienas. Piekrišanu nevar atsaukt.¹³²

Cietušajam ir tiesības iepazīties ar krimināllietas materiāliem un saņemt priekšraksta par sodu kopiju, kā arī pārsūdzēt pieņemto lēmumu 10 dienu laikā pēc paziņojuma saņemšanas dienas.¹³³

Ja persona ir piekritusi priekšrakstam par sodu, taču to nepilda, par soda izpildi atbildīgā institūcija šajā likumā noteiktajā kārtībā ierosina jautājumu par soda aizstāšanu likumā paredzētajā kārtībā.¹³⁴

Darba autore ir detalizētāk apskatījusi kriminālprocesu, kas tika izbeigts piemērojot priekšrakstu par sodu. Kriminālprocess Nr.XXXXXXXXXXXXX tika uzsākts LR Organizētās noziedzības un citu specializēto nozaru prokuratūrā 2010.gada 24.oktobrī, attiecībā pret Augustu K. p.k.. pēc noziedzīga nodarījuma sastāva pazīmēm, par ko paredzēta kriminālatbildība Krimināllikumā 315.pantā.

2010.gada 28.decembrī Augusts K. p.k.. tika saukts pie kriminālatbildības pēc Krimināllikuma 315. panta, tas ir, par to, ka viņš neziņoja, ja ir droši zināms, ka tiek gatavots un izdarīts sevišķi smags noziegums. Tādejādi LR Organizētas noziedzības un citu specializēto nozaru prokuratūras prokurors pieņēma lēmumu par kriminālprocesa izbeigšanu, piemērojot prokurora priekšrakstu, par sodu attiecīgi sastādot lēmumu. Lēmums sastādīts pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 420.panta - 423.panta noteikumiem un pamatojoties uz vispārējiem lēmuma sastādīšanas noteikumiem. Lēmumā ir ievērota atbilstoša struktūra, proti, ievada daļa, aprakstoša daļa, motīvu un rezolutīva daļa.

Aprakstošajā daļā prokurors norāda, ka Kriminālprocess Nr.XXXXXXXXXXXXX tika uzsākts LR Organizētās noziedzības un citu specializēto nozaru prokuratūrā 2010.gada 24.oktobrī, attiecībā pret Augustu K. p.k.... pēc noziedzīgā nodarījuma sastāva pazīmēm, par ko paredzēta kriminālatbildība Krimināllikuma 315.pantā.

Prokurors norāda, ka 2010.gada 28.decembrī Augusts K. p.k... ir saukts pie kriminālatbildības pēc KL 315.panta, t.i., par to, ka viņš neziņoja, ja ir droši zināms, ka tiek gatavots un izdarīts sevišķi smags noziegums.

---

¹³² Kriminālprocesa likums: LR likums. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=107820> [aplūkots 2012.gada 07.aprīlī].

¹³³ Kriminālprocesa likums 422.pants otrā daļa: LR likums. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=107820> [aplūkots 2012.gada 07.aprīlī].

¹³⁴ Kriminālprocesa likums 423.pants otrā daļa: LR likums. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=107820> [aplūkots 2012.gada 07.aprīlī].

Tālāk lēmumā prokurors norāda, ka noziedzīga nodarījuma izdarīšanas faktiskie apstākļi pamatoti norāda uz šādu pareizu noziedzīga nodarījuma kvalifikāciju, un konkrēti: Augusts K. kopā ar Zoju K. dzīvoja pēc adreses Rīgas rajons, „Apsīši”, Sērlu ielā 4-8 un ne mazāk kā laika posmā no 2010.gada 4.oktobra līdz 2010.gada 24.oktobrim.

Pirms šī laika posma un šajā laika posmā Augustam K. bija zināms, ka Zoja K. nodarbojās ar narkotisko vielu iegādi un tirdzniecību pēc adreses Rīgas rajons, „Apsīši”, Sērlu iela 4-8. Augusts K. savā dzīves vietā redzēja, ka Zoja K. glabā narkotiskās vielas, ka tās tirgo par naudu personām, kuras grib iegādāties, taču par to noklusēja, neziņojot par šādām Zojas K. darbībām tiesībsargājošām institūcijām. Tālāk prokurors norāda, ka ar savām minētajām darbībām apsūdzētais Augusts K., izdarīja noziedzīgu nodarījumu, t.i., mazāk smagu noziegumu, par ko paredzēta kriminālatbildība Krimināllikuma 315.pantā.

Lēmuma motīvu daļā prokurors norāda, ka izvērtējot visus lietas apstākļus, kā arī ņemot vērā izdarītā noziedzīga nodarījuma raksturu un smagumu, to, ka nav radīts kaitējums saskaņā ar izvirzīto apsūdzību, apsūdzētās personas attieksmi pret inkriminējamo noziedzīgu nodarījumu to, ka apsūdzētais Augusts K. savu vainu noziedzīga nodarījuma izdarīšanā atzīst pilnībā un nožēlo izdarīto, apsūdzētās personas personību raksturojošos datus, agrāk nav sodīts un saukts pie kriminālatbildības, datu par psihiskām saslimšanām nav un nesastāv Narkoloģijas valsts aģentūras uzskaitē, apgādībā ir divi bērni, kā arī valsts apsūdzība ņem vērā Augusta K. veselības stāvokli un vecumu, tad šie visi apstākļi norāda, ka apsūdzētajam Augustam K. nav piemērojams sods, kas saistīts ar brīvības atņemšanu, taču viņu nevar atstāt nesodītu, lai atturētu citas personas no analogiska rakstura darbību izdarīšanas, tad var pabeigt kriminālprocesu sastādot priekšrakstu par sodu.

Tālāk prokurors norāda Kriminālprocesa likuma pantus, pamatojoties uz kuriem, kriminālprocess tiek izbeigts, piemērojot priekšrakstu par sodu.

Lēmumā rezolutīvajā daļā, prokurors norāda, ka kriminālprocess tiek izbeigts, piemērojot prokurora priekšrakstu par sodu. Prokurors nolēma sodīt Augustu K. p.k., pēc Krimināllikuma 315.panta, ar piespiedu darbu 52 (piecdesmit divu) stundu apmērā, kas izpildāms 2 mēnešu laikā, izskaidrojot kriminālprocesa izbeigšanas sekas un izsniedzot prokurora priekšraksta par sodu un krimināllietas materiālu kopijas, kā arī nolēma atcelt Augustam K. 2010. gada 26.oktobrī piemēroto drošības līdzekli – uzturēšanos noteiktā dzīvesvietā. Prokurors arī norāda, ka piespiedu darba izpildei Augustam K. jāreģistrējas Valsts probācijas dienesta Rīgas rajona teritoriālajā struktūrvienībā, Rīgas ielā 30a, Salaspilī, Rīgas rajonā, 10 dienu laikā no priekšraksta par sodu kopijas saņemšanas dienas.

Un visbeidzot norāda, ka priekšraksta kopijas nosūtīt izpildei Valsts probācijas dienesta Rīgas rajona teritoriālajai struktūrvienībai. Izskaidrot Augustam K. minētā lēmuma pārsūdzēšanas kārtību un par pieņemto lēmumu paziņot ieinteresētām personām.

Lēmumu paraksta prokurors un apsūdzētais, kurš, savukārt ar savu parakstu apliecina, ka viņš piekrīt noziedzīga nodarījuma kvalifikācijai un apņemas izpildīt priekšrakstā noteikto sodu un viņam ir izskaidrotas sekas kriminālprocesa izbeigšanai, piemērojot priekšrakstu par sodu.¹³⁵

Lēmums par kriminālprocesa izbeigšanu, piemērojot prokurora priekšrakstu par sodu ir pieņemts pamatoti, un ievērojot visas likuma prasības. Prokurors pieņemot lēmumu ir ievērojis visus nepieciešamos priekšnosacījumus, kas ir paredzēti Kriminālprocesa likumā piemērojot personai priekšrakstu par sodu.

Darba autore grib uzsvērt to, ka, piemērojot priekšrakstu par sodu ir nepieciešama apsūdzētā piekrišana, tādējādi pēc autores domām viņam pastāv izvēles iespējas, proti, piekrist prokurora priekšrakstam par sodu, ja pastāv augstāk minētie priekšnosacījumi, vai arī nepiekrīst procesa izbeigšanai ar sodu piemērošanu, līdz ar to krimināllieta tiek virzīta uz tiesu. Pēc autores domām prokurora priekšraksts par sodu ir nepieciešams un ir atbalstāms, ka tas tika ieviests ar jauno Kriminālprocesa likumu. Pirmkārt, tiesas netiek pārslogotas, otrkārt, persona, kura izdara noziedzīgu nodarījumu, tiek sodīta ar reālu sodu bez tiesas sprieduma, tādējādi samazinās laiks no nozieguma izdarīšanas brīža līdz soda noteikšanai. Kā arī prokurora priekšraksts par sodu nav pretrunā ar nevainīguma prezumpciju, jo pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 19.panta pirmo daļu, neviena persona netiek uzskatīta par vainīgu, kamēr tās vaina noziedzīga nodarījuma izdarīšanā netiek konstatēta Kriminālprocesa likumā noteiktajā kārtībā.¹³⁶

---

¹³⁵ Sk. Pielikumu Nr. 9

¹³⁶ Kriminālprocesa likums: LR likums. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=107820> [aplūkots 2012. gada 07. aprīlī].

KOPSAVILKUMS

Autore, izstrādājot darbu, lielākoties ir pamatojusies uz tiesību normu analīzi un speciālistu izteiktajiem viedokļiem publikācijās. Tā rezultātā darba autore izdarījusi secinājumus un izvirza priekšlikumus:

1. Mūsdienu kriminālprocess nav iespējams bez tā vienkāršošanas. Vienkāršošanas mērķis – panākt kriminālprocesa elastīgumu, tās funkcija – kriminālprocesa sistēmiskās un strukturālās organizācijas attīstība. Turpmākā kriminālprocesuālās formas pilnveidošana un tās diferencēšana ir obligāts nosacījums, kas savukārt veicina patiesības noskaidrošanu lietā un cilvēktiesību aizstāvību. Procesuālās formas neievērošana noved pie viena no kriminālprocesa pamatlīcēju principa – likumības principa – pārkāpšanas.
2. Kriminālprocesa vienkāršošana ir nepieciešama, lai taisnīgi noregulētu krimināltiesiskās attiecības, kas nav saistītas ar bargu kriminālsodu piemērošanu personai, tajā pašā laikā saglabājot valsts piespiedu mehānismu par personas izdarītajām prettiesiskajām darbībām. Krimināltiesiskās attiecības var būt realizētas dažādās formās, tai skaitā, piemērojot vienkāršotus kriminālprocesus bez krimināllietas izskatīšanas tiesā. Piemērojot vienkāršotus kriminālprocesus bez krimināllietas izskatīšanas tiesā, process kļūst ātrāks, efektīvāks, kā arī līdzekļu un cilvēka resursus taupošāks.
3. Vienkāršotajiem kriminālprocesiem bez krimināllietas izskatīšanas tiesā ir raksturīgs īss lietu izskatīšanas termiņš, kā arī atsevišķu procesuālo stadiju izlaišana. Vienkāršotie kriminālprocesi bez krimināllietas izskatīšanas tiesā bez nosacījumiem ir:
  - kriminālprocesa izbeigšana, atbrīvojot personu no kriminālatbildības;
  - kriminālprocesa izbeigšana pret personu, kura būtiski palīdzējusi atklāt smagu vai sevišķi smagu noziegumu.
4. Kriminālprocesa izbeigšana, atbrīvojot personu no kriminālatbildības notiek uz personu nereabilitējošiem apstākļiem. Izbeigt kriminālprocesu,

atbrīvojot personu no kriminālatbildības, ir procesa virzītāja tiesības, nevis pienākums. Kriminālprocesa likumā ir izdalīti četri kriminālprocesa izbeigšanas veidi, atbrīvojot personu no kriminālatbildības:

- ja ar noziedzīgu nodarījumu nav radīts tāds kaitējums, lai personai piespriestu kriminālsodu;
- ja starp noziedzīgu nodarījumu izdarītāju personu un cietušo ir noticis izlīgums;
- ja noziedzīgu nodarījumu ir izdarījusi nepilngadīga persona un ir konstatēti noziedzīga nodarījuma izdarīšanas īpašie apstākļi, un par nepilngadīgo personību iegūtas ziņas, kas mīkstina tās atbildību;
- kriminālprocesu nav iespējams pabeigt saprātīgā termiņā.

5. Autores uzskata, ka praksē var rasties domstarpības, izbeidzot kriminālprocesu, noziedzīga nodarījuma maznozīmīguma dēļ. Jo nav vienota uzskata par to, kas būtu jāsaprot ar terminu – *nav radīts tāds kaitējums, lai personai piespriestu kriminālsodu*. Pēc autores domām, risinājums šeit būtu rodams, ja likumdevējs noteiktu šī termina robežas. Respektīvi, likumdevējam ir jānorāda, kāds kaitējums būtu uzskatāms par maznozīmīgu.
6. Persona, kas izdarījusi kriminālpārkāpumu vai mazāk smagu noziegumu, var tikt atbrīvota no kriminālatbildības, ja ir noticis izlīgums ar cietušo vai viņa pārstāvi. Izlīgums ir viena no alternatīvo strīdu risināšanas metodēm. Izlīguma mērķis ir panākt pēc iespējas ātrāku un taisnīgāku krimināltiesisko attiecību noregulēšanu. Ja ir noslēgts izlīgums, tad būtiski ir tas, ka procesa virzītājam ir jābūt pārliecinātam, ka izlīgums noslēgts labprātīgi - bez draudiem un ka visi radītie zaudējumi cietušajam ir atlīdzināti. Starpnieks pie pušu samierināšanas drīkst būt vai nu procesa virzītājs, vai arī Valsts probācijas dienesta apmācīts starpnieks. Kas attiecās uz Valsts probācijas dienesta apmācītu starpnieku, tad, autore uzskata, ka Valsts probācijas dienesta likumā skaidrāk būtu jāformulē, kuras personas šā likuma izpratnē būtu uzskatāmas par apmācītiem starpniekiem pie izlīguma slēgšanas. Kā arī būtu jānorāda,

kādiem kritērijiem šīm personām jāatbilst un kādas ir starpnieka tiesības un pienākumi.

7. Kriminālprocesu pret nepilngadīgo personu ir iespējams izbeigt gan kriminālpārkāpuma vai mazāk smaga nozieguma gadījumā, gan arī tad, ja izdarīts smags vai sevišķi smags noziegums. Nepilngadīgai personai var būt piemēroti audzinoša rakstura piespiedu līdzekļi. Audzinoša rakstura piespiedu līdzekļi nav soda veids, bet gan kā sabiedrības aizsargājošs līdzeklis, kas ļauj nepilngadīgai personai izvērtēt savas prettiesiskās darbības.
8. Attiecībā uz kriminālprocesa izbeigšanu, saistībā ar to, ka kriminālprocesu nevar pabeigt saprātīgā termiņā, autore secina, ka ir nepieciešams izprast, kas ir „saprātīgs termiņš”. Darba autore uzskata, ka šī norma ir nepieciešama, lai procesa virzītājs, izmeklējot kriminālprocesus, nepamatoti nevilcina pirmstiesas procesu, tas ir, nepamatoti atrunājas par lielu lietu apjomu un lietu sarežģītību un ievēro saprātīguma principu. Tulkojot attiecīgās normas, darba autore secina, ka tieši procesa virzītājs ir tā persona, kas pieņem lēmumu par kriminālprocesa virzību, respektīvi, vai kriminālprocesu izbeigt, vai tieši otrādi - to turpināt vispārējā kārtībā. Kā arī autore uzskata, ka nepieciešams noteikt konkrētus kritērijus, kurus būtu jāievēro, lai netiktu pārkāpts „saprātīgs termiņš”.
9. Izbeidzot kriminālprocesu pret personu, kura palīdzējusi atklāt smagu vai sevišķi smagu noziegumu, kas ir smagāks vai bīstamāks par šīs personas pašas izdarīto noziedzīgo nodarījumu, persona no kriminālatbildības tiek atbrīvota pilnībā. Darba autore piekrīt grozījumiem, kas tika veikti, lai šo normu pilnveidotu, tomēr šie grozījumi pēc autores domām būtu jāpapildina ar nosacījumiem. Proti, ģenerālprokuroram, atbrīvojot personu no kriminālatbildības, būtu jānosaka tai pārbaudes laiks un jāuzliek pienākumi.
10. Prokuroram, izbeidzot kriminālprocesu, nosacīti atbrīvojot no kriminālatbildības, ir jāņem vērā virkne priekšnosacījumu, kuri jāievēro

pie šāda procesa izbeigšanas. Izbeigt kriminālprocesu, nosacīti atbrīvojot no kriminālatbildības, var tikai pret apsūdzēto, tas ir pret personu, kura ar procesa virzītāja lēmumu ir saukta pie kriminālatbildības. Autore uzskata, ka, piemērojot šo vienkāršoto kriminālprocesu, persona tiek disciplinēta, kaut arī viņai netiek piemērots sods. Nosakot pārbaudes laiku un uzliekot pienākumus, persona tiek atturēta no jauna nozieguma izdarīšanas, kā arī, pildot uzliktos pienākumus, personai jāsaskaras ar izdarītā noziedzīgā nodarījuma sekām.

11. Prokurora priekšraksts par sodu paredz to, ka kriminālprocess var būt pabeigts ārpustiesas kārtībā, ar soda piemērošanu personai. Piemērojot prokurora priekšrakstu par sodu, ir nepieciešama apsūdzētā piekrišana, tādējādi viņam pastāv izvēles iespējas. Apsūdzētais var piekrist prokurora priekšrakstam par sodu, vai arī prasīt, lai lieta tiktu izskatīta tiesā. Prokurora priekšraksts par sodu ir viens no efektīvākajiem vienkāršotajiem kriminālprocesiem bez krimināllietas izskatīšanas tiesā, jo tiesas netiek pārslogotas ar darbu, kā arī persona, kura izdara noziedzīgu nodarījumu, tiek sodīta ar reālu sodu bez tiesas sprieduma. Tādējādi samazinās laiks no nozieguma izdarīšanas brīža līdz soda noteikšanai.

Apkopojot statistikas datus, darba autore secina, ka 2011.gadā ir piemēroti gandrīz visi vienkāršotā kriminālprocesa veidi bez krimināllietas izskatīšanas tiesā, izņemot kriminālprocesa izbeigšanu pret personu, kura būtiski palīdzējusi atklāt smagu vai sevišķi smagu noziegumu. Visvairāk no vienkāršotajiem kriminālprocesiem bez krimināllietas izskatīšanas tiesā tika piemērots prokurora priekšraksts par sodu. Tas vērtējams kā pozitīva tendence.

Analizējot vienkāršoto kriminālprocesu bez krimināllietas izskatīšanas tiesā piemērošanu tiesībsargājošo institūciju praksē, darba autore vienā procesā saskatīja procesuālus pārkāpumus, pārējos procesos pieņemtos lēmumus uzskatīja par pamatotiem un motivētiem.

Kopumā var secināt, ka, izpildot maģistra darba uzdevumus – apkopojot, izpētot normatīvos aktus, zinātnisko un mācību literatūru, publikācijas, statistikas datus un interneta resursus, kā arī analizējot vienkāršotos kriminālprocesus bez krimināllietas izskatīšanas tiesā bez nosacījumiem, ar nosacījumiem, darba mērķis – tiesību normu izpēte un analīze, kas

regulē vienkāršotos kriminālprocesus bez krimināllietas izskatīšanas tiesā un šo procesu piemērošana tiesībsargājošo institūciju praksē – ir sasniegts.

IZMANTOTĀS LITERATŪRAS UN JURIDISKO AKTU SARAKSTS

Literatūra

1. Baumanis J. Kriminālprocesa izbeigšana, nosacīti atbrīvojot no kriminālatbildības. Jurista Vārds, 2006. 10.janvāris, nr.2. Pieejams: <http://www.juristavards.lv> [aplūkots 2012.gada 06.aprīlī].
2. Beliha G. Tiesības uz kriminālprocesa pabeigšanu saprātīgā termiņā: materiālais aspekts. Administratīvā un Kriminālā Justīcija. Rīga: Baltijas starptautiskā akadēmija, 2011, nr.2/3.
3. Jefimeca S., Meikališa Ā. Saīsinātā kriminālprocesa rokasgrāmata. Rīga: LPA, 1995.
4. Judins A. Izlīgums Latvijas krimināltiesībās. Rīga: Nordik, 2005.
5. Kazaka S. Kriminālprocess ir jāvienkāršo. Jurista Vārds, 2004. 8.jūnijs, nr.21. Pieejams: www.juristavards.lv [aplūkots 2011.gada 19.novembrī].
6. Kazaka S. Personu sadarbības kriminālajā tiesvedībā aspekti. Administratīvā un Kriminālā Justīcija, 2005. nr.2.
7. Kazaka S. Tiesības uz kriminālprocesa pabeigšanu saprātīgā termiņā: procesuālais aspekts. Administratīvā un Kriminālā Justīcija. Rīga: Baltijas starptautiskā akadēmija, 2011, nr.2/3.
8. Kerno S. Kriminālvajāšana. Grām.:Autoru kolektīvs G. Kūtra zinātniskajā redakcijā. Rokasgrāmata prokuroriem kriminālprocesā. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2010.
9. Krastiņš U., Liholaja V., Niedre A. Krimināllikuma Zinātniski –Praktiskais komentārs. 1-Vispārīgā daļa. Rīga: AFS, 2003.
10. Kronberga I. Kāda ir probācijas dienesta nozīme kriminālsodu izpildes reforma. Jurista Vārds, 2003. 7.oktobrī, nr.36. Pieejams: <http://www.juristavards.lv> [aplūkots 2012.gada 06.aprīlī].
11. Latvijas Republikas prokuratūras darba rezultāti par 2011.gadu. Pieejams: [http://prokuratura.gov.lv/upload file/Faili/Statistika/Statistika_2011.pdf](http://prokuratura.gov.lv/upload_file/Faili/Statistika/Statistika_2011.pdf) [aplūkots 2012.gada 01.martā].
12. Lodīte I. Kriminālprocesuālie termiņi izmeklēšanā vienkāršotajos procesos. Grām.: Autoru kolektīvs. Kriminālprocesuālie termiņi pirmstiesas izmeklēšanā. Mācību līdzeklis. Rīga: Petrovskis & Co, 2006.
13. Lodīte I. Vienkāršoto kriminālprocesa veidu piemērošanas efektivitāte. Latvijas Kriminālprocesa likuma piemērošanas pirmā gada problēmas. Zinātniski praktiskās konferences materiālu krājums. Rīga: LPA, 2006.

14. Meikališa Ā. Kriminālprocesuālā reforma Latvijā – galvenās tendences, problēmas un rezultāti. Grām.: Meikališa Ā., Strada-Rozenberga K. Kriminālprocess. Raksti. 2005-2010. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2009.
15. Meikališa Ā., Strada K. Izlīgums. Kriminālprocesuālo terminu skaidrojošā vārdnīcā. Rīga: Raka, 2000.
16. Meikališa Ā., Strada – Rozenberga K. Pārmaiņu laiks kriminālprocesā. Jurista Vārds, 2006. 14.marts, nr.11. Pieejams: www.juristavards.lv [aplūkots 2011.gada 21.novembrī].
17. Rozenbergs J. Tiesības uz kriminālprocesa pabeigšanu saprātīgā termiņā. Jurista Vārds, 2011. 5.jūlijs, nr.27. Pieejams: www.juristavards.lv [aplūkots 2012.gada 10.martā].
18. Seima ieklausījies Augstākās tiesas viedoklī par Kriminālprocesa likuma grozījumiem. Pieejams: <http://www.at.gov.lv/information/about-notable-events/2007/april/20070420/> [aplūkots 2012.gada 10.martā].
19. Sergis P. Par vienkāršotām kriminālprocesuālajām formām. Jurista Vārds, 2003. 17.jūnijs, nr.23. Pieejams: www.juristavards.lv [aplūkots 2011.gada 19.novembrī].
20. Strada – Rozenberga K. Kriminālprocesa vienkāršošana: izpratne, tendences, problēmas. Jurista Vārds, 2004. 10.augusts, nr.30. Pieejams: www.juristavards.lv [aplūkots 2011.gada 19.novembrī].
21. Strada-Rozenberga K. Vienkāršotās procesa formas un to piemērošanas priekšnoteikumi Latvijas kriminālprocesā. Grām.: Meikališa Ā., Strada-Rozenberga K. Kriminālprocess. Raksti. 2005-2010. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2009.
22. Valsts probācijas dienests. Izlīgums. Pieejams: <http://www.probacija.lv/page.php?id=35> [aplūkots 2012.gada 25.februārī].
23. Valsts probācijas dienests. Uzraudzība. Pieejams: <http://www.probacija.lv/page.php?id=33> [aplūkots 2012.gada 07.aprīlī].
24. Рустамов Х. Уголовный процесс-формы. Учебное пособие для студентов юридических факультетов высших учебных заведений. Москва: Юнити, 1998.
25. Пиук А. Проблемы применения упрощенных форм разрешения уголовных дел в судопроизводстве российской федерации в свете типологии современного уголовного процесса. Монография. Томск: Томский государственный университет, 2011. Pieejams: http://kalinovsky-k.narod.ru/b/piuk_2011/3-1.html [aplūkots 2012.gada 07.aprīlī].

26. Шешуков М. Тенденция упрощения уголовного судопроизводства в новом законодательстве Латвийской Республики. Балтийский юридический журнал, 2003. nr.1.

Normatīvie akti

1. ANO Bērnu tiesību konvencija. Cilvēka tiesības Starptautisko līgumu krājums 1.sējums (Pirmā daļa) Universālie līgumi. Apvienotās Nācijas. Ņujorka un Ženēva: 1994.
2. Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija. Pieejams: <http://www.humanrights.lv/doc/regional/eckkons.htm> [aplūkots 2011.gada 19.novembrī].
3. Eiropas Padomes Ministru komitejas 1987.gada 17.septembra rekomendācija Nr. R (87) 18 „Par dalībvalstu kriminālās justīcijas vienkāršošanu”. Pieejams: <http://www.coe.lv/tulkojumi.php?id=116> [aplūkots 2011.gada 21.novembrī].
4. Eiropas Padomes Ministru komitejas 1999.gada 15.septembra rekomendācija Nr. R (99) 19 „Par starpniecību krimināllietās”. Pieejams: <http://www.sodi.lv/index.php?id=129&sadala=117&PHPSESSID=85e4f2b8c1ea9b> [aplūkots 2012.gada 02.martā].
5. Krimināllikums: LR likums. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=88966> [aplūkots 2012.gada 07.aprīlī].
6. Kriminālprocesa likums: LR likums. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=107820> [aplūkots 2012.gada 07.aprīlī].
7. Likums Par audzinoša rakstura piespiedu līdzekļu piemērošanu bērniem: LR likums. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=68489> [aplūkots 2012.gada 03.martā].
8. Valsts probācijas dienesta likums: LR likums. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=82551> [aplūkots 2012.gada 06.aprīlī].
9. Уголовный кодекс Российской Федерации. Pieejams: http://www.ug-kodeks.ru/ug/ug-kodeks.ru/ugolovnij_kodeks_-_glava_11.html [aplūkots 2012.gada 02.martā].
10. Уголовно - процессуальный кодекс Российской Федерации. Pieejams: <http://www.consultant.ru/popular/upkrf> [aplūkots 2012.gada 02.martā].

Juridiskās prakses materiāli

1. Augstākas tiesas Senāta krimināllietu departamenta 2006.gada 13.februāra lēmums lietā SKK – 94/06.
2. Augstākas tiesas Senāta krimināllietu departamenta 2009.gada 12.maija lēmums lietā SKK – 161/2009.
3. Augstākas tiesas Senāta krimināllietu departamenta 2007.gada 11.janvāra lēmums lietā SKK – 15/2007.

Interneta resursi

1. ANO Latvijā: Pārskats par tautas attīstību. 9.Nodaļa. Noziedzības pieaugums.
Pieejams: <http://www.un.lv/down/1995/chapter9.htm> [aplūkots 2012.gada 20.aprīlī].
2. Упрощенные производства: проблемы теории, законодательного регулирования и правоприменения. Pieejams: <http://law.edu.ru/book/book.asp?bookID=1409033> [aplūkots 2012.gada 06.aprīlī].

PIELIKUMI

Piekrītu _____
Rīgas pilsētas Centra rajona prokuratūras prokurors

LĒMUMS
par kriminālprocesa Nr.XXXXXXXXXXX izbeigšanu

Rīgā

2010.g. 13.septembrī

VP RRP Rīgas Centra iecirkņa Kriminālpolicijas nodaļas inspektore E.R, izskatot kriminālprocesa Nr.XXXXXXXXXXX materiālus,

KONSTATĒJA:

2010.gada 13.septembrī VP RRP Rīgas Centra iecirknī tika uzsākts kriminālprocess Nr.XXXXXXXXXXX pēc KL 185.p.l.d. par SIA „XXX” piederošās automašīnas „Citroen C5” v/n ... bojāšanas faktu, kas notik no 2010.gada 10.septembra - līdz 2010.gada 13.septembrim plkst.08:30 pēc adreses: Rīga, Brīvības ielā 162/2. Materiālais zaudējums – 10,-LVL.

Pirmstiesas izmeklēšanas laikā tika noskaidrots, ka 2010.gada 13.septembrī plkst.08:30 M.O, p.k..., pienāca pie savas automašīnas „Citroen C5” v/n....., kura atradās pagalmā Rīga, Brīvības ielā 162/2, un konstatēja, ka uz automašīnas aizmugurējām labajām durvīm ar nezināmu priekšmetu ieskrāpēta svītra, bet uz bagāžnieka virsmas no kreisās puses ar nezināmu priekšmetu ieskrāpēti necenzēti vārdi, kā arī tika sabojāta durvju slēdzene. Par minēto faktu M.O. paziņoja policijai. Vainīgas personas pirmstiesas izmeklēšanas laikā noskaidrotas netika.

Būdamā nopratināta kā cietušā pārstāvis, M.O. paskaidroja, ka automašīnas „Citroen C5” v/n.... īpašnieks ir SIA „XXX”, un ka automašīnas bojājumi tika novērsti pašu spēkiem, sakarā ar ko SIA „XXX” radīts zaudējums 10,- LVL apmērā, kas SIA „XXX” ir maznozīmīgs un nav būtisks.

Ņemot vērā augstākminēto, ir redzams, ka notikumā ir noziedzīga nodarījuma pazīmes, bet ar automašīnas „Citroen C5” v/n.... bojāšanas faktu nav radīts tāds kaitējums, lai piespriestu kriminālsodu, tādejādi, pamatojoties uz KPL 379.p.l.d.l.p. un vadoties no KPL 414.p.,

NOLĒMA:

1. Kriminālprocesu Nr.XXXXXXXXXXX izbeigt, pamatojoties uz KPL 379.p. 1.d. 1.p., par ko paziņot iesniedzējam, izskaidrojot tiesības pārsūdzēt šo lēmumu Rīgas pilsētas Centra rajona prokuratūrā likumā noteiktā kārtībā un termiņā, kā arī iepazīties ar kriminālprocesa materiāliem.
2. Lēmuma kopiju nosūtīt Rīgas pilsētas Centra rajona prokuratūrai

VP RRP Rīgas Centra iecirkņa

Kriminālpolicijas nodaļas inspektore

E.R.

Tēze: Tiesai, saskaņā ar Krimināllikuma 58.panta 1.daļu ir tiesības, bet nav pienākums obligāti no kriminālatbildības atbrīvot personu, kas izdarījusi noziedzīgu nodarījumu, kuram ir noziedzīgā nodarījuma pazīmes, bet ar kuru nav radīts tāds kaitējums, lai vajadzētu piespriest kriminālsodu.

Latvijas Republikas Augstākās tiesas

Senāta Krimināllietu departamenta

2006. gada 13. februāra

LĒMUMS

lietā SKK – 94/06

(krimināllieta Nr. 1152002505)

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departaments šādā sastāvā:

senators referents P.Gruziņš,

senatore V.Eilande,

senators V.Čiževskis,

izskatīja rakstveida procesā lietu sakarā ar Artūra Šitova aizstāvja kasācijas sūdzību par Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģijas 2006. gada 3. janvāra lēmumu un

k o n s t a t ē j a

Ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2005. gada 27. septembra spriedumu

Artūrs Šitovs, personas kods [..],

notiesāts pēc Krimināllikuma 312. panta ar brīvības atņemšanu uz 1 gadu. Saskaņā ar Krimināllikuma 51. pantu, minētajam sodam daļēji pievienots sods, kas nav izciests pēc 2004. gada 18. februāra Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesas sprieduma un pēc 2004. gada 30. novembra Siguldas pilsētas tiesas sprieduma. Galīgais sods noteikts brīvības atņemšana uz 2 gadiem un 1 mēnesi, atņemot transporta vadīšanas tiesības uz 4 mēnešiem un 22 dienām.

Saskaņā ar pirmās instances tiesas spriedumu Artūrs Šitovs notiesāts par to, ka izvairījies no tiesas sprieduma izciešanas, ar kuru viņam atņemtas tiesības uz zināmu nodarbošanos – vadīt visu veidu transportlīdzekļus.

2004. gada 18. februārī ar Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesas spriedumu A.Šitovs notiesāts pēc Krimināllikuma 262. panta un sodīts ar piespiedu darbu 100 stundas, atņemot transportlīdzekļu vadīšanas tiesības uz 2 gadiem.

2004. gada 22. decembrī plkst.16.01 A.Šitovs, pārkāpjot Ceļu satiksmes noteikumu 39.1.1. un 39.4. punktu prasības, atrodoties alkoholisko dzērienu ietekmē, bez tiesībām vadīt transportlīdzekļus, vadījis automašīnu, ar kuru braucis Rīgā, pa Brīvības gatvi no Biķernieku ielas puses Ūnijas ielas virzienā un ticis aizturēts uz brīvības ielas pie „Elkor” centra.

Izskatot lietu apelācijas kārtībā, ar Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģijas 2006.gada 3. janvāra lēmumu pirmās instances spriedums atstāts negrozīts.

Par apelācijas instances tiesas spriedumu kasācijas sūdzību iesniedzis apsūdzētā A.Šitova aizstāvis.

Aizstāvis kasācijas sūdzībā norāda, ka apelācijas instances tiesas lēmums ir nelikumīgs, jo tiesa vadījies tikai no Krimināllikuma 55. panta 10. daļas nosacījumiem, bet nav ņēmusi vērā Krimināllikuma 58. panta 1. daļas nosacījumus, jo A.Šitova noziedzīgā nodarījuma rezultātā nav radīts tāds kaitējums, lai piesprieztu kriminālsodu. Nepiemērojot Krimināllikuma 58. panta 1. daļas nosacījumus, tiesa ir pārkāpusi Krimināllikumu pēc tā jēgas un būtības. Tiesa piespriežot A.Šitovam sodu pēc Krimināllikuma 312. pantā paredzētā nodarījuma, ir pārkāpusi cilvēktiesības un Kriminālprocesa likuma normas, jo piespriestais sods ir cietsirdīgs un nav atbilstošs nodarījuma raksturam un bīstamībai. Aizstāve lūdz kasācijas sūdzību izskatīt mutvārdu procesā tiesas sēdē.

Izskatījis krimināllietas materiālus rakstveida procesā, apsvēris kasācijas sūdzības motīvus, Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departaments atzīst, ka apelācijas instances tiesas lēmums atstājams negrozīts, bet kasācijas sūdzība noraidāma.

Senāta Krimināllietu departaments neatrod apstiprinājumu kasācijas sūdzībā norādītajiem Kriminālprocesa likuma un Krimināllikuma pārkāpumiem, ko būtu pieļāvusi apelācijas instances tiesa.

Saskaņā ar Krimināllikuma 58. panta 1. daļu tiesai ir tiesības no kriminālatbildības atbrīvot personu, kas izdarījusi noziedzīgu nodarījumu, kuram ir noziedzīgā nodarījuma pazīmes, bet ar kuru nav radīts tāds kaitējums, lai vajadzētu piespriezt kriminālsodu. Taču tas nav pienākums.

A.Šitovs sodīts pēc Krimināllikuma 312. pantā paredzētā noziedzīgā nodarījuma, par izvairīšanos no tiesas sprieduma izciešanas. Krimināllikuma 312. pantā iekļautā noziedzīgā nodarījuma sastāvs ir formāls, kas satur pašas sodāmās darbības pazīmes, neatkarīgi no seku iestāšanās. Līdz ar to apelācijas instances tiesai nebija likumīga pamata Krimināllikuma 58. panta 1.daļas piemērošanai.

Senāts atzīst, ka apelācijas instances tiesa ir izvērtējusi visus lietas apstākļus apelācijas sūdzības robežās. Sods A.Šitovam noteikts, ievērojot soda noteikšanas vispārīgos principus, ņemot vērā noziedzīgā nodarījuma raksturu, apsūdzētā personību, atbildību pastiprinošos un atbildību mīkstinošos apstākļus.

Senāts nesaskata, ka A.Šitovam izraudzītais sods būtu pretrunā ar Latvijas Republikas normatīvajos aktos un starptautiskajos normatīvajos aktos atzītajām cilvēka tiesībām un brīvībām. Tas ir likumīgs, pamatots un atbilst Krimināllikuma 35. panta 2. daļā izvirzītajam soda mērķim.

Apsūdzētā aizstāves lūgums kasācijas sūdzību izskatīt tiesas sēdē nav motivēts kā to nosaka Kriminālprocesa likuma 572. panta normas.

Pamatojoties uz iepriekš minēto un vadoties no Kriminālprocesa likuma 587.panta, Senāta Krimināllietu departaments

n o l ē m a

Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģijas 2006. gada 3. janvāra lēmumu atstāt negrozītu, bet Artūra Šitova aizstāvja kasācijas sūdzību noraidīt.

Lēmums nav pārsūdzams.

Senators referents

P.Gruziņš

Senatori

V.Eilande

Senators

V.Čiževskis

Piekrītu _____
Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas prokuratūras prokurors

---

LĒMUMS
par kriminālprocesa Nr.XXXXXXXXXXXXX izbeigšanu

Rīgā

2010.g. 21. martā

VP RRP Rīgas Centra policijas iecirkņa Kriminālpolicijas nodaļas inspektore E.R, izskatot kriminālprocesa Nr.XXXXXXXXXXXXX materiālus,

KONSTATĒJA:

2010.gada 21.janvārī VP RRP Rīgas Centra policijas iecirknī tika uzsākts kriminālprocess Nr.XXXXXXXXXXXXX pēc KL 231.p.2.d. (2010.gada 19.martā kriminālprocess tika pārkvalificēts uz KL 185.p.l.d.) par durvju stikla bojāšanas faktu boulinga centrā „XXX”, Rīgā, Avotu ielā 3, kas notika 2010.gada 21.janvārī ap plkst.01:30. Pirmstiesas izmeklēšanas laikā tika noskaidrots, ka 2010.gada 21.janvārī ap plkst.23:00 jauniešu kompānija: Mārtiņš Š, p.k..., Baiba J, p.k..., Raimonds Š, p.k..., Elīna K, p.k..., Bruno I, p.k..., un Mārīte Š, p.k..., atnāca uz boulinga centru „XXX”, Rīgā, Avotu ielā 3, kur jaunieši lietoja alkoholiskos dzērienus. Boulingā jauniešiem notika konflikts ar bārmeni, sakarā ar ko viņš lika jauniešiem iziet ārā no boulinga telpas. Jaunieši izgāja ārā un pie izejas durvīm viņiem sākās kautiņš ar nepazīstamiem jauniešiem, kā rezultātā tika izsaukti „EVOR” apsardzes darbinieki. Apsardzes darbinieki izšķīra kautiņu, bet aizliedza jauniešiem ienākt iekšā zālē. Tad jaunieši ar spēku mēģināja atvērt ieejas durvis, kā rezultātā apsardzes darbinieki aizturēja visagresīvākos no jauniešiem Raimondu un Mārtiņu Š, kurus ievēda iekšā boulinga zālē. Elīna K. un Mārīte Š. mēģināja ienākt iekšā boulinga zālē, lai uzzinātu, par ko tika aizturēti Raimonds un Mārtiņš Š, bet apsardzes darbinieki viņas neielaida zālē. Tad Elīna K. ar kāju iesita pa boulinga ieejas durvīm, kā rezultātā durvju stikls tika saplēsts. Neko nevienam nepaziņot par notikušo, Elīna K. aizbrauca mājās. Kad boulinga centra „XXX” viesmīle S.Lagzdiņa konstatēja durvju stikla bojāšanu, viņa nolēma, ka to izdarīja aizturētais Raimonds Š, to arī apgalvoja apsardzes darbinieki. Tad tika izsaukta policija un Raimonds un Mārtiņš Š. tika nogādāti policijas iecirknī.

2010.gada 22.janvārī Raimonds Š. tika atzīts par aizdomās turēto, viņam tika piemērots drošības līdzeklis- uzturēšanās noteiktā dzīvesvietā. Būdamis nopratināts kā aizdomās turētais, Raimonds Š. savu vainu izdarītajā durvju bojāšanā noliedza.

2010.gada 01. martā pārskatot boulinga centra „XXX” 2010.gada 21.janvāra videoierakstu, tika noskaidrots, ka durvju stiklu boulinga centrā „XXX” sabojāja Elīna K, iesitot ar kāju pa stiklu.

2010.gada 16.martā kriminālprocess Nr.XXXXXXXXXXXXX tika izbeigts daļā attiecībā pret Raimonu Š.

2010.gada 16.martā Elīna K. tika atzīta par aizdomās turēto. Savu vainu izdarītajā viņa atzina pilnībā, izdarīto nožēlo. Elīna K. labprātīgi atlīdzināja SIA „XXX” zaudējuma summu un 2010.gada 19.martā Elīna K. un cietušā pārstāve Olga Ļ. parakstīja izlīgumu.

Ņemot vērā augstāk minēto, ir redzams, ka Elīnas K. darbībās ir saskatāmas KL 185.p.l.d. paredzētā noziedzīgā nodarījuma pazīmes, bet sakarā ar to, ka ar SIA „XXX” tika parakstīts labprātīgs izlīgums, kriminālprocess Nr... ir izbeidzams pēc KPL 379.p.l.d.2.p. Vadoties no KPL 414.p. un pamatojoties uz KL 58.p.2.d., un KPL 379.p.l.d.2.p.,

NOLĒMA:

1. Izbeigt kriminālprocesu Nr.XXXXXXXXXXXXX pēc KPL 379.p.l.d.2.d., par ko paziņot ieinteresētām personām, nosūtot lēmuma kopiju.
2. Lēmuma kopiju nosūtīt Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas prokuratūrai.

VP RRP Rīgas Centra policijas iecirkņa
Kriminālpolīcijas nodaļas inspektore

E.R.

Izlīguma iespējamība noziedzīgos nodarījumos pret satiksmes drošību

Likumdevējs, pieņemot Krimināllikuma 58.panta otro daļu un Kriminālprocesa likuma 48.nodaļas normas, nav noteicis īpašus izņēmumus, kuros par atsevišķiem noziedzīgiem nodarījumiem nevar tikt piemērots izlīgums, tajā skaitā par noziedzīgiem nodarījumiem pret satiksmes drošību.

Latvijas Republikas Augstākās tiesas

Senāta Krimināllietu departamenta

2009. gada 12. maija

LĒMUMS

Lietā SKK – 161/2009

(Krimināllieta Nr. 11210071208)

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departaments šādā sastāvā:

senators referents A.Freibergs,

senators P.Dzalbe,

senators V.Čiževskis,

piepaloties prokuroram A.Mickevičam un

apsūdzētajam G.F.,

izskatīja atklātā tiesas sēdē krimināllietu sakarā ar Jēkabpils rajona prokuratūras virsprokurores V.Belkovskas kasācijas protestu par Zemgales apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģijas 2009.gada 27.janvāra lēmumu un

k o n s t a t ē j a

Ar Jēkabpils rajona tiesas 2008.gada 19.novembra lēmumu

G.F., personas kods [..],

atbrīvots no kriminālatbildības par Krimināllikuma 260.panta otrajā daļā paredzēto noziedzīgo nodarījumu un kriminālprocess izbeigts.

Izskatot lietu apelācijas kārtībā sakarā ar Jēkabpils rajona prokuratūras virsprokurores V.Belkovskas apelācijas protestu, Zemgales apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģija ar 2009.gada 27.janvāra lēmumu pirmās instances tiesas lēmumu atstāja negrozītu.

Par šo lēmumu kasācijas protestu iesniegusi Jēkabpils rajona prokuratūras virsprokurore V.Belkovska, kura lūdz atcelt gan pirmās, gan apelācijas instances tiesas lēmumu un lietu nosūtīt jaunai iztiesāšanai.

Virsprokurore uzskata, ka Zemgales apgabaltiesas un Jēkabpils rajona tiesas lēmumi ir prettiesiski un pilnībā atceļami juridisku iemeslu dēļ, jo nav pareizi piemēroti Krimināllikuma Vispārīgās daļas panti, konkrēti Krimināllikuma 35. un 46. pants, nav ievēroti soda mērķi un soda noteikšanas vispārīgie principi. Lēmums nav atbilstošs tiesu prakses nostādnēm par vienveidīgu tiesību normu piemērošanu soda noteikšanā.

Protestā norādīts, ka ar G.F. atbrīvošanu no kriminālatbildības taisnīgums netiek atjaunots, tiesas nav pietiekoši izvērtējušas apstākli, ka apsūdzētā darbību rezultātā iestājās smagas, neatgriezeniskas sekas – cietušā nāve. Lēmumos tas ir tikai pieminēts, bet vērtējums tam nav dots. Atjaunot stāvokli, kāds pastāvēja pirms noziedzīga nodarījuma izdarīšanas, šajā gadījumā vispār nav iespējams, tāpēc kasatore uzskata, ka apsūdzībā par Ceļu satiksmes noteikumu (turpmāk tekstā CSN) pārkāpšanu, vadot transportlīdzekli, ja ir iestājusies cilvēka nāve (tāpat kā slepkavība mīkstinošos apstākļos, nonāvēšana aiz neuzmanības u.c. noziedzīgajos nodarījumos, kuros gājis bojā cilvēks) atbrīvošana no kriminālatbildības sakarā ar izlīgumu vispār nav piemērojama. Cietušais ir miris, viņa viedoklis par izlīgumu nav noskaidrojams. Lai gan saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 95.panta trešo daļu pārdzīvojošais laulātais var tikt atzīts par cietušo, tomēr viņš ir tikai cietušā, kuram ar pašu noziedzīgu nodarījumu radīts nekompensējams kaitējums viņa dzīvībai, interešu pārstāvētājs. L.S. var vērtēt viņai pašai radītā kaitējuma nozīmīgumu (apbedīšanas izdevumi, kapa piemineklis, u.tml.), arī savas morālās ciešanas sakarā ar vīra zaudējumu, nevis izlīgt par cita cilvēka – vīra, bojāeju. Pēc virsprokurores domām, tādu pilnvarojumu bojāgājušais L.S. nav devis.

Kasācijas protestā virsprokurore atsaukusies arī uz Augstākās tiesas apkopojumā „Tiesu prakse kriminālprocesa izbeigšanā un personas atbrīvošanā no kriminālatbildības, pamatojoties uz cietušā un apsūdzētā izlīgumu” konstatēto.

Kasatore uzskata, ka šajā konkrētajā lietā kriminālprocesa obligātums ir svarīgāks par ekonomiju un ka nevar atbrīvot no kriminālatbildības sakarā ar izlīgumu par noziedzīgiem nodarījumiem pret satiksmes drošību (ar izņēmumu, kas īpaši noteikts Kriminālprocesa likuma 7.panta otrajā daļā un 377.panta 9.punktā – Krimināllikuma 260.panta pirmajā daļā, kad tas ir kriminālprocesu nepieļaujošs apstāklis).

Citu cilvēku atturēšana no noziedzīgu nodarījumu izdarīšanas arī ir svarīgs soda piemērošanas vai atbrīvošanas no kriminālsoda mērķis. Šī mērķa sasniegšanu nesekmē soda nepiemērošana vispār, vispārīgās prevencijas mērķa ignorēšana. Atbrīvošana no kriminālatbildības, gadījumā, kad tiek pārkāpti vairāki CSN punkti, kas izraisīja cilvēka nāvi, neiekļaujas sodu pastiprināšanas politikā par pārkāpumiem ceļu satiksmē. Tāds lēmums nevis attur citas personas no noziedzīgu nodarījumu izdarīšanas, bet tieši pretēji, mudina likumpārkāpējus neaprobežoties ar administratīvo pārkāpumu, par kuru draud bargi sodi, bet izdarīt noziedzīgu nodarījumu, kura gadījumā vainīgā persona var izlīgt un tikt atbrīvota no jebkāda soda.

G.F. inkriminēta vairāku CSN punktu pārkāpšana, kas gadījumā, ja nebūtu iestājušās tik smagas sekas, būtu sodāma pēc Administratīvo pārkāpumu kodeksa attiecīgajiem pantiem. Tas nav taisnīgi un samērīgi, ka, pieņemot izlīgumu, G.F. paliek nesodīts pat par šiem pārkāpumiem.

Protestā norādīts, ka, nosakot krimināltiesiskās represijas veidu un mēru, svarīgi ievērot arī sabiedriskās drošības intereses – soda un krimināltiesisko piespiedu līdzekļu bardzība pamatojama arī ar sabiedrisko interešu aizsardzību. Krimināllikuma 260.panta otrajā daļā paredzētais noziedzīgais nodarījums ir salikts sastāvs ar diviem apdraudējuma objektiem – vērsts pret sabiedrisko drošību transportlīdzekļu kustības sfērā un vienlaicīgi pret personas dzīvību. Izlīgt daļā par sabiedriskās drošības interešu apdraudējumu, pēc kasatores domām, vispār nav iespējams. Tas nav bojāgājušā sievietei L.S. vērtējams jautājums, jo noziedzīgais nodarījums vērsts pret visu sabiedrības locekļu sabiedriskās drošības interesēm, arī konkrēti pret citiem G.F. vadītās automašīnas pasažieriem, kuri, lai gan nebija smagi cietuši, bet viņu intereses neapšaubāmi bija apdraudētas.

Kriminālprocesa likuma 95.panta otrā daļa nosaka, ka par cietušo kriminālprocesā nevar būt persona, kurai morāls aizskārums nodarīts kā noteiktas sabiedrības grupas vai daļas pārstāvim, tātad, pat G.F. vadītās automašīnas dzīvi palikušie pasažieri nevar būt cietušie daļā par satiksmes drošības apdraudējumu un nevar par to izlīgt ar apsūdzēto.

Nolēmumi, kuros tiesa uzskatījusi, ka izlīguma pieņemšana un atbrīvošana no kriminālsoda personas apsūdzībā pēc Krimināllikuma 260.panta otrās daļas nav obligāta, Latvijas tiesu praksē ir bijuši, tie par pareiziem atzīti minētajā Augstākās tiesas apkopojumā „Tiesu prakse kriminālprocesa izbeigšanā un personas atbrīvošanā no kriminālatbildības, pamatojoties uz cietušā un apsūdzētā izlīgumu”.

Virsprokurore uzskata, ka tiesas nav pareizi piemērojušas Krimināllikuma Vispārīgās daļas 35. un 46. pantu. Ievērojot vispārējos tiesību principus – taisnīguma principu, administratīvās un kriminālās atbildības samērības principu, vispārīgās prevencijas mērķi un

sabiedriskās drošības intereses, Kriminālprocesa likumā paredzētās iespējas tiesai neatbrīvot no kriminālatbildības un soda izlīguma gadījumā, G.F. nevajadzēja atbrīvot no kriminālatbildības, bet viņam bija piemērojams sods saskaņā ar Krimināllikuma 260.panta otrās daļas sankciju.

Pirmās instances tiesas lēmumā konstatēts, ka „G.F., vadot transportlīdzekli, pārkāpa CSN, kas izraisīja cilvēka nāvi.

2008.gada 4.augustā ap plkst. 11.³⁰ G.F. vadīja transportlīdzekli – automašīnu „GAZ 2705”, valsts reģistrācijas numurs [..], Jēkabpils rajona Aknīstes lauku teritorijā pa ceļu Vecumnieki-Nereta-Subate virzienā no Aknīstes uz Neretu.

Ceļa 93.kilometrā, pārkāpjot MK noteikumu Nr. 571 „CSN 4. un 10. punkta prasības, kas nosaka, ka ceļu satiksmes dalībniekiem jāizpilda CSN un citu normatīvo aktu prasības, kas nosaka ceļu satiksmes dalībnieku pienākumus, jārikojas tā, lai neradītu satiksmei bīstamas un satiksmi traucējošas situācijas un nenodarītu zaudējumus, pārkāpjot CSN 112.punkta prasības, kas nosaka, ka transportlīdzekļa vadītājam jābrauc ar ātrumu, kas nepārsniedz noteiktos ierobežojumus, ņemot vērā ceļu satiksmes intensitāti, transportlīdzekļa un kravas īpatnības un stāvokli, kā arī ceļa un meteoroloģiskos apstākļus (īpaši redzamību braukšanas virzienā), pārkāpjot CSN 113.punkta prasības, kas nosaka, ka, ja izveidojas ceļu satiksmei bīstami šķēršļi vai citas briesmas, kuras transportlīdzekļa vadītājs spēj pamanīt, viņam jāsamazina braukšanas ātrums vai pilnīgi jāaptur transportlīdzeklis, vai, neradot bīstamību citiem ceļu satiksmes dalībniekiem, šķērslis jāapbrauc, pārkāpjot CSN 38.5.punktu, kas nosaka, ka, braucot ar mehānisko transportlīdzekli, kura konstrukcijā paredzētas drošības jostas, nevest pasažierus, kuri nav piesprādzējušies, G.F. veda aizmugures sēdekli ar drošības jostu nepiesprādzētu pasažieri G.S., izvēlējās braukšanas ātrumu, neņemot vērā ceļa apstākļus – greidera atstātu grants seguma valnīti uz ceļa vidus, uzbrauca uz tā, radot satiksmei bīstamu situāciju, kā rezultātā automašīnu sanesa, tā nobrauca no ceļa un apgāzās, nepiesprādzētais pasažieris G.S. tika izmests no automašīnas un guva miesas bojājumus galvas apvidū – zemādas asinsizplūdumu kreisās uzacs daļa pārejošu uz kreisās acs augšējo plakstiņu, asinsizplūdumus uz galvas ādas muskuļa lēvera iekšējās virsmas, kreisās uzacs daļā un pakauša labajā pusē; plašus asinsizplūdumus zem cietā smadzeņu apvalka, virs abām smadzeņu pusložu izliektajām virsmām ar kopējo masu 110 g, asinsizplūdumu zem cietā smadzeņu apvalka smadzeņu starppusložu daļās, plašus lielperēklāinus asinsizplūdumus zem mīkstajiem smadzeņu apvalkiem, virs abu smadzeņu pusložu izliektām un sānu virsmām, kas pēc sava rakstura pieskaitāmi smagiem miesas bojājumiem, kuru rezultātā, sarežģīties ar

smadzeņu tūsku, piebriešanu, saspiedumu un sekundāro asinsizplūdumu smadzeņu stumbrā, iestājās G.S. nāve”.

Šādas G.F. darbības pirmās instances tiesa kvalificēja pēc Krimināllikuma 260.panta otrās daļas.

Atbilstoši Kriminālprocesa likuma 499.panta noteikumiem pirmās instances tiesā pierādījumu pārbaude netika izdarīta.

Ar pirmās instances tiesas lēmumu apsūdzētais G.F. atbrīvots no kriminālatbildības par Krimināllikuma 260.panta otrajā daļā paredzēto noziedzīgo nodarījumu un kriminālprocess izbeigts, jo tiesas izmeklēšanas laikā cietusī L.S. un apsūdzētais G.F. iesnieguši tiesai paziņojumu par izlīgumu. Pirmās instances tiesa atzina, ka, izvērtējot apsūdzētā personību, viņa attieksmi pret nodarīto, ņemot vērā cietušās viedokli, ir pamats izbeigt kriminālprocesu, atbrīvojot apsūdzēto G.F. no kriminālatbildības. Tiesa secināja, ka lietas izskatīšanas gaitā nav iegūtas ziņas, kas liegtu izbeigt kriminālprocesu uz izlīguma pamata, atbilstoši Kriminālprocesa likuma 379.panta ceturtais un piektās daļas prasībām.

Izskatījis krimināllietas materiālus, izvērtējis kasācijas protesta motīvus, uzklaušījis prokuroru A.Mickeviču, kurš uzturēja kasācijas protestu pēc tajā izklāstītajiem motīviem, uzklaušījis apsūdzēto G.F., kurš lūdza apelācijas instances tiesas lēmumu atstāt negrozītu, Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departaments atzīst, ka Zemgales apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģijas 2009.gada 27.janvāra lēmums jāatstāj negrozīts, bet kasācijas protests jānoraida.

Senāta Krimināllietu departaments konstatē, ka apelācijas instances tiesa, izskatot lietu, nav pieļāvusi kasācijas protestā norādītos Krimināllikuma pārkāpumus un būtiskus Kriminālprocesa likuma pārkāpumus.

Krimināllikuma 58.panta otrajā daļā noteikts, ka personu, kas izdarījusi kriminālpārkāpumu vai mazāk smagu noziegumu var atbrīvot no kriminālatbildības, ja ir izlīgums ar cietušo vai viņa pārstāvi. Tiesvedības īpatnības cietušā un apsūdzētā izlīguma gadījumā, kas paredzēts Krimināllikuma 58.panta otrajā daļā, ir reglamentētas Kriminālprocesa likuma 48.nodaļā (Kriminālprocesa likuma 536.-538. pants).

Senāta Krimināllietu departaments atzīst par neatbilstošu likumam kasācijas protestā izteikto viedokli, ka nevar personu atbrīvot no kriminālatbildības sakarā ar izlīgumu par noziedzīgiem nodarījumiem pret satiksmes drošību, kā arī gadījumā, kad persona noziedzīgā nodarījuma rezultātā ir gājusi bojā.

Likumdevējs, pieņemot Krimināllikuma 58.panta otro daļu un Kriminālprocesa likuma 48.nodaļas normas, nav noteicis īpašus izņēmumus par atsevišķiem noziedzīgiem nodarījumiem, tajā skaitā par noziedzīgiem nodarījumiem pret satiksmes drošību.

Atbilstoši Krimināllikuma 7.panta trešajai daļai Krimināllikuma 260.panta otrajā daļā paredzētais noziedzīgais nodarījums ir klasificējams kā mazāk smags noziegums, tāpēc cietušā un apsūdzētā izlīguma gadījumā tiesa var piemērot Krimināllikuma 58.panta otrās daļas noteikumus.

Arī kasācijas protestā citētajā Augstākās tiesas apkopojuma „Tiesu prakse kriminālprocesa izbeigšanā un personas atbrīvošanā no kriminālatbildības, pamatojoties uz cietušā un apsūdzētā izlīgumu” kopsavilkuma 8.punktā ir norādīts, ka gan „Krimināllikuma 58.panta otrā daļa, tā arī Kriminālprocesa likuma 379.panta pirmā daļa ir tiesības piešķiroša norma, kas sniedz procesa virzītājam iespēju izlemt jautājumu par kriminālprocesa izbeigšanu, atbrīvojot personu no kriminālatbildības, izvērtējot, vai ir pamats kriminālprocesu izbeigt un personu no kriminālatbildības atbrīvot, nevis uzliet pienākumu kriminālprocesu izbeigt. Uz to vairākkārt ir norādīts arī judikatūrā, piemēram, Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departamenta lēmumā lietā Nr. SKK-713/2007.”

Minētā Augstākās tiesas apkopojuma 9.punktā teikts, ka „lai arī Kriminālprocesa likumā tieši nav noteikts pienākums tiesai kā procesa virzītājam pieņemt motivētu lēmumu par kriminālprocesa izbeigšanu, atbrīvojot personu no kriminālatbildības sakarā ar izlīgumu ar cietušo vai viņa pārstāvi, šādas motivācijas nepieciešamība izriet no Krimināllikuma 58.panta otrajā daļā, Kriminālprocesa likuma 379.panta pirmajā daļā, 538.pantā noteiktā, ka tiesa var izbeigt kriminālprocesu, var pieņemt lēmumu par apsūdzētā atbrīvošanu no kriminālatbildības un kriminālprocesa izbeigšanu. Procesā virzītājam tiek dota iespēja izdarīt izvēli, kādu lēmumu pieņemt, kas uzliet pienākumu argumentēt izdarīto izvēli”.

Senāta Krimināllietu departaments atzīst, ka Zemgales apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģijas lēmums satur argumentāciju, kurā izvērtēti konkrētie lietas apstākļi, noziedzīgā nodarījuma raksturs un izdarīšanas apstākļi, vainīgā personība, kā arī cietušā (bojāgājušā) G.S. rīcība, kurš, būdams autovadītājs un atrodoties uz aizmugurējā sēdekļa, nebija piesprādzējies.

Kasācijas instances tiesa konstatē, ka apelācijas instances tiesas lēmums atbilst arī Kriminālprocesa likuma 564.panta prasībām. Tiesa lēmumā detalizēti izvērtējusi virsprokurores apelācijas protestā izklāstītos motīvus, kuri daļēji atkārtoti arī kasācijas protestā.

Kā norādīts likuma „Par tiesu varu” 10.panta pirmajā daļā – spriežot tiesu, tiesneši un tiesas piesēdētāji ir neatkarīgi un pakļauti tikai likumam.

Tiesas neatkarība lietas izspriešanā apstiprināta arī ar Satversmes tiesas 2003.gada 4.februāra spriedumu lietā „Par likuma „Par tiesu varu” 49.panta otrās daļas atbilstību Satversmes 1. un 83. pantam”.

Līdz ar to jebkādiem tiesu prakses apkopojumiem un tajos izteiktajiem secinājumiem ir rekomendējošs raksturs.

Senāta Krimināllietu departaments atzīmē, ka lietu pēc būtības izskata pirmās instances tiesa, bet gadījumā, kad ir iesniegts apelācijas protests vai sūdzība, lietu izskata pēc būtības arī apelācijas instances tiesa. Kā jau norādīts iepriekš, abas iepriekšējo instanču tiesas, izvērtējot lietā konstatēto, atzinušas par nepieciešamu pieņemt izlīgumu.

Atbilstoši Kriminālprocesa likuma 569.panta pirmās un trešās daļas normām kasācijas instances tiesa lietu pēc būtības neskata, lietas faktiskos apstākļus neskaidro un pierādījumus lietā no jauna neizvērtē. Tāpēc, ja likums nav pārkāpts, Senāts nevērtē vai konkrētā lietā ir vai nav jāpiemēro izlīgums.

Senāts atzīst, ka virsprokurores nepieņemšana apelācijas instances tiesas secinājumiem nav pamats tiesas nolēmuma atcelšanai kasācijas instances tiesā.

Senāta Krimināllietu departaments konstatē, ka kasācijas protestā citētie tiesu prakses apkopojuma izvilkumi ir no norādītā apkopojuma izpētes daļas, kurā savu personīgo viedokli ir izteicis apkopojuma autors, bet Senāta Krimināllietu departamenta viedoklis ir atspoguļots apkopojuma kopsavilkuma punktos.

Tā minētā apkopojuma kopsavilkuma 12.punktā ir norādīts, ka „izlīgums kā kriminālprocesa izbeigšanas pamats tiek pieļauts arī Krimināllikuma 260.panta otrajā un trešajā daļā paredzēto noziegumu izdarīšanas gadījumos, pat tad, ja pieļauti tīši rupji Ceļu satiksmes noteikumu prasību pārkāpumi un nodarījuma sekas ir cilvēka bojāeja, kas arī visai plaši tiek praktizēts. Ņemot vērā publiskās apsūdzības kriminālprocesa būtību, proti, ka tajā apsūdzības funkcijas sabiedrības interesēs valsts vārdā īsteno prokurors neatkarīgi no tās personas gribas, kurai nodarīts kaitējums, to, ka izlīgumu kriminālprocesā ar apsūdzēto, kura nodarījuma rezultātā gājis bojā cilvēks, slēdz noziedzīgā nodarījumā tieši neiesaistīta persona, katrā konkrētajā gadījumā nepieciešams strikti izvērtēt robežu starp kriminālprocesa obligātumu, lietderības un taisnīguma principu, paturot prātā, ka Krimināllikuma 260.pantā paredzētā noziedzīgā nodarījuma galvenais tiešais objekts ir sabiedriskā drošība transportlīdzekļu ekspluatācijas sfērā, izvērtējot pārkāpuma raksturu un tā izraisītās neatgriezeniskās sekas”.

Senāta Krimināllietu departaments, izskatot konkrēto lietu, piekrīt augstāk norādītajam, jo tas atbilst likumā noteiktajam. Bez tam no šī kopsavilkuma punkta

neapšaubāmi redzams, ka tiesu praksē konkrētās kategorijas krimināllietās izlīgums kā kriminālprocesa izbeigšanas pamats tiek piemērots.

Kasācijas instances tiesa konstatē, ka kasācijas protestā pareizi norādīts, ka Krimināllikuma 260.panta otrajā daļā paredzētajam noziedzīgajam nodarījumam ir divi apdraudējuma objekti – satiksmes drošība un personu dzīvība, veselība.

Senāts uzsver, ka Krimināllikuma 260.panta otrajā daļā paredzētais noziedzīgais nodarījums ir ar materiālu sastāvu, kur likumdevējs ir paredzējis kā nepieciešamu un obligātu sastāva pazīmi konkrētas sekas personai, tai skaitā – personas nāvi.

Kriminālprocesa likuma 95.panta trešajā daļā noteikts, ka, ja persona noziedzīga nodarījuma rezultātā mirusi, cietušais kriminālprocesā var būt pārdzīvojušais laulātais, kāds no mirušā augšupejošiem vai lejupejošiem radniekiem, adoptētājs, pirmās pakāpes sānu līnijas radnieks.

L.S. (bojāgājušā sieva) ir atzīta atbilstoši likuma prasībām par cietušo un līdz ar to viņai ir visas cietušās tiesības kriminālprocesā.

Senāta Krimināllietu departaments secina, ka kasācijas protestā izklāstītais viedoklis par cietušās L.S. tiesībām nav atbilstošs likumā noteiktajam un ir uzskatāms par mēģinājumu sašaurināt cietušā tiesības kriminālprocesā.

Senāta Krimināllietu departaments atzīmē, ka visi kriminālprocesa pamatprincipi ir līdzvērtīgi savā starpā un neviens no tiem nav uzskatāms par svarīgāku attiecībā pret otru.

Šādu atziņu Senāts jau ir paudis savā lēmumā SKK- 96/2007 .

Tāpēc virsprokurores protestā izteiktais viedoklis, ka izskatāmajā lietā kriminālprocesa obligātums ir svarīgāks par procesuālās ekonomijas principu, nav atbilstošs Kriminālprocesa likuma jēgai.

Ievērojot iepriekš norādīto, Senāta Krimināllietu departaments atzīst, ka kasācijas protests nav pamatots un tāpēc noraidāms.

Vadoties pēc Kriminālprocesa likuma 587. panta, Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departaments

n o l ē m a

Zemgales apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģijas 2009.gada 27.janvāra lēmumu atstāt negrozītu, bet kasācijas protestu noraidīt.

Lēmums nav pārsūdzams.

LĒMUMS

par kriminālprocesa izbeigšanu un materiālu par nepilngadīgo nosūtīšanu audzinoša rakstura piespiedu līdzekļu piemērošanai

Rīga

2010.gada 28. jūnijā

Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas prokuratūras prokurors R. K, izskatījis krimināllietas Nr.XXXXXXXXXXXXX materiālus,

konstatēja:

2010.gada 16.aprīlī VP RRP Rīgas Brasas policijas iecirknī uzsākts kriminālprocess Nr.XXXXXXXXXXXXX pēc Krimināllikuma 175.p. 1.d. paredzētā noziedzīgā nodarījuma pazīmēm par to, ka 2010.gada 16.aprīlī Rīgas 6.vidusskolā Aldim P. p.k.. tika nozagts mobilais telefons Nokia 6230i.

(1.1. 5.)

Pirmstiesas procesā noskaidrots, ka minēto noziedzīgo nodarījumu izdarīja – nepilngadīgais Raivo V. p.k...

2010.gada 21.jūnijā Raivo V. izsniegta apsūdzība pēc Krimināllikuma 175.panta 1.daļas par to, ka viņš, Raivo V. izdarīja svešas kustamas mantas slepenu nolaupīšanu (zādzību), un, konkrēti:

2010.gada 16.aprīlī laika periodā no plkst.11.00 līdz plkst.12.00, pirmstiesas izmeklēšanā laikā, Raivo V. Rīgas 6.vidusskolās vestibilā pie dežurantes galdiņa, mantkārīgu motīvu vadīts, izmantojot situāciju, kad neviens no skolasbiedriem viņam nepievērš uzmanību, slepeni nozaga Aldim P. lietošanā esošo mobilo telefonu Nokia 6230i Ls 179 vērtībā, kurā atradās SIM karte „Zelta Zivtiņa” Ls 0,99 vērtībā un atmiņas karte Ls 10 vērtībā, nodarot cietušajam – nepilngadīgā Alda P. mātei Norai P. p.k.... kopējo materiālo zaudējumu Ls 189,99.

Ar savām darbībām Raivo V. izdarīja noziedzīgu nodarījumu, kas paredzēts Krimināllikumā 175.p. 1.d.

Raivo V. vaina minētajā noziedzīgā nodarījumā pierādīta ar:

- Noras P. p.k.. iesniegumu VP RRP Rīgas Brasas policijas iecirknī 16.aprīlī 2010.gadā; (1.1. 9.)
- cietušās Noras P. p.k.. sniegtajām liecībām; (1.1. 11, 12, 45)
- Noras P. parakstu par telefona Nokia 6230i saņemšanu; (1.1. 16)
- 21.06.2007g. mobilā telefona Nokia 6230i izņemšanas protokolu; (1.1. 25)
- 21.06.2007g. mobilā telefona Nokia 6230i apskates protokolu; (1.1. 26)
- nepilngadīgā liecinieka Alda P. p.k... sniegto liecību; (1.1. 17-18)
- nepilngadīgā liecinieka Igora K. P.k.. sniegto liecību; (1.1. 19-20)
- nepilngadīgā liecinieka Elīnas P. p.k... sniegto liecību; (1.1. 21-22)
- liecinieces Lanas Z. p.k... sniegto liecību; (1.1. 28)
- nepilngadīgā liecinieka, nepilngadīgā aizdomās turētā un nepilngadīgā apsūdzētā Raivo V. sniegtajām liecībām; (1.1. 33, 35-36, 51-52)

Analizējot izdarītā noziedzīgā nodarījuma raksturu, radīto kaitējumu, noziegumu izdarījušo nepilngadīgo personību: Raivo V. p.k... , agrāk netiesāts (1.1. 41), Rīgas VSIA slimnīcas „.....” 2009.gadā reģistrēti psihiskie traucējumi: adaptācijas traucējumi ar emociju un uzvedības traucējumiem, (1.1. 40), Raivo V. hronisku saslimšanu nav, praktiski vesels (1.1. 55); sastāv VP Rīgas Brasas iecirknī nepilngadīgo likumpārkāpēju profilaktiskajā

alfabēta uzskaitē no 2007.gada 1.decembra par klaiņošanu (1.1 42), mācās Rīgas 6.vidusskolā 7.klasē, dzīvo Rīgā, Lielirbes ielā 34-8;

Ņemot vērā to, ka nepilngadīgais Raivo V. p.k... sastāv VP Rīgas Brasas policijas iecirknī nepilngadīgo likumpārkāpēju uzskaitē, viņam ir tikai 14 gadi, Raivo V. piemērojami audzinoša rakstura piespiedu līdzekļi. Audzinoša rakstura piespiedu līdzekļu piemērošanas mērķis – bērna orientācija uz atturēšanos no pretlikumīgām darbībām un sabiedrības interesēm atbilstošas vērtību orientācijas veidošanās un nostiprināšanās bērnā, saskaņā ar likumu „Par audzinoša rakstura piespiedu līdzekļu piemērošanu bērniem”.

Pamatojoties uz teikto un vadoties no KPL 414.p., 379.p. 2.d., 366.p., 240.p.,

nolēma:

1. Kriminālprocesu Nr.XXXXXXXXXXX izbeigt un materiālus par nepilngadīgo Raivo V. p.k.. nosūtīt Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesai.
2. Lietisko pierādījumu –mobilo telefonu Nokia 6230i atstāt īpašniecei Norai P.
3. Par pieņemto lēmumu paziņot ieinteresētajām personām, nosūtot lēmuma kopiju.

Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas
prokuratūras prokurors

R. K

Tēze1: Kriminālprocesa pabeigšana saprātīgā termiņā ir saistīta ar lietas apjomu, juridisko sarežģītību, procesuālo darbību daudzumu, procesā iesaistīto personu attieksmi pret pienākumu izpildīšanu.

Tēze2: Kriminālprocesa likuma 389.pantā noteikti pirmstiesas procesa termiņi. Lietas izskatīšanā pirmās instances tiesā likumā noteikts krimināllietas iztiesāšanas uzsākšanas laiks. Lietas iztiesāšanas ilgums tiesā nav saistīts ar galīgo nolēmumu.

Tēze3: Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 68., 70.pantu aizdomās turētajam, apsūdzētajam ir tiesības iesniegt pieteikumu par kriminālprocesa izbeigšanu, ja tiek pārkāpts likumā noteiktais pirmstiesas procesa pabeigšanas termiņš. Šādas tiesības nebija paredzētas Latvijas Kriminālprocesa kodeksā.

Latvijas Republikas Augstākās tiesas

Senāta Krimināllietu departamenta

2007. gada 11. janvāra

LĒMUMS

Lietā SKK –15/2007

(Krimināllieta 11088058904)

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departaments šādā sastāvā:

senators referents P.Dzalbe,

senatore V.Eilande,

senators A.Freibergs,

izskatīja rakstveida procesā lietu sakarā ar apsūdzētā A.B. kasācijas sūdzību par Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģijas 2006.gada 20.septembra spriedumu un

k o n s t a t ē j a

ar Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 2005.gada 29.decembra spriedumu

A.B., personas kods [...],

atzīts par vainīgu noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, kas paredzēts **Krimināllikuma 125.panta 3.daļā**, un **sodīts** ar brīvības atņemšanu uz **5 gadiem** un policijas kontroli uz **3 gadiem**.

Ar Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģijas 2006.gada 20.septembra spriedumu Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 2005.gada 29.decembra spriedums atcelts daļā par soda noteikšanu. A.B. sodīts pēc Krimināllikuma 125.panta 3.daļas ar brīvības atņemšanu uz 4 gadiem un policijas kontroli uz 2 gadiem. Pārējā daļā pirmās instances tiesas spriedums atstāts negrozīts.

Lietā vēl atzīts par vainīgu un sodīts pēc Krimināllikuma 313.panta 2.daļas, 315.panta **J.K.**, kurš tiesas spriedumu nebija pārsūdzējis.

Apsūdzētais A.B. iesniedzis kasācijas sūdzību un tās papildinājumus, kur norāda, ka viņam neesot pretenzijas pret tiesu spriedumiem, bet kasācijas sūdzību iesniedz, lai pēc lietas izskatīšanas kasācijas instances tiesā viņš varētu sūdzēties Eiropas Cilvēktiesību tiesā. Viņš gribot vērst uzmanību uz likumu pārkāpumiem pirmstiesas izmeklēšanā un iztiesāšanā, prokuroru rīcībā, kriminālprocesa pabeigšanu saprātīgā termiņā. Taču vienlaicīgi apsūdzētais A.B. norāda, ka, atzīstoties nozieguma izdarīšanā, viņš esot aprunājis sevi, uz atzīšanos esot mudinājusi arī aizstāve. Liecinieku liecības, uz kuru pamata viņš atzīts par vainīgu, esot pretrunīgas. Tiesas sēdēs neesot bijuši visi liecinieki, arī cietušais piedalījies tikai vienā tiesas sēdē. Tiesa neesot noskaidrojusi liecinieku liecību pretrunu iemeslus. Pēc tiesu spriedumiem iznākot, ka viņš vienlaicīgi tiekot meklēts un notiesāts, jo pirmstiesas izmeklēšanas laikā izdalīta lieta pret divām personām – Aleksandru un vīrieti ar iesauku „Ptaha”. Apelācijas instances tiesa kā atbildību mīkstinošu apstākli neesot atzinusi viņa veselības stāvokli. Apsūdzētais A.B. uzskata, ka apelācijas instances tiesa esot pieļāvusi Kriminālprocesa likuma 574., 575.pantā paredzētos pārkāpumus. Taču apsūdzētais nenorāda, kādus tieši šajos pantos paredzētos pārkāpumus tiesa ir pieļāvusi.

Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departaments atzīst, ka apelācijas instances tiesas spriedums jāatstāj negrozīts, bet apsūdzētā A.B. kasācijas sūdzība jānoraida.

Pirmstiesas izmeklēšana krimināllietā ilga no 2004.gada 18.aprīļa līdz 16.jūlijam, pirmās instances tiesas lietvedībā lieta atradās no 2004.gada 20.jūlija līdz 2006.gada 16.aprīlim, apelācijas instances tiesas lietvedībā – no 2006.gada 19.aprīļa līdz 5.decembrim. Līdz 2005.gada 30.septembrim spēkā bija Latvijas Kriminālprocesa kodekss, bet no 2005.gada 1.oktobra spēkā ir Kriminālprocesa likums.

Kriminālprocesa likumā atšķirībā no Latvijas Kriminālprocesa kodeksa kā viens no kriminālprocesa pamatprincipiem ir tiesības uz kriminālprocesa pabeigšanu saprātīgā termiņā, tas ir, bez neattaisnotas novilcināšanas. Kriminālprocesa likuma 389.pantā noteikti pirmstiesas procesa termiņi. Lietas izskatīšanā pirmās instances tiesā likumā ir noteikts

krimināllietas iztiesāšanas uzsākšanas laiks. Lietas iztiesāšanas ilgums tiesā nav saistīts ar galīgo nolēmumu.

Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 68., 70.pantu aizdomās turētajam, apsūdzētajam ir tiesības iesniegt pieteikumu par kriminālprocesa izbeigšanu, ja tiek pārkāpts likumā noteiktais pirmstiesas procesa pabeigšanas termiņš. Šādas tiesības nebija paredzētas Latvijas Kriminālprocesa kodeksā.

Kriminālprocesa pabeigšana saprātīgā termiņā ir saistīta ar lietas apjomu, juridisko sarežģītību, procesuālo darbību daudzumu, procesā iesaistīto personu attieksmi pret pienākumu izpildīšanu.

Pirmās instances tiesā lietas izskatīšana vairākkārt tika atlikta sakarā ar aicināto personu neierašanos uz tiesas sēdi, tiesneša slimību, apsūdzētā A.B. veselības stāvokli.

Neattaisnota kriminālprocesa novilcināšana lietā nav konstatēta.

Par pirmās instances tiesas spriedumu apelācijas sūdzību bija iesniedzis apsūdzētais A.B.. No apelācijas instances tiesas sēdes protokola redzams, ka apsūdzētais A.B. tiesā uzturēja apelācijas sūdzību daļā par viņam piespriesto sodu un savās liecībās paskaidroja, ka tikai 1.septembrī advokāte pateikusi, kāda esot patiesā lietas būtība, savu vainu pilnībā atzīstot un dziļi sirdī nožēlojot, otrs cilvēks uzreiz aizbēdzis, kad viņš izsaucis policiju.

Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 562.panta pirmo daļu tiesas izmeklēšana un tiesas debates apelācijas instances tiesā notiek sūdzībā vai protestā izteikto prasību apjomā un ietvaros, kurus nedrīkst pārsniegt, izņemot gadījumus, kad apelācijas instances tiesai rodas šaubas par pirmās instances tiesas konstatēto apsūdzētā, dalībnieku vai līdzdalībnieku vainu vai atbildību pastiprinošiem apstākļiem.

Apelācijas instances tiesai nav radušās šaubas par apsūdzētā A.B. vainīgumu viņam inkriminētajā noziedzīgajā nodarījumā, kas kvalificēts pēc Krimināllikuma 125.panta 3.daļas.

Pirmās instances tiesa ir pārbaudījusi un novērtējusi lietā iegūtos pierādījumus un uz to pamata izdarījusi secinājumu par apsūdzētā A.B. vainīgumu.

Apelācijas instances tiesa, izskatot apsūdzētā A.B. apelācijas sūdzību Kriminālprocesa likuma 562.panta pirmās daļas noteiktajā apjomā un ietvaros, atzina par apsūdzētā atbildību mīkstinošiem apstākļiem vainas atzīšanu un nožēlošanu noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, noziedzīgā nodarījuma atklāšanas veicināšanu un samazināja pirmās instances tiesas piespriesto sodu un papildsodu. Tajā pašā laikā apelācijas instances tiesa uzskatīja, ka apsūdzētā A.B. veselības stāvoklis nav atzīstams par atbildību mīkstinošu apstākli, jo tas netraucējis viņam izdarīt noziedzīgo nodarījumu, kā arī neveicinājis tā izdarīšanu. Šāds tiesas atzinums atbilst Krimināllikuma 47.panta noteikumiem.

Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 569.panta trešo daļu kasācijas instances tiesa pierādījumus lietā no jauna neizvērtē. Tāpat kasācijas instances tiesa nepārvērtē apsūdzētā atbildību ietekmējošos apstākļus.

No lietā esošajiem materiāliem redzams, ka pirmstiesas izmeklēšanā ar izziņas izdarītāja lēmumu krimināllieta sadalīta, izdalot atsevišķā lietvedībā materiālus par nenoskaidrotajām personām vārdā „Aleksandrs” un „Ptaha”. Vīrietis vārdā „Aleksandrs” nav identificēts kā A.B., kurš lēmuma pieņemšanas brīdī bija aizdomās turētais. Šāds lēmums atbilda uz tā pieņemšanas brīdi noskaidrotajām ziņām.

Kasācijas instances tiesas kompetencē neietilpst kriminālprocesā iesaistīto personu rīcības, kas nav saistīta ar procesuālo darbību, izvērtēšana.

Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 569.panta pirmo daļu pārsūdzēšana kasācijas kārtībā ir rakstveida kasācijas protesta vai sūdzības iesniegšana Augstākās tiesas Senātam par tāda apelācijas instances tiesas nolēmuma tiesiskumu, kurš vēl nav stājies spēkā, nolūkā panākt tā atcelšanu pilnībā vai kādā tā daļā vai arī grozīšanu juridisku iemeslu dēļ. Tas nozīmē, ka nevar iesniegt kasācijas sūdzību par tādiem apstākļiem, par kuriem nebija iesniegta apelācijas sūdzība par pirmās instances tiesas spriedumu. Apsūdzētais A.B. bija iesniedzis un uzturējis apelācijas sūdzību par pirmās instances tiesas piespriesto sodu.

Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 584.pantu tiesas nolēmumu tiesiskuma pārbaude notiek kasācijas sūdzībā vai protestā izteikto prasību apjomā un ietvaros. Kasācijas instances tiesa drīkst pārsniegt kasācijas sūdzībā vai protestā izteikto prasību apjomu un ietvarus gadījumos, kad tā konstatē Kriminālprocesa likuma 574. un 575.pantā norādītos pārkāpumus un tie nav norādīti sūdzībā vai protestā.

Kasācijas instances tiesa šajā lietā nekonstatē Kriminālprocesa likuma 574. un 575.pantā norādītos pārkāpumus.

Vadoties pēc Kriminālprocesa likuma 585., 587.panta, Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departaments

n o l ē m a

Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģijas 2006.gada 20.septembra spriedumu atstāt negrozītu, bet apsūdzētā A.B. kasācijas sūdzību noraidīt.

Lēmums nav pārsūdzams.

VALSTS PROBĀCIJAS DIENESTS

2007.gada .... septembrī

XXX

Nr. _____

IZVĒRTĒŠANAS ZIŅOJUMS

1. Informācija par ziņojuma pieprasītāju un sastādītāju

Tiesas/ prokuratūras nosaukums: Rīgas rajona prokuratūra
 Tiesnesis: _____ Prokurors: V.Uzvārds
 Pieprasījuma saņemšanas datums XX.XX.XXXX. Lietas numurs: XXXXXXXXXX
 Ziņojuma sastādītājs: VPD vecākais referents V.Uzvārds

2. Informācija par klientu

Vārds, uzvārds: Vārds Uzvārds Personas kods: XXXXXX-XXXXX
 Deklarētā adrese: XXXXX Pilsonība: Latvijas Republikas pilsonis

3. Informācija par nodarījumu

Nodarījuma apraksts: V.Uzvārds veica netiklās darbības ar nepilngadīgajiem A un B.
 Krimināllikuma pants: 162.pants
1.daļa

4. Izvērtēšanas ziņojuma mērķis

Drošības līdzekļa piemērošana   Notiesāšanas alternatīvas   Cits _____

5. Izvērtēšanas ziņojuma sagatavošanai izmantotās informācijas avoti**Sagatavošanas gaitā tika intervēti:**

1. Vārds Uzvārds - probācijas klients;
2. Vārds Uzvārds – probācijas klienta sieva, cietušā puses pārstāve;
3. Vārds Uzvārds - probācijas klienta māte;
4. Vārds Uzvārds - probācijas klienta kaimiņiene;
5. Vārds Uzvārds - probācijas klienta kaimiņiene;
6. Vārds Uzvārds – pagasta sociālā darbiniece;
7. Vārds Uzvārds - policijas pārvaldes Kārtības policijas biroja 2.nodaļas inspektors;
8. Vārds Uzvārds – pagasttiesas priekšsēdētāja;
9. Vārds Uzvārds – SIA „XXX” brigadieris.

Sagatavošanas gaitā tika analizēti dokumenti:

1. Personas dati no Iedzīvotāju reģistra;
2. Informācija no IeM IS „Filtrs”;
3. Krimināllietas Nr.XXXX materiāli;
4. Izziņa no Sodu reģistra.

6. Patreizējie apstākļi

Klienta ģimenes dzīves vēsture un sociālie apstākļi:

Vārds Uzvārds ir 38 gadu vecs, precējies, apgādībā ir 3 bērni, dzīvo pēc Vidrižu pagasts, Vidriži, Jauna iela 2.

V.Uzvārda ģimene sastāv no pieciem cilvēkiem: N, viņa sieva E, divi dēli un viena meita. Attiecības ģimenē nav draudzīgas un atklātas. V.Uzvārds kopā ar sievu pārmērīgi lieto alkoholu un viņu starpā bieži notiek konfliktsituācijas.

V.Uzvārda ģimene dzīvo pagasta padomei piederošās mājas dzīvoklī ar krāsns apkuri. Dzīvoklī ir 2 istabas un virtuve. Dzīvojamo telpu iekārtojums ir trūcīgs. Istabas ir tīras, taču istabās nepieciešams kosmētiskais remonts.

V.Uzvārds strādā par metinātāju SIA „XXX”. Viņa sieva strādā uz nepilnu darba laiku SIA „XXX” par strādnieci. Ģimenes ienākumus sastāda V.Uzvārda alga un gadījuma darbos nopelnītā nauda, sievas alga un bērnu pabalsti – kopsummā vidēji Ls 200 mēnesī.

Pēc pagasta sociālās darbinieces sniegtās informācijas, 2009.gadā V.Uzvārda ģimene tika reģistrētā sociālajā dienestā kā trūcīga ģimene. Šogad Uzvārda ģimene pagasta sociālā dienesta uzskaitē nesastāv un materiālos pabalstus nesaņem. Taču ģimene nonāca pagasta padomes sociālā dienesta redzeslokā sakarā ar to, ka ģimenē lieto alkoholu, un V.Uzvārds izturas vardarbīgi pret sievu un bērniem.

Izvērtējot iegūto informāciju, var secināt, ka V.Uzvārda ģimenes attiecības ir disfunkcionālas. Savstarpējās attiecības ģimenē nav patiesas un atklātas. Ģimenē pārmērīgi lieto alkoholu un bērnu audzināšana tiek atstāta novārtā. V.Uzvārda vardarbīgā izturēšanās liedz bērniem apgūt pozitīvu ģimenes un sociālās dzīves pieredzi.

Izglītība, darba vēsture, ienākumi un finanšu vadība:

V.Uzvārds ieguva vidējo izglītību 00.vidusskolā. Dzīves gaitā viņš apguva metinātāja specialitāti. No 1989.gada līdz 1994.gadam V.Uzvārds strādāja par šoferi Rajona patērētāju biedrībā. No 1994.gada V.Uzvārds strādā par metinātāju SIA „XXX”.

Darba devēja pārstāvis V.Uzvārdu raksturoja kā prasmīgu metinātāju. Darba vietā V.Uzvārds alkohola reibuma stāvoklī nav maniņš, taču V.Uzvārdam ir bijuši atkārtoti neattaisnoti darba kavējumi pārmērīgas alkohola lietošanas dēļ. Sakarā ar darba kavējumiem V.Uzvārdam darba alga netiek izmaksāta pilnā apmērā.

Papildus pamatdarbam, brīvā laikā V.Uzvārds veic gadījuma darbus. V.Uzvārda ienākumi mēnesī sastāda vidēji 150 latus. Pēc V.Uzvārda vārdiem, nopelnītos līdzekļus viņš tērē mājsaimniecības un sadzīves vajadzībām. Taču iegūta informācija liecina, ka daļu no ienākumiem V.Uzvārds tērē alkohola iegādei.

Izvērtējot iegūto informāciju, var secināt, ka V.Uzvārds ir apguvis specialitāti un strādā algotu darbu šajā specialitātē. Taču finanšu vadība klientam rada grūtības, līdzekļi tiek tērēti nepārdomāti.

Intereses, vaļasprieki, brīvā laika nodarbes:

Brīvajā no darba laikā V.Uzvārds palīdz mātei lauksaimniecības darbos, veic savus mājsaimniecības darbus.

Izvērtējot iegūto informāciju, var secināt, ka V.Uzvārdam nav nekādu īpašu interešu vai aizraušanos.

Draugi, paziņu loks:

Pēc V.Uzvārda vārdiem, viņam ir maz draugu, bet paziņu loks ir plašs. Vārds ar draugiem tiekas reti. Ar paziņām klients kontaktējas, veicot gadījuma darbus. Pēc V.Uzvārda vārdiem, viņa draugu un paziņu lokā agrāk sodītu personu nav.

Pēc iecirkņa inspektora vārdiem, V.Uzvardam draugu un paziņu lokā nav kriminālsodītu personu.

Izvērtējot iegūto informāciju, var secināt, ka draugu un paziņu loks nevar ietekmēt V.Uzvārda uzvedību.

Uzvedība, emocionālā stabilitāte:

Pēc pagasta padomes sociāla dienesta darbinieces un pagasttiesas priekšsēdētājas vārdiem, Vārds Uzvarāds pēc rakstura ir mierīgs, pieklājīgs, bet sevī noslēgts. V.Uzvardam vairākkārt tika piedāvāta palīdzība, taču viņš no tās atteicās. V.Uzvarāds nav ieinteresēts un motivēts kaut ko darīt, lai mainītu savu dzīvi.

Gan iecirkņa inspektors, gan pagasta padomes sociāla dienesta darbiniece norādīja, ka V.Uzvardam greizsirdības dēļ rodas konfliktsituācijas ar sievu, kuras viņš risina, pielietojot fizisku vardarbību pret viņu. Tāpat V.Uzvarāds ir izturējies vardarbīgi pret bērniem.

V.Uzvārda māte raksturo dēlu kā izpalīdzīgu un strādīgu cilvēku. Māte uzsvēra, ka V.Uzvārda uzvedība mainās alkohola ietekmē – viņš kļūst impulsīvs, emocionāli nelīdzsvarots, agresīvs. Pārsvārā agresija ir vērstā pret sievu.

Kaimiņi paskaidroja, ka V.Uzvarāds pret viņiem ir pieklājīgs un izpalīdzīgs, taču V.Uzvārda ģimenē bieži notiek konflikti.

Sarunas laikā ar Valsts probācijas dienesta darbiniekiem, klients uzvedās mierīgi un nopietni apdomāja savas atbildes. Viņa uzvedība liecināja par to, ka viņš jūtas bezspēcīgs mainīt pastāvošo situāciju.

Izvērtējot iegūto informāciju var secināt, ka V.Uzvardam ir izveidojies savs dzīves stils, kas viņam šobrīd ir pieņemams – pasīva attieksme pret notiekošo. Alkohola reibuma stāvoklī V.Uzvarāds var būt agresīvs, vardarbīgi izturēties pret ģimenes locekļiem. Savas problēmas V.Uzvarāds nerisina, ārējo palīdzību noraida.

Fiziskā un garīgā veselība, narkotiku vai alkohola lietošana, cita veida atkarības:

Klients savu fizisko veselību raksturo kā neapmierinošu, jo viņam konstatēta aizkuņģa dziedzera slimība.

Pēc SIA „XXX” sniegtās izziņas V.Uzvarāds narkologa kabinetā reģistrēts ar diagnozi alkohola atkarība. Psihiatra kabinetā nav reģistrēts.

Klienta māte un darba devēja pārstāvis norāda, ka V.Uzvarāds pārmērīgi lieto alkoholiskos dzērienus.

Pēc pagasttiesas priekšsēdētājas un sociālās darbinieces vārdiem, V.Uzvarāds pārmērīgi lieto alkoholiskos dzērienus un alkohola reibuma stāvoklī viņa uzvedība pret ģimenes locekļiem ir agresīva.

Pēc V.Uzvārda vārdiem, viņš lieto alkoholiskos dzērienus apmēram vienu reizi mēnesī. Atrodies alkohola reibuma stāvoklī, viņš neapzinās savu rīcību.

Iegūtā informācija liecina, ka V.Uzvarāds pārmērīgi lieto alkoholu, viņš neizprot alkohola lietošanas negatīvās sekas. Alkohola reibumā V.Uzvārda uzvedība ir agresīva. Pats V.Uzvarāds nesaskata problēmas pārmērīgā alkohola lietošanā.

7. Iepriekšējie noziedzīgi nodarījumi un soda izpildes gaita

Iepriekšējie likumpārkāpumi:

Administratīvie pārkāpumi:

Pēdējā gada laikā divas reizes saukts pie administratīvās atbildības, tai skaitā vienu reizi saukts pie administratīvās atbildības par alkohola lietošanu sabiedriskā vietā un atrašanos sabiedriskā vietā alkohola reibuma stāvoklī.

Iepriekšējie noziedzīgi nodarījumi:

1. xx.xx.xxxx. tika notiesāts tiesā pēc Krimināllikuma 130.panta 1.daļas, ar reālu brīvības atņemšanu uz 7 mēnešiem;
2. Krimināllieta Nr.xxxxxxxx pēc Krimināllikuma 130.panta 1.daļas, 174.panta.

Informācija par brīvības atņemšanas iestādē pavadīto laiku (informācija no ieslodzījuma vietām):

Informācija no ieslodzījuma vietām netika iegūta.

Klienta iepriekšējās uzraudzības vēsture:

Nav.

Klienta attieksme pret iepriekš veiktiem likumpārkāpumiem:

V.Uzvārds paskaidroja, ka agrāk viņš ir divas reizes tiesāts par miesas bojājumu nodarīšanu saviem bērniem. V.Uzvārds attaisno savu rīcību un uzskata, ka fiziska ietekmēšana ir efektīvs audzināšanas līdzeklis. Pēc V.Uzvārda vārdiem, viņš nožēlo, ka tā rīkojās.

Izvērtējot iegūto informāciju, var secināt, ka V.Uzvārds izdarīto nenožēlo un savu rīcību attaisno kā bērnu audzināšanas metodi.

Klienta attieksme pret izskatīšanā esošo likumpārkāpumu:

Pēc V.Uzvārda vārdiem, viņš atzīst, ka rīkojies cietsirdīgi pret saviem dēliem, taču V.Uzvārds noliedz, ka viņš fiziski ietekmējis savus bērnus. V.Uzvārds paskaidro, ka viņš tikai kļiedza uz saviem bērniem. V.Uzvārds savu vainu izdarītajā neatzīst.

Izvērtējot iegūto informāciju, var secināt, ka V.Uzvārds izdarīto nenožēlo un savu rīcību attaisno kā bērnu audzināšanas metodi.

8. Cietušā sniegtā informācija

Pēc nepilngadīgo bērnu mātes vārdiem, V.Uzvārds, atrodoties alkohola reibuma stāvoklī, kļiedza uz abiem bērniem. Fizisku vardarbību un netiklās darbības pret saviem bērniem V.Uzvārds neveica. Bērni bija nobijušies, tāpēc bērnu māte izsauca policiju.

Nepilngadīgo bērnu māte paskaidroja, ka baidās no V.Uzvārda, jo viņš var turpināt fiziski iespaidot viņu un bērnus.

9. Kopsavilkums

Savstarpējās attiecības V.Uzvārda ģimenē nav patiesas un atklātas. Ģimenē pārmērīgi tiek lietots alkohols un tiek pielietotas neadekvātas audzināšanas metodes. V.Uzvārda vardarbīgā izturēšanās liedz bērniem apgūt pozitīvu ģimenes un sociālās dzīves pieredzi.

Izvērtējot iegūto informāciju, secinu, ka pastāv augsts risks, ka V.Uzvārds var atkārtoti izdarīt jaunus noziedzīgus nodarījumus. Riska pakāpi paaugstina tas, ka V.Uzvārds pārmērīgi lieto alkoholu, neizprot alkohola lietošanas negatīvās sekas. Alkohola reibumā V.Uzvārda uzvedība pret ģimenes locekļiem ir agresīva.

V.Uzvārds savu vainu izdarītajā neatzīst un izdarīto nenožēlo. Savu rīcību V.Uzvārds attaisno un uzskata, ka fiziska ietekmēšana ir efektīvs audzināšanas līdzeklis.

Ja tiesa lems par iespēju V.Uzvārdam izciest sodu sabiedrībā, tad tikai ar pastiprinātu uzvedības kontroli. Viņam būtu lietderīgi uzlikt papildus pienākumus:

- ārstēties no alkohola atkarības;
- reģistrēties Valsts probācijas dienestā;
- piedalīties Valsts probācijas dienesta programmās.

Vadītājs

(paraksts)

PIEKRĪTU

Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona prokuratūras

virsprokurore _____

Rīgā, 2011.gada 29.decembrī.

LĒMUMS

par kriminālprocesa izbeigšanu, nosacīti atbrīvojot no kriminālatbildības

Rīgā,

2011.gada 29.decembrī

Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona prokuratūras prokurore D.G, izskatījusi krimināllietas Nr.XXXXXXXXXXXXX materiālus,

konstatēja:

Kriminālprocess uzsākts 2011.gada 11.decembrī Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Rīgas Ziemeļu iecirknī pēc Krimināllikuma 185.panta pirmās daļas, t.i., par automašīnas VW Passat Variant reģ.Nr... bojāšanas faktu, kas notika Rīgā, Martas Rinkas ielā 9, 2011.gada 11.decembrī.

Izmeklēšanas laikā noskaidrots, ka noziedzīgo nodarījumu izdarījusi **ALĪNA O.**, personas kods ....., ziņas par personību krimināllietas materiālos.

2011.gada 29.decembrī Alīnai O., Kriminālprocesa likuma 406.pantā paredzētajā kārtībā izsniegta apsūdzība noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, kas paredzēts Krimināllikuma 185.panta pirmajā daļā, par to, ka viņa **izdarīja svešas mantas tīšu bojāšanu, un proti:**

2011.gada 11.decembrī ap plkst. 04:30 Alīnai O., atrodoties savā dzīvesvietā, esot alkohola ietekmē, sakarā ar iepriekš notikušu strīdu ar vīru Vladislavu O., būdama agresīvi noskaņotai, radās noziedzīgs nodoms, kas vērstas uz svešas mantas tīšu bojāšanu – vīram lietošanā nodotās automašīnas bojāšanu. Īstenojot savu noziedzīgo nodomu Alīna O., no savas dzīvesvietas paņēma āmuru un devās uz viņai zināmo Martas Rinkas ielu 9, Rīgā, kur bija novietota Gaļinai O., piederošā, Vladislavam O., lietošanā nodotā automašīna VW Passat Variant reģ.Nr..... Atnākot pie tās Alīna O., tīši, ar līdzpaņemto āmuru ne mazāk kā trīs reizes iesita pa minētās automašīnas priekšējo stiklu Ls 40,00 vērtībā un vienu reizi tīši iesita pa minētās automašīnas aizmugurējo sānu stiklu Ls 30,00 vērtībā kā rezultātā minētie automašīnas logu stikli tika sabojāti, tādā veidā padarot to vērtības samazinājumu tādā mērā, ka tos vairs nevarēja pilnvērtīgi izmantot pēc mantas nozīmes bez atbilstoša remonta un atjaunošanas. Ar savām darbībām Alīna O., nodarīja Gaļinai O., materiālo zaudējumu pavisam kopā Ls 70,00 apmērā.

Tādejādi **ALĪNA O.**, izdarīja noziedzīgu nodarījumu, kas paredzēts **Krimināllikuma 185.panta pirmajā daļā.**

Saņēmusi apsūdzības kopiju, apsūdzētā Alīna O., liecināja, ka savu vainu viņai inkriminētajā noziedzīgajā nodarījumā pēc Krimināllikuma 185.panta pirmās daļas atzīst pilnībā. Noziegumu izdarīja tādā veidā kā norādīts apsūdzībā, proti, 2011.gada 11.decembrī būdama dusmīga paņēma āmuru un ar to sadauzīja viņas vīra lietošanā nodoto automašīnu. Alīna O., ir pilnībā atlīdzinājusi radīto kaitējumu. Par izdarīto noziegumu ļoti

nožēlo. Apņemas turpmāk neizdarīt noziegumus un tamlīdzīgu rīcību nepieļaut. Gadījumā, ja tiks nosacīti atbrīvota no kriminālatbildības, apņemas ievērot viņai uzliktos pienākumus.

Saskaņā ar Krimināllikuma 47.panta pirmās daļas 4.punktu par apsūdzētās Alīnas O., atbildību mīkstinošu apstākli atzīstams tas, ka viņa labprātīgi atlīdzinājusi nodarīto zaudējumu, saskaņā ar Krimināllikuma 47.panta otro daļu par apsūdzētās Alīnas O., atbildību mīkstinošiem apstākļiem atzīstams tas, ka viņa ir vaļsirdīgi atzinusies un nožēlojusi izdarīto.

Saskaņā ar Krimināllikuma 48.panta 12.punktu par apsūdzētās Alīnas O., atbildību pastiprinošu apstākli atzīstams tas, ka noziedzīgais nodarījums izdarīts alkohola ietekmē.

Ņemot vērā apsūdzētās Alīnas O., personību raksturojošos datus, to, ka viņa ir izdarījusi mazāk smagu noziegumu, vaļsirdīgi atzinusies, nožēlojusi izdarīto, labprātīgi atlīdzinājusi radīto kaitējumu, materiālu pretenziju kriminālprocesā nepastāv, nav iepriekš tiesāta un nav administratīvi sodīta, ir pamats uzskatīt, ka apsūdzētā Alīna O., turpmāk neizdarīs noziedzīgus nodarījumus. Līdz ar to atzīstams, ka kriminālprocesu var izbeigt, nosacīti atbrīvojot no kriminālatbildības, ar pārbaudes laiku uz četriem mēnešiem.

Pamatojoties uz minēto un saskaņā ar Krimināllikuma 58.¹pantu un Kriminālprocesa likuma 379.panta trešo daļu, 415.-418.pantu,

nolēma:

1. Izbeigt kriminālprocesu **ALĪNAS O.**, personas kods ....., apsūdzībā pēc Krimināllikuma 185.panta pirmās daļas, nosacīti atbrīvojot viņu no kriminālatbildības.
2. Noteikt Alīnai O., pārbaudes laiku uz četriem mēnešiem.
3. Uzlikt par pienākumu Alīnai O., informēt prokuroru par dzīvesvietas maiņu.
4. Lēmuma kopiju izsniegt Alīnai O.

Lēmums par kriminālprocesa izbeigšanu pilnā apjomā stājas spēkā pēc pārbaudes laika izbeigšanās un noteikto pienākumu izpildes.

Prokurore

D.G.

Lēmuma kopija izsniegta, lēmuma būtība un Kriminālprocesa likuma 418.pantā paredzētās sekas kriminālprocesa izbeigšanai, nosacīti atbrīvojot no kriminālatbildības, *proti:*

(1) Lēmums par kriminālprocesa izbeigšanu pilnā apjomā stājas spēkā pēc pārbaudes laika izbeigšanās un noteikto pienākumu izpildes.

(2) Ja persona izpilda uzliktos pienākumus un pārbaudes laikā neizdara jaunu tīšu noziedzīgu nodarījumu, uzskatāms, ka kriminālprocess pret to ir izbeigts un par to pašu nodarījumu pret šo personu nevar tikt atjaunots, izņemot šajā likumā īpaši paredzētos gadījumus.

(3) Kriminālprocesu par to pašu nodarījumu attiecībā uz personu, pret kuru tas bija izbeigts, nosacīti atbrīvojot no kriminālatbildības, var atjaunot vienīgi šādos gadījumos:

1) persona nav izpildījusi tai uzliktos pienākumus;

2) pārbaudes laikā persona izdarījusi jaunu tīšu noziedzīgu nodarījumu;

3) prokurors lēmumu pieņēmis interešu konflikta situācijā;

4) persona ar pretlikumīgu darbību ietekmējusi liecinošās personas sniegt nepatiesas liecības vai citādi viltojusi pierādījumus;

5) atklāti jauni apstākļi, kuri prokuroram nebija zināmi lēmuma pieņemšanas brīdī un kuri apstiprina, ka persona faktiski izdarījusi smagu vai sevišķi smagu noziegumu, kas šo apstākļu nezināšanas rezultātā kļūdaini kvalificēts kā kriminālpārkāpums vai mazāk smags noziegums.

(4) Ja lēmums pēc nosacījumu izpildes stājies spēkā pilnā apjomā un kriminālprocess nav atjaunots šā panta otrajā daļā paredzētajos gadījumos, šis nodarījums nerada noziedzīgu nodarījumu atkārtotību. Informāciju par kriminālprocesa izbeigšanu, nosacīti atbrīvojot no kriminālatbildības, saglabā Iekšlietu ministrijas Informācijas centrs.

izskaidrotas,

Vienlaikus ar savu parakstu apliecinu, ka piekrītu noziedzīga nodarījuma kvalifikācijai un labprātīgi apņemos pildīt lēmumā minētos pienākumus.

Apsūdzētais _____

Pārstāvis _____

Aizstāvis _____

Lēmuma kopiju izsniedza, lēmuma būtību un Kriminālprocesa likuma 418.pantā paredzētās sekas kriminālprocesa izbeigšanai, nosacīti atbrīvojot no kriminālatbildības, izskaidroja.

**Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona
prokuratūras prokurore**

D.G.

PROKURORA PRIEKŠRAKSTS PAR SODU

Rīga

2010. gada 13. februārī.

Es, LR Organizētās noziedzības un citu specializēto nozaru prokuratūras prokurors S., prokuratūras dienesta telpās – Rīgā, O.Kalpaka bulvārī 6, 329.kabinetā, ievērojot krimināllietas Nr.XXXXXXXXXXXXX materiālus un pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 420.panta – 423.panta noteikumiem un atzinis par iespējamu piemērot priekšrakstu par sodu apsūdzētam Augustam K. p.k... un piedaloties aizstāvim (advokātam) –zvērīnātai advokātei I., ar praktizēšanas vietu Rīgā Marijas ielā 9-15.

konstatēju:

Kriminālprocess Nr.XXXXXXXXXXXXX tika uzsākts LR Organizētās noziedzības un citu specializēto nozaru prokuratūrā 2010.gada 24.oktobrī, attiecībā pret Augustu K. p.k.... pēc noziedzīgā nodarījuma sastāva pazīmēm, par ko paredzēta kriminālatbildība Krimināllikuma 315.pantā.

Ar minētā kriminālprocesa materiāliem ir nodibināts, ka 2010.gada 28.decembrī ir saukts pie kriminālatbildības Augusts K. p.k... pēc KL 315.panta, t.i., par to, ka viņš neziņoja, ja ir droši zināms, ka tiek gatavots un izdarīts sevišķi smags noziegums.

Noziedzīga nodarījuma izdarīšanas faktiskie apstākļi pamatoti norāda uz šādu pareizu noziedzīga nodarījuma kvalifikāciju, un konkrēti :

Augusts K. kopā ar Zoju K. dzīvo pēc adreses Rīgas rajons, „Apsīši”, Sērlu ielā 4-8 un ne mazāk kā laika posmā no 2010.gada 4.oktobra līdz 2010.gada 24.oktobrim.

Pirms šī laika posma un šajā laika posmā Augustam K. bija zināms, ka Zoja K. nodarbojās ar narkotisko vielu iegādi un tirdzniecību pēc adreses Rīgas rajons, „Apsīši”, Sērlu iela 4-8 (juridiskā kvalifikācija atbilstoši KL 253¹.pantam, un b/a sodi par šādām darbībām ir kvalificējami kā smagi un sevišķi smagi noziegumi).

Augusts K. savā dzīves vietā redzēja, ka Zoja K. glabā narkotiskās vielas, ka tās tirgo par naudu personām, kuras grib iegādāties, taču par to noklusēja, neziņojot par šādām Zojas K. darbībām tiesībsargājošām institūcijām.

Zoja K. 2010.gada 27.decembrī ir saukta pie kriminālatbildības pēc KL 253¹.panta 3.daļas, t.i., par to, ka viņa realizācijas nolūkā, neatļauti iegādājās, un glabāja narkotiskās vielas lielā apmērā, un atkārtoti, neatļauti realizēja narkotiskās vielas, ar faktiskajiem apstākļiem, ka Zoja K. līdz 2010.gada 5.oktobrim neatļauti iegādājās ne mazāk kā 93.gab vīstoklīšus ar vielu maisījumu kopējā svarā 2,9513 grami, kuras sastāvā ir aizliegta sevišķi bīstama narkotiskā viela heroīns – kopējā svarā 2,0707 grami, kas ir liels apmērs, un glabāja šīs narkotiskās vielas pēc adreses Rīgas rajons, „Apsīši, Sērļu ielā 4-8 un visas šīs darbības redzēja arī Augusts K.

Kā arī, ka 2010.gada 5.oktobrī ap plkst.17.⁰⁰ Zoja K. atrodies Rīgas rajonā, „Apsīši”, Sērļu ielā 4-8 neatļauti realizēja personai – sievietei par 10,- LVL aizliegtu sevišķi bīstamu narkotisko vielu heroīnu kopējā svarā ne mazāk kā 0,0048 grami, un šādas darbības arī redzēja Augusts K.

Kā arī, ka Zoja K. – atkārtoti – 2010.gada 24.oktobrī atrodies Rīgas rajonā, „Apsīši”, Sērļu ielā 4-8 realizēja personai – sievietei par 20,- LVL, 4.gab vīstoklīšus ar vielu maisījumu kopējā svarā 0,1257 grami, kuras sastāvā ir aizliegta sevišķi bīstama narkotiskā viela heroīns – kopējā svarā 0,0880 grami, un šādas darbības arī redzēja Augusts K.

Ar savām minētajām darbībām apsūdzētais Augusts K., izdarīja noziedzīgu nodarījumu, t.i., mazāk smagu noziegumu, par ko paredzēta kriminālatbildība Krimināllikuma 315.pantā.

Neskatoties uz to, ka Augusts K., savu vainu viņam inkriminētajā noziedzīgā nodarījumā atzīst pilnībā un nožēlo izdarīto, viņa vaina šajā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanā pierādīta ar sekojošiem pirmstiesas procesā savākti pierādījumiem:

- 1) ar Z. sniegtajām liecībām pirmstiesas procesā;
- 2) ar liecinieces Ingas V., liecībām;
- 3) ar izmeklēšanas darbību protokoliem :
  - apskates protokols un pielikums un shēma, kad apskatīta a/m ar V.Nr.GA1909.
  - apskates protokols un pielikums, kad apskatīta šļirce, kas izņemta a/m-nā.
  - eksperta atzinums №.7.
  - eksperta atzinums №8.
  - eksperta atzinums №6.
  - apskates protokols
  - eksperta atzinums №.5.
  - kratīšanas protokols, Rīgas rajons, „Apsīši”, Sērļu ielā 4-8
  - apskates protokols un pielikums
  - eksperta atzinums №2.

- medicīniskās pārbaudes protokols №1.un pielikumu №2.

Saskaņā ar Krimināllikuma 47.pantu par Augusta K. atbildību mīkstinošiem apstākļiem uzskatāmi apstākļi, ka viņš vaļsirdīgi atzinies un nožēlojis izdarīto un veicinājis (vainīgais) noziedzīga nodarījuma izmeklēšanu.

Saskaņā ar Krimināllikuma 48.pantu Augusta K. darbībās atbildību pastiprinoši apstākļi nav konstatēti.

Izvērtējot visus lietas apstākļus, kā arī ņemot vērā izdarītā noziedzīga nodarījuma raksturu un smagumu (tiek apsūdzēts kriminālpārkāpuma izdarīšanā), to, ka nav radīts kaitējums saskaņā ar izvirzīto apsūdzību, apsūdzētās personas attieksmi pret inkriminējamo noziedzīgo nodarījumu to, ka apsūdzētais Augusts K. savu vainu noziedzīga nodarījuma izdarīšanā atzīst pilnībā un nožēlo izdarīto, apsūdzētās personas personību raksturojošos datus, agrāk nav sodīts un saukts pie kriminālatbildības, datu par psihiskām saslimšanām nav un nesastāv narkoloģijas valsts aģentūras uzskaitē, apgādībā ir divi bērni, kā arī valsts apsūdzība ņem vērā Augusta K. veselības stāvokli un vecumu, tad šie visi apstākļi norāda, ka apsūdzētajam Augustam K. nav piemērojams sods, kas saistīts ar brīvības atņemšanu, taču viņu nevar atstāt nesodītu, lai atturētu citas personas no analogiska rakstura darbību izdarīšanas, tad var pabeigt kriminālprocesu sastādot priekšrakstu par sodu.

2010.gada 26.oktobrī Augustam K. piemērots drošības līdzeklis uzturēšanās noteiktā dzīves vietā, tā kā kriminālprocess tiek izbeigts, un sastādīts prokurora priekšraksts par sodu, tad šis drošības līdzeklis ir atceļams.

Pamatojoties uz augstākminēto un vadoties no Krimināllikuma 36.p.3.d., 40.p., 46.p.2.d., 315.p., un Kriminālprocesa likuma 385.panta 1.daļas 2.pkt., 411.panta 1.daļas 5 un 7.pkt., 420.-423. un 636.pantiem,-

nolēmu:

1. Izbeigt kriminālprocesu krimināllietā Nr.XXXXXXXXXXX, piemērojot prokurora priekšrakstu par sodu.
2. Sodīt Augustu K. p.k., pēc Krimināllikuma 315.panta, ar piespiedu darbu 52 (piecdesmit divu) stundu apmērā, kas izpildāms 2 mēnešu laikā, izskaidrojot kriminālprocesa izbeigšanas sekas un izsniedzot prokurora priekšraksta par sodu un krimināllietas materiālu kopijas.

3. Atcelt Augustam K. 2010. gada 26. oktobrī piemēroto drošības līdzekli – uzturēšanos noteiktā dzīvesvietā.
4. Piespiedu darba izpildei Augustam K. jāreģistrējas Valsts probācijas dienesta Rīgas rajona teritoriālajā struktūrvienībā, Rīgas ielā 30a, Salaspilī, Rīgas rajonā, 10 dienu laikā no priekšraksta par sodu kopijas saņemšanas dienas.
5. Priekšraksta kopijas nosūtīt izpildei Valsts probācijas dienesta Rīgas rajona teritoriālajai struktūrvienībai .
6. Izskaidrot Augustam K. minētā lēmuma pārsūdzēšanas kārtību.
7. Par pieņemto lēmumu paziņot ieinteresētām personām.

Prokurors:_____ S..

Prokurora priekšraksta par sodu un krimināllietas materiālu kopijas saņemmu:

2011.gada “ ____ ”. _____

Augusts K._____

Noziedzīgā nodarījuma kvalifikācijai piekrītu un apņemos izpildīt priekšrakstā noteikto sodu:

Vienlaicīgi man izskaidrotas kriminālprocesa izbeigšanas sekas, un tieši, ka saskaņā ar Kriminālprocesa 423.pantu persona atzīstama par nesodītu, ja viena gada laikā no uzliktā soda izpildes dienas tā neizdara jaunu noziedzīgu nodarījumu un ja persona ir piekritusi priekšrakstam par sodu, taču to nepilda, par sodu atbildīgā institūcija likumā noteiktajā kārtībā ierosina jautājumu par soda aizstāšanu likumā paredzētajā kārtībā.

Augusts K._____

Klātesošās personas : zvērināta advokāte I. _____

Prokurors _____ S..